

Ntum wi Ndzəŋni wə wi kə kəm
Jisəs si
Matiə
nī nyaka
Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki Matiə
kələ mə

Ntum wi ndzəŋni wə wi kə i Kiŋwakti ki Matiə kələ mə, dzakaki a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nī kaka. Ntum wi ndzəŋni wələ kə i bəni bəchi fa kuku. Kiŋwakti kələ chusiki a Jisəs kə Mi wi Lanini wi chəŋ wə wi keiŋsiki kiəki i fuku baiŋsi gia yə bənchi bə Nyə dzakaki. Nlani wi Jisəs wichi i Kiŋwakti kələ mə kə num bə chiŋni i kifwu kite wə (1). Si Jisəs nī yaka tsə i ŋkwuŋ beiŋ ka shinum yisi i laniki bəni a ŋkuŋ bi beiŋ kə bibə (2). Si Jisəs nī nya ntəfi i bwa bu bə mbaŋ bə jwəfi ntsə bəfaa kəm nəm wə wi nī faaŋ bə yeiŋ (3). Bəndi bə Jisəs nī ti kəm ŋkuŋ bi beiŋ (4). Nlani kəm fiəŋ fiə mi wi mbaŋ wi Jisəs kə (5). Nlani kəm si mbi wələ bi kaaki bəh si ŋkuŋ bi Nyə bi dzə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kiŋwakti kələ mə

1:1–2:23 Chwəŋkijun ki bə Jisəs Klistus bəh si bə nī bwə wi

3:1–12 Nəm wi Jəŋ Njulibəkə

3:13–4:11 Si bə nī juli Jisəs i bəkə mə bəh si Satan nī məmsi wi

4:12–18:35 Nəm wə Jisəs nī nyaniki fəki i Galili

19:1–20:34 Jisəs nyə i Galili, ka tsə i Jelusalem

21:1–27:66 Shi yi Jisəs yi gəksini i Jelusalem bəh i kəmsi feiŋ

28:1-20 Si Bah Jisəs nǐ dza i kpi wə, ka chusi gwu i bəni bu

*Chwəŋkijun ki bə Jisəs Klistus
(Luk 3:23-38)*

¹ Kələ kə kiyɛli ki chwəŋkijun ki bətii Jisəs Klistus: Jisəs Klistus nǐ kə wain i chwəŋkijun ki Nkun Dəbit wə wi nǐ kə wain i chwəŋkijun ki Ablaham wə.

² Ablaham num tii Ayjik, ayaka Ayjik num tii Yakəb, Yakəb num tii Juda bəh bwa bə ba wi,

³ ayaka Juda num tii Beles bəh Sela wə nih wi nǐ kə Tama. Ayaka Beles num tii Eslən, Eslən num tii Lam.

⁴ Lam num tii Aminada, Aminada num tii Nashən, Nashən num tii Salmən.

⁵ Salmən num tii Bəas wə nih wi nǐ kə Lahab. Bəas num tii Ōbet wə nih wi nǐ kə Lut. Ōbet num tii Jese.

⁶ Jese num tii Nkun Dəbit.

Nkun Dəbit num tii Sələmən wə nih wi nǐ kə kpə Uli.

⁷ Sələmən num tii Ləhubuam, Ləhubuam num tii Abija, Abija num tii Asi.

⁸ Asi num tii Jəhushəfat, Jəhushəfat num tii Jəlam, Jəlam num tii Usaya.

⁹ Usaya num tii Jətam, Jətam num tii Ahas, Ahas num tii Esikaya,

¹⁰ Esikaya num tii Manase, Manase num tii Emən,* Emən num tii Jəsaya.

¹¹ Jəsaya num tii Jəkənaya bəh bwa bə nih wi. Bə nǐ bwə bə num a bəsi a twəsi ka jəbi wə bəni bə

* **1:10** Binwakti bikpu bidəko kaŋaki lə yeli wələ a Eməs.

Babilon nɪ kwayi bəni bə Islae tsə bəh bə i tumi kibə wə i Babilon.

¹² Si yəmaka nɪ tsə, asi bə nɪ kwayi bəni bə Islae tsə bəh bə i Babilon, Jekənyaya num tii Shiltia, Shiltia num tii Sɛlubabel,

¹³ Sɛlubabel num tii Abiud, Abiud num tii Eliakim, Eliakim num tii Adzu,

¹⁴ Adzu num tii Sadək, Sadək num tii Akim, Akim num tii Eliyud,

¹⁵ Eliyud num tii Eliesa, Eliesa num tii Matan, Matan num tii Yakəb.

¹⁶ Yakəb num tii Yəsɛf wə nyum Meli, Meli num wə wi nɪ bwə Jisəs wə bə bəŋki a Klistus.

¹⁷ Ayakadəiŋ, chwəŋkijun ki bətii Jisəs kələ nɪ kə jwəfi ntsə bənaa i yisi i Ablaham wə i dzə buku i Nkun Dəbit wə, chu num jwəfi ntsə bənaa i yisi i Nkun Dəbit wə i dzə buku i jəbi wə bə nɪ kwayi bəni bə Islae tsə bəh bə i Babilon. Ayaka i yisi i jəbi wə bə nɪ kwayi bəni bə Islae i dzə buku i jəbi wə bə nɪ bwə Klistus, chwəŋkijun ki bəba wi num tə jwəfi ntsə bənaa.

Si mbwə wi Jisəs nɪ nyani

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Mbwə wi Jisəs Klistus nɪ nyani i dzəh yələ wə. Nih wi Meli nɪ kə bə keiŋsi lə a wi bi numki kpə Yəsɛf. Na ka bə nɪ nəŋki i ndzə wi, yi buku lə a wi kə bəh tə i ŋga bi Kin'waka ki Baiŋni wə.

¹⁹ Si yi num yakadəiŋ, a nɪ kə Yəsɛf nyuwi num mi wi chəŋ, wi kəŋ kə i gəmsi wi, ka fasi a ŋgaiŋ ni gaali lə bəh wi i jum wə.

²⁰ Si wi nɪ keiŋki wi fasi i fə yakadəiŋ, yi ka num a chinda wi Bah dza dzə i wi i ndəmsi wə i jəbi wə wi nɪ nəki ka dzaka i wi a, “Yəsɛf, waiŋ Nkun Dəbit,

ki lwâ kə i dzô Meli ka nih juŋ wa, kôm tɔɔ wələ wi kwati lə wi kwati num i ŋga bi Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

²¹ Wi bi bwə lə waiŋ nyukuni, wə bi dū yeli wi a Jisəs,[†] kôm wi bi bwiliki lə bəni bu i chu bibə wə.”

²² Gia yələ yichi nŋ num i fə ka yi dzə kpeiŋ asi Bah nŋ dzaka i mi wi ntum wə a,

²³ “Mbeiŋ wôkəli, shu wi waiŋkraŋni widəko bi num lə bəh tɔɔ, wi bi bwə waiŋ nyukuni bə bi bɔɔŋki wi a Emanwəl.” Yeli wələ kə a, “Nyɔ kələ bəh bukumbeiŋ.”

²⁴ Si ndəmsi biələ nɔ wi yakadəiŋ, Yəsəf yəmi i kinu wə ka fə asi chinda wi Bah dzaka i wi. Wi dzə Meli ka nih juŋ wi,

²⁵ ayakalə bə nəki kiəni kə gwu ka mi bəh kpə wi i tsə buku i jəbi wə Meli nŋ bwə. Si wi bwə Yəsəf ka du yeli wi waiŋ a Jisəs.

2

Bəni bəmfi tsə beej Jisəs asi bə bwə wi

¹ Bə nŋ bwə Jisəs i kwili wi Bətələhem wə i kimbu ki Judea wə. A num i jəbi wə Həlɔd nŋ kə ŋkuŋ wi Judea wiwə. Yi num a bəni bəmfi bədəko nŋ buku i tumi kidəko wə i kimbu kə wəŋ bukuki yeiŋ, dzə i Jelusalem ka bikəyiki a,

² “Ŋkuŋ wi Bəju wə bə bwə kə i faiŋ a? Buku bikəyiki lə kôm buku si yeiŋ jəŋ wi i kimbu kə wəŋ bukuki yeiŋ, ka dzəki i beŋŋ wi.”

³ Jəbi wə Ŋkuŋ Həlɔd nŋ wəko gia yələ, yi nəŋni shəm yi, nəŋni tasi bəh yi bəni bə Jelusalem bəchi.

⁴ Wi ka bɔɔŋ bətii mfə gia bəmbum bəchi, bəh bəni bəchi bə bə nŋ laniki bənchi bə Nyɔ, bə juŋni

[†] 1:21 Yeli wələ Jisəs kə a Nyɔ bwiliki lə.

dzə. Wi bikə i bə a, akə i fainj wə bə n̄i kanaki i bi bwə Kimbwili wə Nyə n̄i kaka a?

⁵ Bə chukuli i wi a, “Bə n̄i kə i bi bwə wi i di bi Betelehem wə i Judea. Yələ gia kə asi mi wi ntum wi Nyə n̄i nyaka a,

⁶ ‘Wə Betelehem i kwili wi Juda wə,

kiə wə ki kwāka kə a wə kə fidini finchinj nalə i tumi ki Juda wə.

Wə kīə a mi wi sakani bi bukuki lə i di biələ wə, a num wə wi bi numki i sakaki bəni bənj bə Islae.’ ”

⁷ Nkuŋ Heləd ka bəəŋ tə bəni bəmfɪ bə i jum wə jum wə ka keiŋsi bikəyi i wəkə i bə jəbi wə jəŋ wiwə si buku.

⁸ Si wi wəkə yakadəiŋ ka chiŋsi bə i Betelehem, ka dzaka a, “Mbeiŋ tsə kēiŋsi n̄əŋ ndzəŋ waiŋ wiwə. Mbeiŋ ka nəŋ yeiŋ, mbeiŋ fləni dzə fūku i mih, ka mih tə ni tsə beŋŋ wi.”

⁹ Si bəni bəwə wəkə, si ŋkuŋ dzaka yakadəiŋ, ka buku dzə dzəh yibə. Si bə n̄i nyəki, yi ka num a jəŋ wə bə si yeiŋ i kimbu kə wəŋ bukuki, wi nyani tsə i bə nshinj chusi dzəh i bə. Wi ka tsə buku i di biə waiŋ wiwə n̄i kə, ka num feiŋ.

¹⁰ Si bə yeiŋ jəŋ wiwə yakadəiŋ, kinsanli jikə i bə wə nalə, gia yiwə ka ndzəŋki i bə nalə.

¹¹ Bə ka tsə liə i juŋ yə waiŋ wiwə n̄i kə yeiŋ, ka yeiŋ waiŋ bəh nih wi Meli, ka gwuŋ i waiŋ wiwə nshinj ka beŋŋ wi. Si bə beŋŋ wi ka weli biba bibə bwili biəiŋ bi beŋŋni bi Nkuŋ ka nya i waiŋ wiwə. Biəiŋ biələ n̄i kə chwaka ki kpə ki bəkəli bəh ŋkaiŋni wi njiəŋ widəkə bə bəəŋ a flənkeŋsins, bəh ŋkaiŋni bifianŋsi bidəkə bə bəəŋ a mɛɛl.

12 Nyɔ ka kinj i bɔ i ndəmsi mə a bɔ ma fɛni tsɛ, i tsɛ yɛinj Njkuŋ Hɛlɔd. Bɔ ka fɛni num i dzəh yidəkɔ wə chi chi i tsɛ i tumi kibɔ wə.

Yɔsɛf dzɔ wainj wiwɔ bəh bɔ geinj tsɛ i Ijib

13 Si bəni bəmfi bə nɪ buku i dzəh i tsəkɪ, yi num a chinda wi Bah nɪ dza dzə i Yɔsɛf i ndəmsi mə ka dzaka i wi a, “Dzâ beinj dzô wainj wələ bəh nih wi ma mbeinj bɔ gɛinj tsɛ i tumi ki Ijib wə, ma wɔ nɔm feinj i tsɛ bɔku i jɔbi wə mih bi dzakaki a mbeinj fɛni. Mih dzakaki lə kɔm Njkuŋ Hɛlɔd ni nənki lə wainj wiwɔ i wɔɔ.”

14 Yɔsɛf ka dza beinj, dzɔ wainj wiwɔ bəh nih wi nchəkɔ ka geinj tsɛ i Ijib,

15 ka numki feinj i tsɛ buku i jɔbi wə Njkuŋ Hɛlɔd nɪ laka. Yələ nɪ num lə i fə a yi dzə kpɛinj si Nyɔ nɪ dzaka i dzaka ki mi wi, wi ntum wə a, “Mih bɔɔŋ Wainj wuŋ wi buku i tumi ki Ijib mə.”

Njkuŋ Hɛlɔd wɔɔyi bwa i Betelɛhem

16 Jɔbi wə Hɛlɔd ni kiə a bəni bəmfi bə fwəkyi ŋgainj, yi fə wi bəksi tɔɔ nalə. Wi ka faan bəni a bɔ tsɛ i Betelɛhem bəh i bimbu biə bi kəmsiki dzəkɪ feinj wə bichi, bɔ wɔɔyi bwa bənyuku bə bɔ kɔ i yisi jia yifa wə i shi. Wi nɪ tsɛsi ja yələ biəli asi wi nɪ bikə i bəni bəmfi bə ka wəkɔ ndzɔŋ jɔbi wə bɔ nɪ yeinj jɔŋ wiwɔ.

17 Bɔ tsɛ wɔɔyi bwa bəwɔ yakadəinj, yi ka dzə kpɛinj asi mi wi ntum wi Nyɔ Jɛlimia nɪ dzaka lə a,

18 “Bɔ wəkɔ wili wi tɔŋni i kwili wi Lama wə, a num mi wi fee bəh mindəm, də kpi.

A num Lashɛl si wi dəkɪ bwa bu.
Ayaka bə chumsi wi chumsi mɔŋ,
kɔm bwa bu chu kəkə.”

Bə Yɔsɛf nyɔ i Ijib ka fɛni

19 Asi Nkunj Helöd ni laka, yi num a chinda wi Bah ni tumbuku i Yosef i ndämsi mä i tumi ki Ijib mä, dzaka i wi a,

20 “Dzä beinj dzô wainj wälə bəh nih wi ma mbeinj bə fiani chü i tumi ki Isläe mä, kəm bə bə bə ni nəŋki i wə wainj wälə kpiyi lə.”

21 Yosef ka dza beinj dzə wainj wiwə bəh nih wi bəh bə ka fianiki dzəki i tumi ki Isläe wə.

22 Ayakalə, asi wi ni dzəki, wəkə a wainj Nkunj Helöd Akilius kə num wi dzi kiŋgbəkə ki ba wi ka ŋkunj wi Judea i sakaki, Yosef ka lwaki i tsə feinj. Bə ka chu kiŋ i wi i ndämsi mä a wi ma môm i tsə feinj. Wi ka ya dzəh tsə num i kimbu ki Galili wə,

23 wi tsə i naki i kwili wə bə bəŋki a Nasali. Yi dzə num lə i kpeiŋni asi mi wi ntum wi Nyə ni dzaka lə a, “Bə bi bəŋki wi a Mi wi Nasali.”

3

Nlani wi Jəŋ Njulibəkə

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jəŋ 1:19-28)

1 A ni kə i jəbi wiwə wə, Jəŋ Njulibəkə ni nyə tsə i chwa i kimbu ki Judea wə ka fukuki i bəni a,

2 “Mbeinj kwūni shóm yimbeinj, kəm ŋkunj bi beinj si num kəmsi dzə.”

3 Jəŋ wälə kə mi wi ntum wi Nyə wə Isaya, ni dzakaki kəm wi i jəbi wə wi ni dzaka a,

“Ja yi mi wiliki i chwa a,

‘Bə kēiŋsi dzəh yi Bah,
bə lūmsi yi a yi nūm chəŋ.’ ”

4 Jəŋ ni ləkə bəmbunj num bə keiŋsi bəh kiluli ki nyam yidəkə yə bə bəŋki a kamel, wi kaŋa bəh chiŋnih num bə keiŋsi bəh dzu yi nyam, bieinj bi bidzini ni kə chūmi bəh nyu yi chwa.

⁵ Si wi nĩ fukuki yakadəiŋ, bəni ka bukuki i Jelusalem bəh i kidi kichi wə i Judea bəh bimbu biə bi kəmsiki dzəki i Bəkə yi Jədan wə bichi, tsə i wi.

⁶ Si bə nĩ tsəki yakadəiŋ də kəm bə chu bibə, wi ka juliki bə i Bəkə yi Jədan mə.

⁷ Ayakalə, jəbi wə wi nĩ yeiŋ si Bəfalasi bəh Bəsadusi bədəkə bəduli dzəki a wi juli bə i bəkə, wi dzaka i bə a, “Chwəŋkijun ki fəkəh, a təfi ndə mbeiŋ a mbeiŋ yəkə gēiŋ shəm yi ləli yi Nyə yə yi bi dzəki i mbeiŋ wə a?”

⁸ Mbeiŋ fəki gia yə yi chusiki a mbeiŋ kwuni shóm yimbeiŋ.

⁹ Kiə mbeiŋ ki dzəkaki kə i gwu yimbeiŋ wə a, Ablaham kə tii wimbeiŋ. Mih fukuki i mbeiŋ a Nyə kələ i fiəni kitəh kələ ki fiəni chu bwa bə Ablaham.

¹⁰ Mbeiŋ kīəki a, bə kə bə jiə lə fəkə i chwəŋ bi keiŋ wə. Keiŋ yichi yə yi wumki kə mintam mi ndzəŋni, bə bi gbaki yi i gaŋ wə, bə kpa i gbuku wə.

¹¹ Mih juliki mbeiŋ i bəkə mə, kəm mbeiŋ kwuni lə shóm yimbeiŋ. Ayakalə, mi wə wi dzəki i mih jum wi tsəki lə mih. Na mih kpeiŋniki kə i giŋ dzu yi yi gvu. Wi bi juliki mbeiŋ num i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə bəh i gbuku wə.

¹² Wi kaŋa naka i kaŋ i gbəkəki gəŋ yeiŋ, i yaŋa di biə wi gbəkəki yeiŋ, i juŋni gəŋ yi i jiə i gba wə, i kəh chi yiwə i kpa i gbuku wə wi bi nyumi kə.”

Jəŋ juli Jisəs i bəkə
(*Mak 1:9-11; Luk 3:21-22*)

¹³ Si Jəŋ nĩ juliki bəni i bəkə yakadəiŋ, Jisəs nyə i kimbu ki tumi ki Galili wə ka dzə i Bəkə yi Jədan wə a Jəŋ juli tə ŋgaiŋ i bəkə.

14 Ayakalə, Jɔn ka nəiŋki, dzaka i wi a, “A kaŋaki wə i juli mih i bəkə, wə bə dzə lə a mih juli wə dəiŋ a?”

15 Jisəs chukuli i wi a, “Bee ma yi num yakadəiŋ i liə. Akə i dzəh yələ wə buku wə ni fə gia yichi yi num chəŋ i Nyɔ nshiŋ.” Ayakadəiŋ, Jɔn ka bum juli Jisəs i bəkə.

16 Asi Jisəs nɪ bukuki dzəki i bəkə yakadəiŋ, wi yeiŋ bəəli weli gwu, Kiŋ'waka ki Nyɔ shi dzə aka mbumi, dzə num i gwu yi wə.

17 Yi num, a ja nɪ dzaka dzə i beŋ a, “Wələ kə Waiŋ wuŋ. Wi num shəm yiŋ. Mih kə bəh kinsanli nalə kəm wi.”

4

Nkpeli ka məmsiki Jisəs

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Kiŋ'waka ki Baiŋni ka dzə Jisəs tsə bəh wi i chwa a ŋkpeli məmsi wi.

2 Wi tsə ka numki feiŋ nshi bəh nchəkə bam dzaka i kaŋ wə mbaŋnyani. Asi yəmaka nɪ tsə dzəŋ bə wə wi.

3 Wi wə wi shi kə a məmsiki bəni ka dzə dzaka i wi a, “Wə kabə num waiŋ Nyɔ, dzāka la a kitəh kələ fiəni chu chəkə yi bləd.”

4 Jisəs chukuli wi a, “Yi kə num bə nyaka a, ‘Mi nəkɪ kə a kəm bə dzeiŋ shəŋ.

Mi nəkɪ tə kəm gia yichi yə yi bukuki i dzaka ki Nyɔ wə.’”

5 Ayakadəiŋ, ŋkpeli ka dzə tsə bəh wi i kwili wi baiŋni Jelusalem, ka təm wi i findəŋ fi fwu wi juŋ yi fəni yi gia wə,

⁶ dzaka i wi a, “Wɔ kabə num waiŋ Nyɔ, jəŋ shi la fa, kəm yi kə num bə nyaka a, ‘Nyɔ ni dzaka i bəchinda bu a bə təkni bəh wə.’ Yi chu num bə nyaka a, ‘Bə ni kwa wə, maka wə chəkə gbu wa i təh wə.’ ”

⁷ Jisəs chukuli i wi a, “Bə nyaka tə a, ‘Ma mômsi Bah Nyɔ wa.’ ”

⁸ Nkpeli chu dzə Jisəs fəiŋ, tsə bəh wi i fwu wi ŋkwuŋ widəkə wi dəŋə i bəiŋ nalə, ka chusi kitumi kichi i mbi wələ wə bəh mbum biwə yeiŋ i wi.

⁹ Ayaka wi ka dzaka i wi a, “Mih ni nya lə biəiŋ biələ bichi i wə, i jəbi wə wə ka gbə i mih nshin kəksi mih.”

¹⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Dzâ nyê fa Satan! Bə nyaka a,

‘Wə kəksi a Bah Nyɔ wa, ma wə nômki a wi shəŋ.’ ”

¹¹ Ayakadəiŋ, ŋkpeli ka bee Jisəs, ka nyə. Yi num a bəchinda bə Nyɔ ni dzə ka tseiŋki wi.

Jisəs yisi nəm wi i Galili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Jisəs ka bi dza wəkə a bə kwa Jəŋ Njulibəkə ka fa i juŋ yi nsəŋ mə, wi nyə ka fiəni chu i kimbu ki Galili wə.

¹³ Wi tsə buku i Nasali, dza fəiŋ tsə ka nəkɪ i kwili wi Kafanaum wə. Kwili wələ num kəmsi i kinchwə kimbum ki Galili wə bəh i kəmsi tsə i bimbu bi bəni bə Sebulun bəh bi Naftali wə.

¹⁴ Gia yələ ni dzə kpəiŋ asi mi wi ntum wi Nyɔ Isaya ni dzaka a,

¹⁵ “Kimbu ki Sebulun bəh ki Naftali biə bi kə kəmsi i waka wi Bəkə yi Jədan wəyaka wə,

i nshwain yɪ Galili wə i bəni bə bə kəkə Bəju,
 16 bəni bə bə ni nəkɪ i jisi wə,
 bə yeiŋ baiŋni bimbum.

Wəŋ kaka

i bəni bələ bə ni nəkɪ i di bi jisi bi kpi wə.”

17 I yisi i jəbi wiwə wə, Jisəs ka yisi i fukuki i bəni dzaka a, “Mbeiŋ kwūni shóm yimbeiŋ, kəm ŋkuŋ bi beiŋ si num kəmsi dzə.”

*Jisəs bəŋ bəni bənaa a bə numki bwa bu bə mbanj
 (Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

18 Jisəs bi nyə ka nyaniki tsəki i kinchwə kimbum ki Galili kpəŋ, ka yeiŋ bəni bədəkə bəfa, num mi bəh waiŋnih wi. Bəni bələ nɪ kə Samən wə bə nɪ bəŋki a Bitə, bəh waiŋnih wi Andulu, bə tum gbi i bəkə, kəm bə nɪ kə bəni bə kwani bwókə.

19 Jisəs dzaka i bə a, “Mbeiŋ biəliki mih, ma mih ni fə mbeiŋ kwaki num lə bəni.”

20 Akisəkə bə dza bee gi yibə ka biəliki wi.

21 Jisəs ka bi kini tsə i ninshiŋ, chu tsə yeiŋ bəni bədəkə bəfa a num mi bəh waiŋnih wi. Bəni bələ nɪ kə Jəm bəh waiŋnih wi Jən bə nɪ kə bwa bə Sebide, bə num bəh ba wibə Sebide i ŋgwuki mə kwə gi yibə. Wi ka bəŋ tə bə.

22 Akisəkə bə dza bee ŋgwuki bəh ba wibə ka biəli wi.

*Jisəs ka laniki bəni chu chuku bə jweŋ
 (Luk 6:17-19)*

23 Jisəs ka nyaniki i kimbu ki Galili kichi lani bəni i jún yɪ bijuŋni bibə wə chu fuku ntum wi ndzəŋni kəm ŋkuŋ bi Nyə. Wi chuku tə na yɪ naiŋ jweŋ i bəni wə.

²⁴ Ayakadaiṅ, ntum wələ kəm wi waṅ tsə i tumi ki Silia wə kichi. Bəni ka dzəki bəh bəni bəchi bə bə nī gwəiṅki, bəh bə bə nī kə i nshili wə i wi, kəṅ a nī kə na bə bəchinda bə ṅkpeli nī njiṅsiki bə, nabə bə bə nī gbəki kiṅgbə, bəh bə bə nī kə bə kpi wa wimu. Si bə nī dzəki bəh bə yakadaiṅ wi chuku bə bəchi.

²⁵ Na faiṅ wi nī tsəki mbaṅ wi bəni wimbum ka kwuki i wi cheiṅ. Bəni bələ nī nyəki dzəki i bimbub i tumi ki Galili wə, bədəkə nyə dzə i Bikwili Jəfi wə, bədəkə i Jelusalem bəh i di bi Judea bidəkə wə. Bədəkə nyə dzə i kiwuṅ ki Bəkə ki Jədan wə.

5

Ndzəṅni biə bi kə num bimbub (Luk 6:20-23)

¹ Jəbi wə Jisəs nī yeiṅ mbaṅ wi bəni yakadaiṅ, ka dza yaka tsə shinum i ṅkwuṅ beṅ, bwa bu bə mbaṅ juṅni dzə kəmsi i wi wə.

² Wi ka yisi i laniki bə dzaka a,

³ “Ndzəṅni bimbub kə i bəni bə bə kiəki a bə kə bə kifuu i kimbu ki Nyə wə,
kəm ṅkuṅ bi beṅ kə bibə.

⁴ Ndzəṅni bimbub kə i bəni bə bə dəkə,
kəm Nyə bi chumsi lə bə.

⁵ Ndzəṅni bimbub kə i bəni bə bə dzəki gwu yibə i kuku,
kəm bə bi dzi lə mbi.

⁶ Ndzəṅni bimbub kə i bəni bə dzəṅ wəəkə bə,
kindəṅ wəm bə kəm nəni ki chəṅ,
kəm Nyə bi fə lə ma bə fwuli.

⁷ Ndzəṅni bimbub kə i bəni bə bə kwasiki nsheiṅ i bədəkə,
kəm Nyə bi kwasiki lə nsheiṅ i bə.

- 8 Ndzəŋni bimbum kə i bəni bə shóm yibə baiŋki,
kəm bə bi yeiŋ lə Nyə.
- 9 Ndzəŋni bimbum kə i bəni bə bə dzəki bəh
kimbəiŋni,
kəm bə bi bəŋki bə a bwa bə Nyə.
- 10 Ndzəŋni bimbum kə i bəni bə bəni bwaŋki gvu i
bə cheiŋ kəm a bə nəki nəni ki chəŋ,
kəm ŋkuŋ bi beŋ kə bibə.
- 11 Ndzəŋni bimbum kə bimbeŋ, jəbi wə bəni
təyiki mbeŋ, bwaŋ gvu i mbeŋ cheiŋ, dzaka gia
yichu yichi kəm mbeŋ a kilələ kəm mbeŋ kə bəni
bəŋ.
- 12 Jəbi wə yi bi numki yakadəiŋ, mbeŋ ka wəkəki
ndzəŋni lâŋ gwu, kəm bəmbəe bəmbəiŋ bəmbum
kə num i tumi ki beŋ wə. Mbeŋ kīəki a, akə ayaka
si bəni nī bwaŋki gvu i bəni bə ntum bə Nyə cheiŋ
bə bə nī yisi dzə i ninshiŋ i mbeŋ.

*Mbeŋ kə ŋkaka bəh baiŋni bi mbi wələ
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)*

- 13 Akə mbeŋ ŋkaka yi mbi wələ. Ayakalə, ŋkaka
kabə num yi chu njwəŋ kə, bə kə i chu fə dəiŋ bəh
yi ka yi chu fiəni njwəŋki a? Bə kəkə i chu fə gia
yindzəŋni yidəkə bəh yi, yi kə a shuku təkə bəni
tsəki dəŋyiki bəh gvu.
- 14 Akə mbeŋ tə baiŋni bi mbi wələ. Kwili wim-
bum wə bə maa wi i ŋkwuŋ beŋ wi si nyumi kə.
- 15 Mi si baiŋsi kə naka ki baiŋsini i chu dzə kah i
kwusi baŋ yeiŋ beŋ. Wi si təm num i di biə bə təmki
naka ki baiŋsini yeiŋ, ka ki baiŋki ki chusi baiŋni i
mi wichi wə wi kə i dzu.

16 Akə yakadəiŋ si baiŋni bimbeiŋ kaŋaki i baiŋki i bəni nshiŋ, ka bə yeiŋki nəm wimbeiŋ wi ndzəŋni nya kiŋkəksi i Tii wimbeiŋ wə wi kə i beiŋ.

Nlani kəm bənchi bə Muses

17 Kiə mbeiŋ ki kwāka kə a mih dzə i chiksi gia yə yi kə i Kiŋwakti ki Bənchi bə Muses wə bəh yə yi kə i Biŋwakti bi bəni bə ntum bə Nyɔ wə. Mih dzə i fə a yi dzə kpeiŋ ŋkəŋ. Mih ka dzə dəkə i chiksi yi.

18 Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, i tsə buku na ka bəəli bəh nshwaiŋ bi kaa, fidzəkəhni fi gia i Kiŋwakti ki Bənchi mə, na kəŋ fi seiŋniki na dəiŋ, bi tsə kə i kuku maka gia yiwə dzə kpeiŋ asi yi chusiki.

19 Yi kə a, na ndə wə wi bi bwiŋki nchi i bənchi bələ wə, kəŋ nchi wiwə seiŋniki na dəiŋ, ka laniki bəni a bə bwīŋki yakadəiŋ tə, wəməka mi bi numki mi wi nchiŋ i kintəəŋ ki ŋkuŋ bi beiŋ wə. Ayakalə, mi wə wi jiəki bənchi bələ, chu lani tə bəni a bə jīəki, wəməka mi bi numki mi wimbum i kintəəŋ ki ŋkuŋ bi beiŋ wə.

20 Ayakadəiŋ, mih fukuki i mbeiŋ a, nəni kimbeiŋ ki chəŋ kabə tsəki kə ki bəni bə bə laniki bənchi bə Nyɔ bəh ki Bəfalasi, mbeiŋ bi ma lansi liə i ŋkuŋ bi beiŋ wə.

Nlani kəm shóm yi bəksini

21 Mbeiŋ nī wəkə lə asi bə nī dzaka i bəni i kikpu wə a, 'Kiə wə bi wəɔ kə mi. Mi ka wəɔ mi, yaka wi kaŋaki lə nsaka.'

22 Ayakalə, mih fukuki i mbeiŋ a mi wichi wə wi bəksiki shóm bəh waiŋnih wi, yaka wi kaŋaki lə tə nsaka. Mi wə wi təyi waiŋnih wi, wi kīəki a wi bi numki lə i bəni bə bə sakaki bənsaka nshiŋ. Mi wə

wi bəɔŋki waiŋnih wi a, 'Kiyuŋ' wi kɪəki a wi bi liəki lə i gbuku wimbum wə.

²³ Ayakadəiŋ, yi kə a, wə kabə nəŋ i nya kinya ka i təŋ wi fəni wi gia wə, kwaka a waiŋnah kaŋaki lə wə i wi shəm,

²⁴ wə bēe kinya ka kə i təŋ wi fəni wi gia kpəŋ, wə tsə mbeiŋ wi yisi kēiŋsi gia yiwə, ka wə fiəni tsə nya kinya ka.

²⁵ Mi ka dzə wə i tsə bəh wə i juŋ yi nsaka wə, wə məmsi a mbeiŋ wi kəmsi kēiŋsi ka mbeiŋ wi fiəni chu bəh nseiŋ a keiŋ i dzəh, ka wi ma ni tsə nya danŋsi wə i kaŋ yi mi wə wi sakaki bənsaka, wi ni nya danŋsi wə tə i kaŋ yi bəni bə jum wə, ma bə ni fah wə i juŋ yi nsəŋ mə.

²⁶ Mih fukuki ŋkəŋ i wə a wə ni buku kə feiŋ maka wə gəm kaasi finini fichi fiə bə bikəki.

Nlani kəm ntəkəli

²⁷ Mbeiŋ nɪ wəkə lə asi bə nɪ dzaka a, 'Kiə wə ki nɔ kə bəh kpə mi.'

²⁸ Ayakalə, mih fukuki i mbeiŋ a, na ndə wə wi tseiŋki miŋkpaŋa bəh kiŋkəŋ ki nəni, ma yi numki a wi nə lə bəh wi i shəm yi mə.

²⁹ Yi kabə num a dzəkəh wa wi tseiŋ yiləkəli ka fəki a wə fə chu, wə kəmbwili dzəkəh wiwə wə lətəkə. Yi ndzəŋki a wə laksi kimbu ka ki gwu kimu, a kəbi lə a bə bi lə gwu ya yichi i gbuku wimbum mə.

³⁰ Tseiŋ ya yiləkəli kabə fəki a wə fə chu, wə təiŋ bwili tseiŋ yiwə wə lətəkə. Yi ndzəŋki lə a wə laksi kimbu ka ki gwu kimu, a kəbi lə a gwu ya yichi bi tsə i gbuku wimbum mə.

*Nlani kəm i kəŋŋ miŋkpaŋa
(Mak 10:11-12; Luk 16:18)*

³¹ Bə kə bə dzaka tə a, ‘Mi ka bee kpə wi, wi kaŋaki i nyāka kiŋwakti i nyā i miŋkpaŋa wiwə ki chusi a ŋgainʒ bee wi.’

³² Ayakalə, mih fukuki i mbeinʒ a, mi ka bee kpə wi, a kəbi a miŋkpaŋa wiwə kə bəh nəni ki təkəlini, ma yi numki a wi fə, miŋkpaŋa wiwə tsə ka numki wi təkəlini. Mi ka dzə miŋkpaŋa wə wi buku i minyuku dzu ka jiə dzu, ma yi numki a wi nəkə bəh kpə mi.

Nlani kəm i kainʒ ŋkainʒ

³³ Mbeinʒ chu wəkə lə tə si bə nɪ dzaka i bəni i kikpu wə a, ‘Jəbi wə wə dzaka gia ka kainʒ, ki bēe kə i fə yi. Wə kaŋaki i fə gia yə wə dzaka ka kainʒ i Bah nshinʒ a wə ni fə lə.’

³⁴ Ayakalə, mih fukuki i mbeinʒ a, kiə mi ki dzɪ kə ŋkainʒ. Kiə wi ma kâinʒ yeli wi beinʒ wə, kəm beinʒ kə kiŋgbəkə ki Nyə.

³⁵ Kiə wi ki kâinʒ kə na nshwainʒ, kəm nshwainʒ kə kiŋgbəkə ki Nyə kigvu. Kiə wi ki kâinʒ kə Jelusalem, kəm Jelusalem kə kwili wi Nkuŋ wimbun.

³⁶ Kiə wi ki kâinʒ kə na fwu wi wə, kəm wi kəkə i fə juŋ yifwu a yi fiəni juŋ yi fukuli nabə yi jisi.

³⁷ Mi ka bum gia bəh dzaka ki a, ‘Aaŋ,’ yi kpəinʒ yakadəinʒ. Wi ka nəinʒma a, ‘Aayi,’ ma yi kpəinʒ yakadəinʒ. Wi ka chu kpəinʒsi gia yidəkə yeinʒ, ma gia yiwə numki a yi nyə num i mi wichu wə.

*Nlani kəm bə kinchukuli
(Luk 6:29,30)*

38 Mbeinj wəkə lə si bə nī kə bə dzaka tə a, ‘Mi ka bwili dzəkəh wi mi, bə bwili tə η'wi. Mi ka babwili jəŋ wi mi, bə babwili tə η'wi.’

39 Ayakalə, mih fukuki i mbeinj a, kiə mi ki sīni kə bəh mi wichu. Mi ka tweiŋ kimbaŋ ka ki tseiŋ yiləkəli, wə fləni ki tseiŋ yi kimiəkə wi tweiŋ kaasi.

40 Mi ka səmi wə a ŋgainj dzə mbuŋ wa wi nintəəŋ, wə nyá kaasi na bəh wi nimbeinj wə i wi.

41 Mi ka kaŋyi wə a wə nyani tsə may wimu, wə nyāni mbeinj wi na bəmay bəfa.

42 Mi ka nywa fiəŋ i wə, wə nyá. Mi ka fwa fiəŋ i wə, kiə wə ki nāiŋ kə i nya.

*Nlani kəm si mi kə i fəki bəh mbaiŋni wi
(Luk 6:27,28,32-36)*

43 Mbeinj wəkə lə si bə kə bə dzaka a, ‘Wə kəŋki mi wə wi kə kəmsi i wə wə, wə bāiŋŋ mi wə wi baiŋŋki wə.’

44 Ayakalə, mih fukuki i mbeinj a, mbeinj kəŋki bəni bə bə baiŋŋki mbeinj, ma mbeinj tsáki i bə bə bwaŋki gvu i mbeinj cheinj.

45 Ayakadəiŋ, mbeinj ni numki bwa bə Ba wimbəinj wə wi kə i beinj. Akə wi wə wi si fə ka wəŋ baiŋki i bəni bəchu wə bəh i bəndzəŋni wə. Asi faaŋ wi tə dzaŋ a yi dzə i bəni bə bə fəki gia yi chəŋ, bəh i bə bə fəki kə gia yi chəŋ.

46 Mbeinj kwakaki a mbeinj ka kəŋki a bəni bə bə kəŋki mbeinj, mbee wiwə ni numki na nə i mbeinj a? Na bəni bə bə kwaki kiŋwakti* fəki kə ayaka tə a?

* **5:46** Bəni bə bə kwaki kiŋwakti akə bəni bə bəni nī yeiŋki a, akə bəni bəchu.

⁴⁷ Mbeinj ka bōniki a bwa bə nih bəmbēinj shəj, gia yə mbeinj fəki chi chi bəni bədəkə fə kə kə la nə a? Bəni bə tumi si bəj fə kə a yakadəinj a?

⁴⁸ Yi kə a mbeinj kāṅaki i ndzəṅki bwiliki fwu asi Ba wimbēinj wə wi kə i beinj ndzəṅki bwiliki fwu.”

6

Nlani kəm kinya

¹ “Mbeinj tōkniki a, jōbi wə mbeinj fəki ndzəṅni i bəni nshinj, yi ma numki a mbeinj fəki a bə yēinjki. Mbeinj kabə fəki yakadəinj, ma tii wimbēinj wə wi kə i beinj bi ma chu makti mbeinj.

² Ayakadəinj, jōbi wə wə nyaki fiəj i mi wə wi kaṅaki kə, ma tōṅki səj asi bəni bə bə dzakaki chi fə chi si shi fə i jūj yi tsani wə bəh i dzəh wə, ka bəni kōksiki bə. Mih fukuki ṅkəj i mbeinj a bə kwati lə bəmbēe bəbə.

³ Ayakalə, jōbi wə wə nyaki fiəj i mi, kiə wə ki fə kə a tseinj ya yi ki miəkə kiə gia yə tseinj yiləkəli fəki.

⁴ Ayakadəinj, ka kinya ka ni numki i nyumi wə, ayaka Ba wa wə wi si yeinj gia yə bə fəki i nyumi wə ni makti wə.

Nlani kəm ntsa (Luk 11:2-4)

⁵ Jōbi wə mbeinj tsaki, mbeinj ma fəki ka bəni bə bə dzakaki chi fə chi si shi fə. Bə si shi kəj a numki i beinj i jūj yi tsani wə, bəh i dzəh yi baṅsini wə i tsaki, ka bəni yēinjki bə. Mih fukuki ṅkəj i mbeinj a bə kwati lə mmakti wibə.

⁶ Ayakalə, jōbi wə wə nəṅki i tsa, liə tsə i kintəəj ki juj mə, wə baṅ baka kijuj ka wə tsaki i Ba wa wə wi kə i nyumi wə. Ba wa wə wi si yeinj gia yə bə fəki i nyumi wə ni ka makti wə.

⁷ Jɔbi wə mbeinj tsaki, kiə mbeinj ki bāan kə a dzākaki gia yiyəə yiyəə asi bəni bə bə si kiə kə Nyɔ si shi fə. Bə si fə yakadəinj bəh kiŋkwaka a bə ni wəkə lə ntsa wibə kəm gia yiduli yə bə faaki.

⁸ Kiə mbeinj ma nūmki ka bə. Mbeinj kīəki a Ba wimbəinj ni kə wi si kiə lə gia yə mbeinj nənki, na ka mbeinj bikəki i wi.

⁹ Akə lə si mbeinj kə i tsaki:

‘Ba wibuku wə wi kə i beinj,
fə bəni kəksiki yeli wa,

¹⁰ fə ŋkuŋ bia dzə,

fə a gia yə wə nənki yi numki i fa kuku asi yi kə i beinj.

¹¹ Nyā buku bəh dzeinj bidainj.

¹² Ma wə dālinya chu bibuku,

asi buku dalinyaki chu biə bəni bədəkə fəki i buku.

¹³ Kiə wə ki bēe kə a buku liə i mməmsi wə.

Bwɪli buku i kanj yi mi wichu wə.’ * [Ŋkuŋ bi beinj kə mbia, ŋga num mbia, mbum num mbia i jɔbi wichi wə kiŋgəksi kəbi. Ma yi num ayaka.] †

¹⁴ Mbeinj kabə dalinyaki chu biə bəni bədəkə fəki i mbeinj, ma Ba wimbəinj wə wi kə beinj ni dalinya tə bimbeinj.

¹⁵ Ayakalə, mbeinj kabə dalinyaki kə chu biə bəni bədəkə fəki i mbeinj, ma Ba wimbəinj ma ni dalinya tə bimbeinj.

Nlani kəm mbam wi dzaka

¹⁶ Jɔbi wə mbeinj bamki dzaka, kiə mbeinj ma nūmki bəh shi bi gwuŋni asi bəni bə bə ghanɣsiki

* **6:13** Biŋwakti bidəkə kanjaki lə di biələ a, “Bwɪli buku i chu kintəŋ.” † **6:13** Biŋwakti bikpu bidəkə biə bə ni yisi nyaka gia yi Nyɔ yeinj kanjaki kə di biələ.

gwu si shi fə. Bə si kwuni kishi kibə i jəbi wiwə wə, ka bəni yēiŋki dzaka kibə ki bamni. Mih fukuki ŋkəŋ i mbəiŋ a bə kwati lə mmakti wibə.

¹⁷ Ayakalə, jəbi wə wə bamki dzaka, wə wəkə shi bia, wə fīaŋsi fwu wa,

¹⁸ ka mbam wa wi dzaka ma yēiŋki num bəni, a yeiŋki num Ba wa wə wi kə i nyumi wə. Ka Ba wa wə wi si yeiŋ gia yə bəni fəki i nyumi wə ni makti wə.

Nlani kəm kiba
(Luk 12:33,34)

¹⁹ Kiə mbəiŋ ma jīəki biba bimbeŋ fa kuku a num i di biə shəkə kə meŋni, bi num tə i chami, bəji num i bwiŋ liə i chwə.

²⁰ Mbəiŋ jīəki biba bimbeŋ num i tumi ki beŋ wə, a num di biə shəkə kəkə i meŋni, bi kəbi tə i chami, ayaka bəji kəbi tə i bwiŋ liə i chwə.

²¹ Mbəiŋ kīəki a di biə mi jīəki kiba ki akə feŋ wə shəm yi kə.

Naka ki baiŋsini ki gwu
(Luk 11:34-36)

²² Dzəkəh wi mi kə naka ki baiŋsini ki gwu. Ayakadəiŋ, dzəkəh ya kabə baiŋ, yaka gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh baiŋni.

²³ Ayakalə, dzəkəh ya kabə ji num jini, gwu ya yichi ni numki yi jikə bəh jisi. A kabə num baiŋni i gwu ya wə fiəni chu num jisi, ma ŋgumi bi jisi biwə ni numki dəiŋ a?

Nyə təkniiki lə i bəni bu
(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ Mi kəkə i nəmki i bətikwili bəfa. Yi kabə num yakadəiŋ, ma wi ni baiŋŋki widəkə, wi kəŋ widəkə,

yudəkə wi ni wəkəki i widəkə nalə, wi seiŋsi widəkə. Mbeiŋ kəkə nəmki i Nyə chu nəm i kpə.

²⁵ Ayakadəiŋ, mih fukuki i mbeiŋ a kiə mbeiŋ ma fūmsiki gwu kəm nəni kimbeiŋ a mbeiŋ ni dzi nə, nabə i mu nə, yudəkə kəm gwu yimbeiŋ bəh a mbeiŋ ni ləh nə. Kiŋ'waka ki mi tsəki kə biəiŋ bidzini, ayaka gwu yi mi bəŋ tsə kə tə bəmbuŋ a?

²⁶ Mbeiŋ yēiŋ si minyəni mə mə fuliki beiŋ kə. Mə si gbəli kə, mə si kəh kə dzeiŋ i juŋni jiə i bəshaŋkwa wə. Ayakalə, Ba wimbeiŋ wə wi kə i beiŋ saŋsi mə. Mbeiŋ kiəki kə a mbeiŋ kəkni ki tsəki lə minyəni a?

²⁷ Akə ndə i mbeiŋ kintəəŋ wə wi fumsiki gwu, wi num i kpeiŋsi jəbi twəsi i nəni ki wə a?

²⁸ Kəm nə mbeiŋ fumsiki gwu kəm bə bəmbuŋ a? Mbeiŋ yēiŋ si bəfluwa kəkəki i chwa bə num. Bəfluwa si nəm kə nabə i kəiŋsi bəmbuŋ bəbə.

²⁹ Ayakalə, mih fukuki i mbeiŋ a, na Nkuŋ Soləmən bəh mbum bi bichi biə wi nī kaŋaki jəbi wə wi nī lafiki gwu bəh bəmbuŋ, wi nī ka num buku dəkə ka fluwa widəkə.

³⁰ A kabə num lə si Nyə lafiki mfwaŋ i chwa, mfwaŋ biə bi kəkəki daiŋ, bi kaŋa i buku kpiyi kijiəli a bə kpa i gbuku wə, wi ma ni lafi mbeiŋ tsə yaka? Ɔə bəni bə kimbum ki twəsi!

³¹ Ayakadəiŋ, mbeiŋ ma fūmsiki gwu yimbeiŋ a mbeiŋ ni dzi nə, i mu nə, nabə i ləh nə i gwu wə a.

³² Biəiŋ biələ bichi kə biə bəni bə bə kiəki kə Nyə si jiə shəm yeiŋ wə. Mbeiŋ kə fimbeiŋ num Ba wimbeiŋ wə wi kə i beiŋ kiəki lə a mbeiŋ nəŋki lə biəiŋ biələ bichi.

³³ Mbeiŋ yisi jiə shəm yimbeiŋ num i ŋkuŋ bi Nyə wə, bəh gia yə yi kə chəŋ i wi nshiŋ, ka wi ni nyaki mbeiŋ tə bəh biəiŋ biələ bichi.

³⁴ Ayakalə, si yi kə lə, kiə mbeinj ma fūmsiki gwu kəm kijiəli. Bə ni buku fumsiki gwu kəm biəinj bi kijiəli, a num kijiəli. Bəngəkə bə chəkə kpeinjki a bəh chəkə biwə biə.”

7

*Kiə mi ki saka kə widəkə
(Luk 6:37-38,41-42)*

¹ “Kiə mbeinj ki saka kə bimfə bi bəni bədəkə, ka Nyə bi ma saka tə bimbeinj.

² Mbeinj kiəki a dzəh yə mbeinj sakaki kimfə ki mi widəkə yeinj, kə a yi Nyə bi sakaki tə kimbeinj yeinj. Fieinj fiə mi fəkəki biəinj yeinj i nya i mi, kə a fi Nyə ni fəkə yeinj i nya i wəmaka mi.

³ Akə kəm nə wə tseinjki shəkə yi kpeinj i dzəkəh wi waijnah wə, ayakalə wə yeinj kə kimfunj ki kpeinj kə ki kə i η'wa dzəkəh wə a?

⁴ Wə kə i dzaka dəinj i waijnah a, ‘Waijnih nūm ma mih bwili shəkə yi kpeinj i dzəkəh wa mə,’ ayakalə kimfunj ki kpeinj num i η'wa dzəkəh wə a?

⁵ Wə kə mi wə wi chusiki gwu! Yisi bwili kimfunj ki kpeinj kə ki kə i dzəkəh wa wə na ka wə ni yeinj ndzənj shəkə yi kpeinj yə yi kə i dzəkəh wi waijnah wə, i bwili.

⁶ Mbeinj ma dzə nyā fieinj fi Nyə i biə. Mbeinj ka fə yakadəinj, ma yi ni fiəni gwu yi nəmyi lə mbeinj. Mbeinj ma dzə nyā tə bənsənj bəmbəinj bə kpə bələkəli i bifi. Mbeinj ka fə yakadəinj, ma bi ni nyufi lə bəh gvu.

*Mbeinj bikəki, nəj, kəmyi
(Luk 11:9-13)*

⁷ Mbeinj bikə, ayaka ma Nyɔ ni nya i mbeinj. Mbeinj nənki, ayaka ma Nyɔ ni fə mbeinj yeinj. Mbeinj komyiki bakakijun, ayaka ma Nyɔ ni weli i mbeinj.

⁸ Mbeinj kiəki a mi wichi wə wi bikəki, ni kwati lə, mi wichi wə wi nənki, wi ni yeinj lə, mi wichi wə wi komyiki bakakijun bə ni weli lə i wi.

⁹ Akə ndə i mbeinj kintənj wə wainj wi ka bikəki nyəə, wi ni nya num təh i wi a?

¹⁰ Ma wi kabə bikə bwəkə, wi ni nya num junj i wi a?

¹¹ Na yaka mbeinj bə mbeinj kə bəni bəchu kabə kiə i nyaki biəinj bindzənjni i bwa bəmbəinj, ma Ba wimbəinj wə wi kə i beinj wi ma ni nya tə biəinj bindzənjni i bəni bə bə bikəki i wi tsə na ayaka a?

¹² Ayakadəinj, na finə fiə mbeinj kənki a bəni fəki i mbeinj, numki a fi mbeinj kə i fəki tə i bə, kəm yələ kə na gia yichi yə Kinwakti ki Bənchi bə Muses bəh Binwakti bi bəni bə ntum bə Nyɔ laniki.

Dzaka ki mbainj kifaanini bəh kiyamni

(Luk 13:24)

¹³ Mbeinj fiə i mbainj wə num i dzaka kifənjə kifaanini wə, kəm dzaka ki mbainj kə ki kə kiyamni bəh dzəh yə yi bəniki, tsəki i di biə bəni bi lakaki lakani, ayaka a num i feinj wə bəni bəduli liəki.

¹⁴ Mbeinj kləki a dzaka ki mbainj kə ki kə kifaanini, bəh dzəh yi ləkəki akə yə yi tsəki i nəni kə ki bi tsə kaa kə. Bəni bə bə yeinjki i yi wə kə twəsi.

Si bə kə i kiə bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə Nyɔ

(Luk 6:43,44)

¹⁵ Mbeinj təkniiki kəm bəni bə bə nyiki ntəkə a bə kə bəni bə ntum bə Nyɔ. Bə dzəki i mbeinj chusi a

bə kə shwáŋ, ayakalə i kintəŋ bə num bəkwula bə num i kaasi shwáŋ num kaasini.

¹⁶ Mbəiŋ bi kiəki bə num i kimfə kibə wə a num a liŋ asi bə si kiə kpeŋ i mintam mə mə wumki yeiŋ wə. Bə kələ i kə mintam mi gləb i bifaka wə, nabə i kə mintam* mi fig i kpeŋ wi bwayini wə a?

¹⁷ Yi kə a na winaiŋ kpeŋ wi ndzəŋni si wum a mintam mə mə ndzəŋki, kpeŋ wichu si wum mintam mə mə kə michu.

¹⁸ Kpeŋ wi ndzəŋni kəkə bi wum mintam michu. Asi kpeŋ wichu kəkə tə i bi wəm mintam mi ndzəŋni.

¹⁹ Na winaiŋ kpeŋ wə wi wumki kə mintam mi ndzəŋni bə si gba lə wi i gbuku wə.

²⁰ Ayakadəiŋ, mbəiŋ bi kiəki bəni bə ntəkə bə num i kimfə kibə wə.

(Luk 13:25-27)

²¹ A kəkə dəkə mi wichi wə wi bəŋki mih a, ‘Bah, Bah’, wi bi liəki i ŋkuŋ bi beŋ wə. A bi liəki a mi wə wi fəki gia yə Ba wuŋ wə wi kə i beŋ nəŋki.

²² A bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, bəni bəduli bi bikəki i mih a, ‘Bah, Bah, ntə buku nŋ fukuki lə bəntum bə Nyə i yeli wa wə, bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni wə i yeli wa wə, chu fə gia yi kanyini i yeli wa wə a?’

²³ Mih ka ni chukuli i bə a, ‘Mih nŋ ka num kiə dəkə mbəiŋ. Mbəiŋ lăkyi i dzəkəh yin wə, bəmfə chu.’

*Mi wi maani wi mfi bəh wi kiyuŋ
(Luk 6:47-49)*

* **7:16** Mitam mələ kə mə bə dziki.

24 Ayakadəiŋ, mi wichi wə wi wəkəkɪ ndzaka wuŋ wələ fə asi ndzaka wiwə nəŋki, wi kə aka mi wi mfi wə wi nŋ maa juŋ yi i biaŋa bein.

25 Dzaŋ dzə, bókə buku, fiəkə tsə chini juŋ yiwə, yi kəbi i muku, kəm wi nŋ kə wi chəkə chaka kiwə i biaŋa wə.

26 Ayakalə, mi wichi wə wi wəkəkɪ ndzaka wuŋ wələ, tsə nəki fə kə asi wi kə, yaka wi kə aka mi wi kiyuŋ wə wi nŋ maa n'yi juŋ i mishambu bein.

27 Dzaŋ dzə, bəkə buku, fiəkə tsə chini juŋ yiwə muku, gbə lə gbuuu.”

Nga bi lanini biə Jisəs kaŋaki

28 Asi Jisəs nŋ dzaka kaasi gia yələ yichi, mbaŋ wi bəni wə ka num bəh ŋkaiŋyi i nlani wiwə wə,

29 kəm wi nŋ laniki ka mi wə wi kaŋaki nga bi lanini. Wi nŋ laniki kə ka bəni bəbə bə bə laniki bənchi bə Nyə nŋ laniki.

8

Jisəs chuku mi wi kumyini (Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

1 Jisəs dza shi dzə i ŋkwuŋ bein, mbaŋ wi bəni wimbumb kwu i wi chein.

2 Yi num a mi widəkə wə wi nŋ gweinŋki bəh jwein yi kumyini, nŋ dza dzə tum binyu i Jisəs nshin ka dzaka i wi a, “Bah, wə kabə kəŋki wə fê mih bāinŋki.”

3 Jisəs ka nani tsə tsein yi kəm wi ka dzaka a, “Mih kəŋki lə, bənih ma wə bāinŋki.” Akisəkə, jwein yi kumyini yiwə kaa i gwu yi wə, wi ka baiŋki.

4 Jisəs ka kin i wi a, “Yein, kiə wə ki fuku kə yi i mi widəkə. Ayakalə, tsə chûsi gwu ya i tii mfə gia, ma wə nyá kinya kə Muses nŋ dzaka a mi kaŋaki i

nyâ i chusi i bəni a ŋgain bənih lə i jweinj yələ wə ka bəinjki.”

*Jisəs chuku wainj wi nəm wi fwu wi bəni bə jum
(Luk 7:1-10)*

⁵ Jisəs dza nyə tsə liə i kwili wi Kafanaum wə, fwu wi bəni bə jum widəkə dzə yeinj wi ka kwunji kanj i wi dzaka a, ⁶ “Bah, wainj wunj wi nəm nəki dzu wi gwəinj na bəh ŋga, num wi kpi wa wimu.”

⁷ Jisəs dzaka i wi a, “Mih ni dzə chuku lə wi.”

⁸ Ayakalə, tikwili wi bəni bə jum wiwə chukuli i Jisəs a, “Bah, mih kpeinjniki kə i mi wə wə kə i dzə i wi dzu. Dzāka shəŋ a ja ma wainj wunj wi nəm bənih.

⁹ Mih kə mi i ŋga bi mi widəkə cheinj, bəh bəni bə jum i mih cheinj. Mih si dzə mih dzaka i widəkə a, ‘Tsâ,’ wi ka tsəki a tsəni, i widəkə a, ‘Dzâ,’ wi ka dzəki a dzəni. Mih si dzə mih dzaka tə i mfa wunj a, ‘Fê lə,’ wi ka fəki ayakadəinj.”

¹⁰ Jəbi wə Jisəs nŋ wəkə gia yə wi dzaka yakadəinj, dzaka wəm wi. Wi ka dzaka i bəni bə bə nŋ biəliki wi a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, mih keinjki ki yeinj kə mi na i Isləe ka wələ, wi jiə ŋkaiŋni wi shəm yələ i mih lə.

¹¹ Mih fukuki i mbeinj a, bəni bəduli bi dzə lə i bimbubichi i yisi i di biə wəŋ bubuki bəh i tsə buku i di biə wi tsəki liəki, bə bi dzə num i kuku i dziki bəh bətii bəmbeinj Ablaham bəh Ayjik bəh Yakəb i ŋkun bi Nyə wə i beinj,

¹² ayakalə, bwa bə tumi kiwə kə kibə, a bi numki num bə ləə bwili bə i biŋ bi jisi wə, i di biə bəni bi dəkə bə dzi jəŋ.”

¹³ Si Jisəs dzaka yakadəinj ka dzaka i fwu wi bəni bə jum wiwə a, “Wə kwê tsâ, yi nŋm i wə asi wə jiə

shəm ya i mih.” Waiŋ wi nəm wi fwu wi bəni bə jum wiwə ka bənih akisəkə.

*Jisəs chuku bəni bə jwēiŋ bəduli
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Jisəs nī dza tsə liə i juŋ yi Bitə wə, ka yeiŋ nih kpə Bitə num wi nə, gwu yaka wi na bəh ŋga.

¹⁵ Jisəs kəm tseiŋ yi, jwēiŋ yiwə ka bee wi, wi ka dza bein tseiŋ fiŋ Jisəs dzi.

¹⁶ A dzə num i fiŋbi, bəni ka dzəki bəh bəni bəduli bə bəchinda bə ŋkpeli nī njiŋsiki bə. Jisəs ka bwiliki biŋ'waka biwə a bəh ja shəŋ. Wi chuku tə bəni bəchi bə bə nī gwēiŋki.

¹⁷ Yələ gia nī num i fə ka yi dzə kpēiŋ asi mi wi ntum wi Nyə wə Isaya nī kə wi dzaka lə a, “Wi dzə jwēiŋ yibukumbēiŋ, giŋ tasi bəh mijwēiŋni mi bukumbēiŋ.”

*Bəŋgəkə bə mi wə wi biəliki Jisəs
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Jəbi wə Jisəs nī yeiŋ mban wi bəni wimbum juŋni kəmsi dzə i wi wə, wi dzaka i bwa bu bə mban a, “Bukumbēiŋ dāŋ buku tsə i kiwuŋ ki bəkə kə yaka wə.”

¹⁹ Mi widəkə wə wi nī laniki bənchi bə Nyə ka dza dzə dzaka i Jisəs a, “Mi wi Lanini, mih ni biəliki lə wə i na faiŋ wə wə tsəki.”

²⁰ Jisəs chukuli i wi a, “Migumasha kaŋaki lə dzəŋə yibə, minyənə mə mə fuliki i bein kaŋa tə jūŋ yibə, ayakalə mi wə yeli wi kə Waiŋmi kaŋaki kə na di wi kə i jiə fwu wi yeiŋ.”

²¹ Mi wi mban widəkə dzaka i wi a, “Bah, bēe ma mih tsə yisi ləə ba wuŋ ka mih biəliki wə.”

22 Ayakalə, Jisəs chukuli i wi a, “Wə bɪəli mih, bēe ma bəni bə bə kpiyi ləəki bəni bəbə bə kpiyini.”

Jisəs kanji fuɲni kiləkəli
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Jisəs dza tsə liə i ɲgwuki mə, bwa bu bə mban ka bəɲ biəli tə wi feiɲ.

24 Yi dzə num a, fuɲni kiləkəli kidəkə nɪ dzə tumbuku yisi i nəɲniki kinchwə kimbum, mwi liə i ɲgwuki mə wi ka nəɲki i mini. A nɪ kə Jisəs nə mfiɲ nəni.

25 Bwa bu bə mban tsə ka yəmsiki wi dzaka a, “Bah, gāmti, bukumbəiɲ ki kpiyiki lə.”

26 Wi ka dza yaka beɲ dzaka i bə a, “Ɔə bəni bə kimbum kibəli. Mbəiɲ lwaki nə a?” Si wi dzaka yakadəiɲ ka dza beɲ wam kanji fuɲni kiləkəli kiwə bəh kinchwə kimbum kiwə, di ka kpichumi lə məəɲ.

27 Dzaka wə m bəni bəwə lə kuss. Bə yisi i dzakaki a, “Wələ kə winaiɲ mi lə, na fuɲni kiləkəli bəh bəkə wəkə i wi a?”

Jisəs bwili bəchinda bə ɲkpeli i bəni bəfa wə
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Jisəs dza daɲ buku i kiwuɲ i kimbu ki bəni bə Gadala* wə. Wi baɲsi bəh bəni bəfa bə num bəh bəchinda bə ɲkpeli i bə wə. Bəni bəwə nɪ buku i bitaa biə bə nɪ ləəki bəni yeiɲ, bə nɪ chəfiki lə, mi nɪ kəkə i tsə dzəh feiɲ.

29 Yi dzə num a bə nɪ yisi ka wiliki na bəh ɲga bikəyi a, “Waiɲ Nyə, wə nəɲki nə i buku wə a? Wə dzə fa i nya buku bəh ɲgəkə maka jəbi kpəiɲ na?”

* **8:28** Biɲwakti bikpu bidəkə bəəɲki a, “Gadalen, bidəkə a Gelgesen.”

30 A nĩ kə mban wi bifi biduli bidəkə dzi feiŋ i kimbu kiwə wə bi du.

31 Bəchinda bə ŋkpeli bəwə ka tsa Jisəs a, “Buku tsaki wə, wə ka bwili buku, wə chĩŋsi buku i mban wi bifi biəyaka wə.”

32 Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbein tsâ.” Bə ka buku, tsə liə i bifi biwə wə. Yi num a mban wi bifi biwə bichi nĩ seiŋ shi i kán wə, gbəyi shi i kinchwə kimbun kiwə wə ka kpiyi feiŋ.

33 Bəni bə bə nĩ təkniiki bəh bifi biwə kwuni bəh n'yəkə tsə i kwili kintəŋ, fuku gia yichi na bəh yə yi num bəh bəni bə bə nĩ kə bəh bəchinda bə ŋkpeli i bə wə.

34 Yi dzə num a kwili wiwə wichi nĩ buku dzə yeiŋ Jisəs. Si bə dzə yeiŋ wi, tsa a wi nyə i di bibə wə.

9

Jisəs chuku mi num wi kpi wa wimu (Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Jisəs liə i ŋgwuki wə, fiəni dan tsə i kwili wi wə.

2 Yi dzə num a bəni bədəkə nĩ dzə bəh mi widəkə i wi, num wi kpi wa wimu, i kimbuŋ wə. Jəbi wə Jisəs yeiŋ si bəni bəwə jiə shóm yibə i wi, wi dzaka i mi wə wi nĩ kpi wa wimu a, “Nseiŋ wun, kâŋa shəm ya. Mih dalinya lə chu bia.”

3 Yi num a bəni bədəkə bə bə nĩ laniki nnyaki bənchi bə Nyə yisi i shwiŋyiki a bə bə dzakayi a, “Mi wələ fəkəliki bəh Nyə.”

4 Jisəs kiə gia yə bə kwakaki, ka bikə i bə a, “Mbein kanjaki kiŋkwaka kichu i shóm yimbeiŋ wə lə kəm nə a?”

⁵ Yə yi bənikɪ i dzaka kə yi naiŋ a? I dzaka i mi wələ a mih dalinya lə chu bia, ma i dzaka a wi dzâ bein wi nyani a?

⁶ Ayakalə, mih nəŋki i fə a mbein kiə a mi wə yeli wi kə Wainmi kaŋaki lə ŋga fa kuku i dalinya chu.” Si wi dzaka yakadain ka dzaka i mi wə wi ni kpi wa wimu a, “Dzâ bein, dzâ kimbuŋ ka wə tsaki i wa wa.”

⁷ Wi dza bein ka tsaki i wa wi.

⁸ Si mban wi bəni yein gia yə yinum yakadain ndzaŋ liəni i bə wə, bə ka tumyiki bikum bi Nyə wə wi nya biələ ŋga i mi wiwəm.

Jisəs bəəŋ Matiō

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Si Jisəs ni nyə fein ka nyaniki tsaki ka yein mi widəkə bə bəəŋ a Matiō, num mi wi kwani kiŋwakti, num wi num kuku i di bi bi nəm wə. Jisəs dzaka i wi a, “Wə biəli mih.” Wi ka dza bein ka biəliki wi.

¹⁰ Jisəs dza tsə shinum i Matiō dzu, jəbi wə wi ni dziki, yi dzə num a bəni bədəkə bəduli bə bə ni kwaki biŋwakti, bəh bəni bəchu bədəkə bə ni dzə tə ka shinum i dzi bə bəh Jisəs bəh bwa bu bə mban.

¹¹ Jəbi wə Bəfalasi yein si bəh bə dziki yakadain ka bikə i bwa bu bə mban a, “Akə kəm nə mi wimbein wi lanini dziki bəh bəni bə bə kwaki kiŋwakti bəh bəni bəchu bədəkə a?”

¹² Jisəs wəkə si bə bikəki, ka dzaka i bə a, “Bəni bə bə kə bəh gwu yiləkəli si nəŋ kə mi wi tsa. Asi nəŋ num bə bə gweinŋki.

¹³ Mbein tsə kwaka yein a fwu wi gia yə bə nyaka si Nyə dzakaki a, ‘Mih nəŋki a bəni kwāsiki num nshein i bəni wə, mih nəŋki kə a bə fəki gia i mih’,

yəmaka kə a nə a? Mbəiŋ kɪə a mih ka dzə dəkə i bəəŋ bəni bə bə kə chəŋ. Mih dzə i bəəŋ num bə bə kə bəchu.”

*Bəni bikə kəm mbam wi dzaka
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Bwa bə mbaŋ bə Jəŋ Njulibəkə nɪ dza dzə bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə wə buku bəh Bəfalasi si bam dzaka, bwa ba bə mbaŋ bam kə a?”

¹⁵ Jisəs chukuli i bə a, “Bə kələ i laka bəni i dzini bi miŋkpaŋa wimfiaŋ wə, bə kələ i tsə i gwuŋki tsəŋəki nyum miŋkpaŋa wimfiaŋ wiwə num fəiŋ bəh bə a? Ayakalə, kaŋ dzəki lə yə bə bi dzə bwili nyum miŋkpaŋa wiwə i bə, ma bə bi ka bamki dzaka.

¹⁶ Mi widəkə kəkə i dzə kinchumni kimbuŋ kimfiaŋ i kwəyi mbuŋ wikpu yeiŋ. Wi ka fə yakadəiŋ, ma kinchumni kimbuŋ kiwə ni ŋgwuŋyi taŋa buku i kikpu kə wə, dzəŋə yiwə ni fiəni kpali tsə si yi nɪ kə.

¹⁷ Mi kəkə tə i dzə mbih mimfiaŋ i jiə i kiŋgəə ki mbih mə num bə keiŋsi bəh dzu yi nyam* num ki jəkə, wi ka fə yakadəiŋ, mbih mimfiaŋ miwə ni biəŋ, kiŋgəə ki mbih kiwə ni bumi baka mə ni tsə i kuku. Yi chəŋ kə a, bə kaŋaki i jɪə mbih mimfiaŋ i kiŋgəə kimfiaŋ mə. Ayakadəiŋ, ma mbih miwə bəh kiŋgəə kiwə ni numki bindzəŋ.”

*Miŋkpaŋa widəkə kəm Jisəs ka bənih,
Jisəs dzasi waiŋ mi wimbum
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Asi Jisəs nɪ keiŋki wi dzaka i bə yakadəiŋ, yi dzə num a mi wimbum widəkə, liə dzə tum binyu i wi nshiŋ ka tsaki wi a, “Waiŋ wuŋ wikpaŋni kpi

* **9:17** Bəju nɪ keiŋsiki kiŋgəə ki mbih num bəh dzu yi nyam.

a liə, ayakalə, dzê kəm wi bəh kaŋ ma wi fiəni chu wiwəm.”

19 Jisəs ka dza bein bə wi ka tsəki, bwa bu bə mbaŋ biəli tə wi.

20 Yi num a miŋkpaŋa widəkə nɪ gweinƙi lə bəh bikpakali i jía wə jwəfi ntsə yifa, wi dzə i Jisəs jum ka kəm jəŋ wi wimbun.

21 Wi nɪ kəm yakadəin, num wi nɪ kə wi dzaka i wi shəm a, “Mih ka kəm shəŋ a mbun wi, yaka mih bənih.”

22 Si wi kəm yakadəin, Jisəs fiəni gwu yein wi, dzaka i wi a, “Nih wun, kiə wə ki lwá kə. Shəm ya yə wə jiə i mih yi fə lə wə bənih.” Akisəkə, miŋkpaŋa wiwə ka bənih.

23 Jəbi wə Jisəs nɪ tsə buku i jun yi mi wimbun wə, ka yein bəni bə bə nɪ tənƙi kisəŋ ki kpi tasi bəh mbaŋ wi bəni. Bə gəkə di bəh mindəm mi kpi.

24 Jisəs dzaka i bə a, “Mbein dzā nyê fa, wain wiwə ka kpi dəkə, wi nəki lə.” Bəni bəwə ka sunjuki wi num sunjuni.

25 Jəbi wə bə nɪ bwili bəni bəwə i biŋ, wi ka liə tsə i dzu, kaŋa wain wiwə i tsein yi wə, wi ka dza bein.

26 Ntum kəm gia yiwə fiəli tali i kimbu ki tumi kiwə kichi.

Jisəs weli dzəkəh yi bimfəkə bifa

27 Si Jisəs nɪ buku i fein fibin, ka nyaniki tsəki, bimfəkə bidəkə bifa, a num bənyuku ka yəkəki biəliki wi wamyi bəh ŋga dzakayi a, “Wain Nƙun Dəbit, kwəsi nshəin i buku wə.”

28 Jəbi wə Jisəs nɪ tsə liə i dzu, bimfəkə biwə biəli wi, wi bikə i bə a, “Mbein bum a mih kələ i fə gia yələ mbein dəki lə a?” Bə bum a, “Aaŋ Bah.”

29 Jisəs ka kəm dzəkəh yibə dzaka a, “Kəm bə shəm yə mbeinj jiə i mih wə, ma yi nūm ayakadəinj i mbeinj wə.”

30 Dzəkəh yibə bainj. Jisəs ka lansi kinj i bə a, “Kiə mbeinj ki môm kə i fê a mi widəkə kía.”

31 Ayakalə, bə tsə ka wanji tsəki lə gia yiwə kəm nəm wə Jisəs fə i kimbu ki tumi kiwə kichi wə.

Jisəs chuku kinchiŋni

32 Si bəni bəwə nŋ dza i nyəki, yi num a bəni nŋ dzə bəh kinchini kidəkə i Jisəs chinda wi ŋkpeli num i wi wə.

33 Jisəs ka bwili chinda wi ŋkpeli wiwə i mi wiwə wə wi yisi ka dzakaki. Mbanj wi bəni yeinj yakadəinj dzaka wəm bə, bə ka dzakayiki a, “Bə ka num yeinj dəkə ŋkaiŋni wi gia ka yələ i tumi ki Islae wə.”

34 Ayakalə, Bəfalasi dzaka yibə a, “Wi bwiliki bəchinda bəh ŋkpeli bələ num bəh ŋga bi ŋkuŋ wi bəchinda bə ŋkpeli bə.”

Ŋkəh duki lə na bəh ŋga, bəni bə kəhni num twəsi

35 Jisəs ka nyaniki i kikwili kimum kichi, bəh i kidi wə lani bəni i júnj yi tsani kibə mə, chu fuku tə ntum wi ndzəŋni kəm ŋkuŋ bi Nyə. Wi nŋ nyaniki yakadəinj chuku tə jwéinj yichi bəh mijweinjni michi.

36 Jəbi wə wi nŋ yeinj mbanj wi bəni, nshəinj kwa wi bəh bə kəm bə nŋ kə i biluŋ wə, na mi widəkə num kə i gamti bə, bə num aka shwáj yə yi kaŋaki kə mi wi təkni.

37 Wi ka dza dzaka i bwa bu bə mbanj a, “Ŋkəh duki lə na bəh ŋga, ayakalə bəni bə kəhni num a twəsi.

38 Ayakadəiŋ, mbeiŋ tsâki a Bah wə wi kaŋaki khə wiwə chîŋsi bəni bə kəhni i wi khə.”

10

*Jisəs faaŋ bwa bu bə mbaŋ jwəfi ntsə bəfa
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)*

¹ Jisəs dza bəŋ bwa bu bə mbaŋ jwəfi ntsə bəfa bə dzə. Wi nya ŋga i bə a bə bwiliki biŋ'waka bichu i bəni wə chu chūku jwéiŋ yichi bəh mijwəiŋni michi yeiŋ.

² Kələ kə kiyeli ki bwa bə ntum bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa: Wi ninshiŋ num Samən wə bə bəŋki tə a Bitā, bəh Andulu waiŋnih wi. Bədəkə num Jəm wə wi nī kə waiŋ Sebide bəh waiŋnih wi Jən bəh

³ Filib bəh Batələmu, Təməs bəh Matio wə wi nī kwaki kiŋwakti, Jəm waiŋ Alfiyus, Tadeus bəh

⁴ Samən wə wi nī kə i mbaŋ wi dzələt wə* bəh Judas waiŋ Iskaliot wə wi nī taŋni Jisəs.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Jisəs nī faaŋ bəni bələ jwəfi ntsə bəfa, dzaka i bə a, “Mbeiŋ ka tsâki, kiə mbeiŋ ki tsê kə i di bi bəni bə bə kəkə Bəju. Kiə mbeiŋ ki tsê kə i kikwili ki bəni bə Samalia wə.

⁶ Mbeiŋ tsê num i bwa bə Islāe bə bə kə ka shwán yə yi lakayi.

⁷ Si mbeiŋ tsâki mbeiŋ fukuki i bə a, ‘Ŋkuŋ bi beiŋ si num a dzəh.’

⁸ Mbeiŋ chūkuki tə bəni bə bə gwəiŋki, fê bəni bə kpili fiəni dza i kpi wə, chūku bəni bə bə kaŋaki jwéiŋ yi kumyini, bwili bəchinda bə ŋkpeli i bəni

* **10:4** Bədzələt nī kə Bəju bə bə nī təkiki tumi kibə, jwə i bwili ki i ŋgəkə wə, i kaŋ yi bəni bə Lum wə.

wə. Mih nya nga biələ i mbeiŋ kilələ. Mbeiŋ tsə gāmtiki tə bəni yeiŋ kilələ.

⁹ Mbeiŋ kabə nyə, kiə mi ki dzô kə kpə i shu i chiŋnih wə, nabə kpə wimum, nabə wi nchiŋ, nabə wə wi seiŋniki.

¹⁰ Kiə mi ki dzô kə kiba. Kiə mi ki dzô kə bəmbun bəfa nabə dzuyigvu yidəkə, nabə mbəŋ. Mbeiŋ kiə a mi wi nəm kaŋaki i kwatiki dzeiŋ i di biə wi nəmki.

¹¹ Mbeiŋ ka tsə liə i kwili wə, yudəkə i di wə, mbeiŋ nəŋ mi wi kpeiŋni, mbeiŋ ka nōki a bəh wi i tsə búku i jəbi wə mbeiŋ bi nyəki feiŋ wə.

¹² Mbeiŋ ka tsə, asi mbeiŋ liəki tsəki i mi dzu, mbeiŋ bəŋnih i juŋ yiwə a kimbəiŋni nūm bəh mbeiŋ.

¹³ Juŋ yiwə kabə kpeiŋni, kimbəiŋni kimbəiŋ bāaŋ i yeiŋ dzu. Juŋ yiwə kabə kpeiŋniki kə, kimbəiŋni kimbəiŋ fəni dzə i mbeiŋ wə.

¹⁴ Mi ka nəiŋ i dzə mbeiŋ nabə i wəkə gia yə mbeiŋ dzakaki, mbeiŋ bə buku yeiŋ dzu nabə i kwili wiwə wə mbeiŋ chūmni kwəŋə bibə i gvu yimbəiŋ wə.

¹⁵ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi bəniki lə i kwili wi Sədəm wə bəh ki Gəmola tsə kwili wiwə.

*Bəŋgəkə bə bwa bə ntum bə jisəs
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ Mbeiŋ wəkəli, mih faaŋki mbeiŋ, mbeiŋ ni tsə mbeiŋ numki ka shwán i bəkwula kintəŋ. Ayakadəiŋ, mbeiŋ bə nyani mbeiŋ ka fifiki ka júŋŋ, mbeiŋ num tə alə məəŋ aka mbumi.

¹⁷ Mbeiŋ bə nyani mbeiŋ ka təkni kəm bəni. Mbeiŋ kiəkə a bə bi kwa nya lə mbeiŋ i kaŋ yi bəni

bè bə sakaki bənsaka. Bə bi twəiŋki mbein i juŋ yibə yi tsani wə.

¹⁸ Bə bi guku tsə bəh mbein i bəni bè bə sakaki bimbū bi tumi nshin, bəh i bəŋkuŋ nshin kəm mih, ka mbein dzakaki i bə bəh bəni bè bə kəkə Bəju kəm mih.

¹⁹ Bə bi ka nya mbein i bə yaka, kiə mbein bi ma fūmsi gwu a yuwidəkə mbein ni tsə dzaka a nə i dzəh yi naiŋ wə, kəm Nyə bi nyaki lə gia yə mbein bi dzaka i jəbi wiwə wə.

²⁰ A bi numki kə mbein i dzakaki. A bi dzakaki Kiŋ'waka ki Ba wimbəin i mbein dzəkə.

²¹ Mi bi dza dzə waiŋnih wi nya bə wəə, ayaka tii waiŋ dzə waiŋ wi nya bə wəə. Bwa bi dza bwanŋki lə gvu i bətii bəbə chein, fə bə wəəyi bə.

²² Bəni bəchi bi baiŋŋki lə mbein kəm yeli wuŋ. Ayakalə, mi wə wi bi kaŋaki shəm i tsə buku i kiŋgəksi wə akə wə wi bi bəiŋki.

²³ Jəbi wə bəni bi ka bwan gvu i mbein chein i kwili wimu wə, mbein yəkə tsə i kidəkə wə. Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, mbein bi nyani tali kə kikwili ki Islae wə kichi maka mi wə yeli wi kə Waiŋmi dzə.

²⁴ Waiŋ wi kiŋwakti kəkə i tsə mi wi lanini, waiŋ wi nəm si tsə kə tə tikwili wi.

²⁵ Yi kpeiŋniki lə a waiŋ wi kiŋwakti numki aka mi wi lanini, ayaka waiŋ wi nəm num tə ka tikwili wi. Bə kabə bəəŋ tii juŋ a wi kə Belsebu, ma bə ma ni bəəŋki bwa bə dzu i yeli wə wi gumi tsə ŋ'wi a?

(Luk 12:2-7)

²⁶ Ayakadəin, mbein ma lwā bə. Mbein kīəki a gia kəkə yə bə baŋ, yi kəbi i bi baan i buku i biŋ. Ayaka

gia yidəkə kəkə tə yə bə nyumiki a bə bi baan̄ki i kiə yi.

²⁷ Gia yə mih fukuki i mbein̄ nchəkə, mbein̄ dzákaki i bəni a num nshifəkə. Ayaka yə mih chumyiki dzakaki i mbein̄, mbein̄ lâka i kifwu ki juŋ wə.

²⁸ Mbein̄ ma lwâki bəni bə bə kə i wə a ntsaŋa ki gwu shəŋ kəbi i wə tə kin̄'waka. Mbein̄ lwâ Nyə wə wi kə i kaasi kin̄'waka ki mi bəh ntsaŋa ki gwu i gbuku wimbun̄ wə.

²⁹ Ntə bə si taŋni lə minsii mifa i finini wə a? Ayakalə, fimu kəbi i shi gbə i kuku maka Ba wimbun̄ bum.

³⁰ Yi mbein̄ kə num Nyə kiə na juŋ yimbun̄ yifwu yichi yə yi kə i mbein̄ fuŋ.

³¹ Ayakadəin̄, mbein̄ ma lwâki. Mbein̄ tsəki lə minsii miduli.

(Luk 12:8-9)

³² Na ndə wə wi bum mih i bəni nshin̄ a wi kiəki lə mih, yaka mih bi bum lə wi tə i Ba wun̄ nshin̄ wə wi kə i bein̄.

³³ Ayakalə, na ndə wə wi nəin̄ mih i bəni nshin̄, akə wə mih bi nəin̄ki tə i Ba wun̄ nshin̄ wə wi kə i bein̄.

Jisəs dzə bəh kin̄gali

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Kiə mbein̄ ma kwâkaki a mih dzə num bəh kimbəin̄ni i fa kuku. A kəkə gia yə mih dzə bəh yi. Mih dzə num bəh jum.

³⁵ Mbein̄ kiəki a mih dzə i fə a wain̄ nyukuni jwəki bəh tii, wain̄kpaŋni jwə tə bəh nih, kpə wain̄ jwə bəh nih nyuwi.

³⁶ Bəmbaiŋŋni bə mi bi numki bəni i wi dzu.

³⁷ Mi wə wi kəŋki ba wi nabə nih wi tsə mih, yaka wi kpeiŋniki kə i numki mi wuŋ. Mi ka kəŋki tə waiŋ wi wi nyukuni nabə wi kraŋni tsə mih, yaka wi kpeiŋniki kə i numki tə mi wuŋ.

³⁸ Na ndə wə wi ka baan i giŋ kintasi ki i biəliki mih, yaka wi kpeiŋniki kə i numki mi wuŋ.

³⁹ Mi wə wi təkniiki bəh nəni ki, bi laksiki lə nəni kiwə. Ayakalə, na ndə wə wi laksiki nəni ki kəm mih, wi bi kwatiki lə nəni kə ki bi tsə kaa kə.

(Mak 9:41)

⁴⁰ Mi wə wi dzə mbəiŋ wi dzə num mih. Mi wə wi dzə mih, yaka wi dzə num mi wə wi faan mih.

⁴¹ Mi wə wi dzə mi wi ntum wi Nyə, kəm wi kiəki a, a faan Nyə wi, wi bi kwatiki lə mmakti wə Nyə maktiki bəni bu bə ntum yeiŋ, mi wə wi dzə mi wi chəŋ, kəm wi kiəki a wi kə mi wi chəŋ, wi bi kwatiki lə mmakti wə Nyə maktiki bəni bə chəŋ yeiŋ.

⁴² Mih fukuki ŋkəŋ i mbəiŋ a, mi ka nya na bwam wi mwi midəli i mi wimu i mban wi bəni bə nchiŋ bələ wə kəm wi kiə a wi kə mi wuŋ wi mban, wə maka mi bi dza kə mmakti wi.”

11

Jən Njulibəkə faan bwa bu bə mban i Jisəs

(Luk 7:18-35)

¹ Jəbi wə Jisəs nŋ kaasi i təfiki bwa bu bə mban bə jwəfi ntsə bəfa wi ka nyə feiŋ kabə nyaniki tsəki i kikwili kə wə feiŋ lani bəni chu fuku ntum wi ndzəŋni.

² A nŋ kə i jəbi wiwə wə, Jən Njulibəkə num i juŋ yi nsəŋ mə. Wi ka bi dza wəkə kəm gia yə Klistus nŋ fəki, ka faan bwa bu bə mban a bə tsə,

³ bíkə i wi a, akə a wi wə wi nī kaŋaki i bi dzə a, ma buku wəkəliki mi widəkə chi chi a.

⁴ Bə tsə ka bikə, Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj fiani tsə fūku i Jən gia yə mbeinj wəkə bəh yə mbeinj yeinj.

⁵ Bimfəkə si yeinj lə di, bəŋgbə nyani dza nyani chəŋ, bəni bə bə gweinjki bəh jweinj yi kumyini bənih, binchini wəkə gia, bəni bə bə nī kpriyi fiani dzayi, bə chu fuku tə ntum wi ndzəŋni wi Nyə i bəni bə kifuu.

⁶ Kimbəŋsi kimum kə i mi wə wi ka məŋni dəkə mih.”

⁷ Bwa bə Jən bə mbaŋ ni dza i nyəki, Jisəs ka yisi i dzakaki i mbaŋ wi bəni kəm Jən, bikə a, “Mbeinj nī buku tsə chwa i tsə yeinj num nə a? Gaŋ biə fiəkə tsəki nəŋniki a?

⁸ Asi kəkə dəkə yakadəinj, mbeinj bə buku tsə feinj kəm nə la? Mbeinj ni tsəki i yeinj mi wə wi si tum bəmbuŋ bə bənini i gwu wə a? Mbeinj wəkəli, bəni bə bə tumki bəmbuŋ bə bənini i gwu wə si shi num a bəntəŋ wə.

⁹ Asi kəkə dəkə yakadəinj, mbeinj bə buku tsə i yeinj nə a? I tsə yeinj mi wi ntum wi Nyə ma? Aaŋ, mih fukuki i mbeinj a, akə mi wi tsə mi wi ntum wi Nyə.

¹⁰ Akə wi wə bə nī nyaka kəm wi Nyə dzaka a,
‘Wəkəli, mih ni chinji lə mi wuŋ wi ntum ma wi tsə
i wə nshinj

wi keinjsi dzəh ya ka wə bi dzəki.’

¹¹ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, i kintəŋ ki bəni bə a bəwə miŋkpaŋa, mi widəkə kəkə yeinj wə wi kəkniiki tsə Jən Njulibəkə. Ayakalə, mi wə wi kə na wi nchinj i kintəŋ ki ŋkuŋ bi beinj wə wi kə wi kəkni tsə Jən.

12 I yisi i chəkɔ biə Jɔn Njulibəkɔ nɪ yisi nəm wi i dzə buku bidain a nɪ kɔ bəni jwə ŋkuŋ bi bein,* ayaka bəni bə ŋga ka ləkɔki bəh ŋga.

13 Bəni bə ntum bə Nyɔ bəchi bəh bənchi bə Muses nɪ dzakaki kəm ŋkuŋ bi bein i dzə buku i jɔbi wi Jɔn Njulibəkɔ wə.

14 Mbeyin kabə yeyin a mbein kələ i bum, mbein bùm a Jɔn wələ kɔ Elaja wə wi nɪ kaŋaki i dzə.

15 Mi wə wi kaŋaki bintuni i wəkɔ, wi wəkɔ.”

16 Jisəs dza bə kainyi a, “Mih kɔ i fəkəni ŋgəkɔ wi liə wələ bəh finə a? Bɔ kɔ ka bwa bənchiŋ bə bɔ numyi i bi di bishi wə, bədəkɔ bɔɔŋ bədəkɔ bikəyi a,

17 ‘Buku tɔŋ sɔŋ mbein na biŋ a? Nya júm yi kpi mbein bum kə a?’

18 Mih dzakaki lə kəm Jɔn nɪ dzə dzi kə na mu kə, mbein ka dzakaki a wi kaŋaki lə chinda wi ŋkpeli i gwu yi mə.

19 Mi wə yeli wi kɔ Wainmi dzə, wi dzi chu mu, mbein dzaka a bə yeyin, si wi məyiki nnyaki dzeyin bəh mbih mə kwa wi, chu num nseyin yiləkəli bəh bəni bə bɔ kwaki kiŋwakti bəh bəni bəchu bədəkɔ. Mbein kɪə a mfi si chusi gwu num i fiyɛ fiə bi nəmki.”

*Jisəs ka shaanƙi nɔni bikwili bimum bidəkɔ
(Luk 10:13-15)*

20 Jisəs ka dza yisi i shaanƙi nɔni bikwili bimum bidəkɔ biə wi nɪ kɔmsiki fəki nnyaki gia yi dzaka kiwəmni yiduli feiŋ, na si wi ni fə yakadəiŋ, bəni bəwɔ feiŋ nɪ ka kwuni i nɔni kibɔ wə.

* 11:12 Nabə a, “...ŋkuŋ bi bein kɔ bəh ŋga,”

21 Wi nĩ shaan̄ki yakad̄aiŋ dzakayi a, “N̄gəkə wimbum kə wimb̄eiŋ b̄ani bə Kolasen, n̄gəkə wimbum kə tə wimb̄eiŋ b̄ani bə Besayda. Mb̄eiŋ kiə a, gia yi dzaka ki wəmni yə mih nĩ dzə fə i kidi kimb̄eiŋ wə, a nĩ kə a mih fə yi i Taya bəh Sid̄on, ma bə nĩ fiəni i chu bibə wə ka ləh bəmbuŋ bə kpi, fukuh kibwuŋ i gwu wə jia kəbi i kəmsi chusi a bə kwuni lə shóm yibə.

22 Mih fukuki i mb̄eiŋ a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə, gia bi b̄oniki lə i b̄ani bə Taya bəh bə Sid̄on tsə yimb̄eiŋ.

23 Ayaka mb̄eiŋ b̄ani bə Kafanaum, mb̄eiŋ kwakaki a, akə mb̄eiŋ bə bə bi yaksiki i b̄eiŋ a? Aayi! Bə bi shisi mb̄eiŋ shisini i tumi ki b̄ani bə kpili wə. Mb̄eiŋ kiə a, a nĩ kə a gia yi dzaka kiwəmni yə mih nĩ fə i mb̄eiŋ, a nĩ kə a yi num i Səd̄om, ma kwili wiwə keiŋki lə feiŋ i dzə buku bidaiŋ.

24 Mih fukuki i mb̄eiŋ a, a bi numki i chəkə bi nsaka wi gəksini wə gia bi b̄oniki lə i b̄ani bə Səd̄om tsə yimb̄eiŋ.”

*Kimbuŋ ki Jisəs yar̄siki alə
(Luk 10:21-22)*

25 I jəbi wiwə wə, Jisəs dza dzaka a, “Mih nyaki kiyəŋni i wə Ba wuŋ N̄kuŋ wi bəoli bəh nshwaiŋ kəm wə nyumi gia yələ i bəmfi bəh bəŋkiəgia, chusi yi num i b̄ani bə kilələ bəh i bwa bənchiŋ.

26 Yi num yakad̄aiŋ Ba wuŋ, kəm akə ayaka si wə nĩ kəŋki a yi numki.

27 Ba wuŋ kə num wi nya lə biēŋ bichi i mih. Mi widəkə kəkə wə wi kiəki Waiŋ Nyə a kəbi a Ba wi. Ayaka mi widəkə num kə wə wi kiəki Ba wuŋ a kəbi

a Waiŋ bəh bəni bə Waiŋ wi kə wi sabibwili i chusi Ba wi i bə.

²⁸ Mbein bəchi bə mbein kə bəh biluŋ bi jii gaka mbein, mbein dzə i mih, ma mih fə mbein waka.

²⁹ Mbein dzə tūŋ num kimbuŋ kəŋŋ, ma mbein bɛlɛliki nlanɪ wuŋ, kəm mih kə mfiŋ mi wi mbəni, kaŋa shəm yi wakani, ka mbein dzə kwati ŋ'waka i shəm yimbəin wə.

³⁰ Kimbuŋ kəŋŋ kəkə i gaka mbein i tuŋ, ayaka biluŋ biŋ jii kə.”

12

Jisəs fuku baiŋsi kəm chəkə bimbam (Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ I jəbi wiwə wə, Jisəs bəh bwa bu bə mban nyə ka nyaniki təlɪki tsəkɪ i kikhə kigəŋ kidəkə wə, a num i chəkə bimbam wə. A nɪ kə dzəŋ si wəə bwa bu bə mban, bə ka dza yisi i təiŋyiki kifwu kigəŋ dzi.

² Jəbi wə Bəfalasi nɪ yeiŋ, bə dzaka i Jisəs a, “Tseiŋ, bwa ba bə mban fəki gia yə nchi bumki kə a mi kələ i fəki i chəkə bimbam wə.”

³ Wi bikə i bə a, “Mbein ka num fa dəkə i Kiŋwakti ki Nyə wə si dzəŋ nɪ wəəki Dəbit bəh mban wi, wi fə a?”

⁴ Wi nɪ liə i juŋ yi Nyə wə, dzi bləd wə bə nɪ baa jiə a akə wi Nyə, num nchi nɪ bumki kə a wi nabə bəni bə bə nɪ kə bəh wi kələ i dzɪ. A nɪ kə a dzɪ a bətii mfə gia.

⁵ Ma mbein ka num fa tə i bənchi bə Muses wə si asi num i chəkə bimbam wə, bətii mfə gia bwiŋ nchi i bimbam wə, bə fə bənəm bəbə i juŋ yi fəni yi gia wə, ayakalə nsaka kəbi a?

6 Mih fukuki i mbeiŋ a gia yidəkə kələ fa i liə yimum yi tsə juŋ yi fəni gia.

7 Bə kə num bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a Nyə dzakaki a, ‘Mih nəŋki a bəni kwāsiki num nsheiŋ i bəni wə, mih nəŋki kə a bə fəki gia i mih.’ A nī kə a mbeiŋ kiəki gia yə di biələ dzakaki, ma mbeiŋ kəkə i sakaki bəni bə bə kə maka bə gbə.

8 Yi kə a mi wə yeli wi kə Waiŋmi kə Tikwili wi chəkə bimbam.”

*Jisəs chuku mi i chəkə bimbam wə num tseiŋyi kpi
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

9 Jisəs nī nyə feiŋ, tsə liə i juŋ yi tsani yibə mə.

10 Yi num a, mi widəkə nī kələ feiŋ num tseiŋ yi kpi. Bəfalasi bədəkə dza bikə i Jisəs a, “Nchi bumki lə a bə kələ i chūku mi i chəkə bimbam wə a?” Bə nī bikəki yakadəiŋ nəŋ num gia yə bə ki jiəki i wi fuŋ.

11 Jisəs chukuli i bə a, “Akə ndəi mbeiŋ kintəəŋ wə wi kabə kaŋaki shwəŋ yi yimu gbə i fəŋ mə i chəkə bimbam wə, wi ma ni kaŋa guku bwili yi a?”

12 Mi wiwəm tsəki kə shwəŋ nalə a? Yaka kə a bənchi bumki lə a mi kələ i fə nəm wi ndzəŋni i chəkə bimbam wə.”

13 Wi ka dzaka i mi wə wi nī kpi wa wimu a, “Nāni tseiŋ ya.” Mi wiwə nani, yi bənih ka num aka yidəkə yə.

14 Ayakalə, Bəfalasi buku tsə ka fasi si bə ni fə ka bə wə Jisəs.

Jisəs kə mi wi nəm wi Nyə wə wi saiŋbwili

15 Jisəs kiə kəm kimfasi kə bə kə bə jiə, ka dza nyə feiŋ. Bəni bəduli biəli wi. Wi chuku bə bəchi bə bə nī gweiŋki,

16 kiŋ a bə ma ni fə a bəni kiə ŋgaiŋ.

17 Yi num yakadain i fa a yi dzə kpɛin asi mi ntum wi Nyə Isaya nɛ dzaka a,

18 “Mbein tsɛin, wələ kə wain wun wi nəm wə mih sainbwili.

Mih kənki lə wi, ayaka shəm yin wəkəki lə ndzəni bəh wi.

Mih ni nya lə Kin'waka kənɲ i wi,
ma wi bi fukuki i bitumi kəm dzəh yi chəɲ yə mih tainyiki bənsaka bəɲ yein.

19 Wi bi yəliki kə bəh bəni, nabə i kəmyiki dzaka.

Mi bi lansi wəkə kə ja yi i dzəh wə.

20 Wi bi bwin kaasi kə mfwan biə bi kə bi si bwin.

Wi bi nyumsi kə bainni biə bi kə bi si libli bain.

Yi bi num yakadain i tsə buku asi wi bi fəki dzəh yi chəɲ yə

wi tainyiki bənsaka yein, dzi.

21 Ayaka bitumi bichi bi tsein ki tsəki a ninshin num bə jiə mfi bibə i wi wə.”

Nga bi Jisəs nyə fain?

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

22 Bəni bədəkə nɛ dza dzə bəh mi widəkə i wi num wi fəkə wi chu num kinchini, chinda wi ŋkpeli num i gwu yi wə. Jisəs chuku wi, wi ka dzakaki chu yein.

23 Dzaka wəm bəni bə bə nɛ kə fein bəchi, bə ka bikəki a, “Yi kələ numki a mi wələ kə wain Ŋkun Dɛbit a?”

24 Ayakalə, Bəfalasi ka wəkə si bə bikəki yakadain dzaka a, “Mi wələ bwiliki bəchinda bə ŋkpeli num bəh ŋga bi Belsebu wə wi kə ŋkun wi bəchinda bə ŋkpeli.”

25 Jisəs kiə gia yə bə kwakaki ka dzaka i bə a, “Na kinain tumi ki gaali gwu ka jwəki a kiki, ki bi fiəni

chu chi. Kwili nabə jun yə yi gaali gwu ka jwəki a yiyi, yi bi num kə.

²⁶ Ayakadəiŋ, Satan kabə kəŋki bwiliki Satan widəkə i mi wə, ma yi numki a wi gaali lə gwu yi. Yi ka numki yakadəiŋ, ma ŋkuŋ bi bi ma num.

²⁷ A kabə num a mih bwiliki bəchinda bə ŋkpeli num bəh ŋga bi Belsebu, ma bwa bəmbəiŋ ni bwiliki num bəh bi ndə a? Gia yə bwa bəmbəiŋ fəki ni chusiki a mbəiŋ gbə lə nsaka.

²⁸ Ayakalə, mih kabə bwiliki bəchinda bələ num bəh ŋga bi Kiŋ'waka ki Nyə, ma yi numki a ŋkuŋ bi Nyə dzə lə i mbəiŋ kintəŋ.

²⁹ Mbəiŋ kwakaki a mi kə i liə dəiŋ i jun yi mi wi ləkəli wə, i kə buku bəh biəiŋ bi, maka wi yisi kwa kaŋa mi wi ləkəli wiwə a? Jəbi wə wi kaŋa yakadəiŋ wi ka ni kə buku bəh biəiŋ bi ŋkəŋ ŋkəŋ.

³⁰ Mbəiŋ kɪə a, mi wə wi kəkə bəh mih, wəməka bwanŋki lə gvu i mih chəiŋ. Mi wə wi gamtiki kə mih i junniki, wi shakyiki num shakyini.

³¹ Ayakadəiŋ, mih fukuki i mbəiŋ a Nyə kələ i dalinya gia yichu bəh ja yichu yichi yə bəni dzakaki. Ayakalə, mi wə wi dzakaki ja yichu kəm Kiŋ'waka ki Baiŋni, Nyə kəkə i lansi dalinya wi.

³² Mi wə wi dzakaki ja yichu kəm mi wə yeli wi kə Waiŋmi, Nyə kələ i dalinya wi. Ayakalə, mi wə wi dzakaki ja yichu kəm Kiŋ'waka ki Baiŋni, Nyə kəkə bi lansi dalinya wi, na i jəbi wi liə wə nabə i wi dzəni wə.

*Bə si kiə kpəiŋ i mintam miwə wə
(Luk 6:43-45)*

³³ Mi kabə kaŋaki kpəiŋ wi ndzəŋni, wi kaŋaki i wumki mintam mi ndzəŋni. Mi kabə kaŋaki kpəiŋ

wichu, wi kaŋaki i wumki mintam michu. Bə si kiə kpein num i mintam mə mə wumki yein wə.

³⁴ Chwəŋbijun bi fəkəh biələ. Mbein kə dəin i dza-kaki ndzaka wi ndzəŋni, mbein num bəni bəchu a? Mbein klə a gia yə yi kə yi jikə i shəm yi mi wə, kə yə yi si buku i dzaka ki wə.

³⁵ Mi kabə num wi kaŋa kiba ki biein bindzəŋni i wi mə, ma wi ni bwiliki a biein bindzəŋni yein. Aka bə num wə wi kaŋaki kiba ki biein bichu, wi ni bwiliki a biein bichu yein.

³⁶ Mih fukuki i mbein, jəbi wə chəkə bi nsaka wi gəksini bi numki, mi kaŋaki i bi kəmyi dzaka ki i ja yə yi ni bukuki i dzaka ki wə yi kpein kə.

³⁷ Mbein kiəki a, jəbi wə bə bi sakaki mi, a bi num já yə yi bukuki i dzaka ki wə, yə yi bi fə wi gia na kwa wi, a num tə já yə yi bukuki i dzaka ki wə, yi bi fə wi gbə nsaka.”

*Bəni bədəkə ka nəŋki a Jisəs chūsi gia yi kaŋyini
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ Bəni bədəkə bə bə ni laniki bənchi bə Nyə bəh Bəfalasi ka bi dzaka i Jisəs a, “Mi wi lanini, buku nəŋki a wə fə gia yə yi chusiki ŋga bia ma buku yein.”

³⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Ŋgəkə wichu wə wi bee Nyə, ka fiəni chu aka miŋkpaŋa wi təkəlini, nəŋki i yein gia yə yi chusiki ŋga bin! Ayakalə, mih ni chusi kə gia yidəkə i ŋgəkə wələ a kəbi a yi mi wi ntum wi Nyə Jəna.

⁴⁰ Asi Jəna ni nə i bwəkə yimbum shəm kaŋ yitali, kə a lin asi mi wə yeli wi kə Wainmi bi numki i kuku i kaŋ yitali wə.

⁴¹ A bi numki i jɔbi bi nsaka wi gɔksini wə, bəni bə Ninewi bi num bəh ɲgəkə wi liə wələ fə bə jiə wi i ɲgəkə wə, kəm bə, bəni bə Ninewi nɪ wəkə gia yə Jɔna nɪ fukuki, kwuni shəm yibə. Ayakalə, mbəiɲ wəkəli, mi widəkə kələ fa bəh gia yimbum yi tsə yi Jɔna.

⁴² A bi numki chəkə bi nsaka wi kaasini wə, Yaa wə wi nɪ sakaki tumi ki Shəba bi numki lə tə bəh ɲgəkə wi liə wələ, fə wi liə i ɲgəkə wə, kəm wi nɪ dza dzə i kiɲgəksi ki mbi wə, i wəkə mfi bi ɲkuɲ Sɔləmən. Ayakalə, mbəiɲ wəkəli, mi widəkə kələ fa bəh gia yimbum yi tsə yi Sɔləmən.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Jɔbi wə kiɲ'waka kichu si buku i mi wə ki tsə i chwa i nənki di biə ki ni nəki. Ayakalə, jɔbi wə ki ka nən mən,

⁴⁴ ki ni dzaka i gwu yi a, 'Mih ni fiəni tsə i mih dzu i di biə mih ni buku.' Jɔbi wə ki fiəni dzə yeiɲ juɲ yi wə keiɲ yiyəə, num bə yaɲa keiɲsi yi ka yi baiɲki,

⁴⁵ ki ka fiəni dzə bəh biɲ'waka bichu bidəkə nani-taɲ bi bəkə tsə wi, bə ka liə i nəki yeiɲ. Ayaka nəni ki wəmaka mi ka fiəni bəkə tsə si ki nɪ kə i ninshin. Akə ayaka si yi bi numki bəh ɲgəkə wichu wələ."

Bəni bə bə kə chwəɲkijun ki Jisəs

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Asi Jisəs nɪ keiɲki wi dzaka i bəni yaka, yi num a, nih wi bəh bwa bə nih, dzə num i biɲ, bə nən i dzaka bəh wi.

⁴⁷ Mi widəkə dzaka i Jisəs a, "Nih wa bəh bwa bə nah kə i biɲ nən a mbəiɲ bə dzaka."*

* **12:47** Biɲwakti bikpu bidəkə biə bə nɪ yisi nyaka gia yi Nyə yeiɲ kaɲaki kə kimbu kələ.

48 Jisəs chukuli wi a, “Nih wuŋ kə ndə, bwa bə nih bəŋ num bənain a?”

49 Si wi bikə yakadəiŋ ka səkəki bəni bu bə mban, ka dzaka a, “Nih wuŋ bəh bwa bə nih bəŋ kə bələ.

50 Mbəiŋ kīə a na ndə wə wi fəki gia yə Ba wuŋ i bəiŋ kəŋki akə wi wə wi kə wainiŋ wuŋ, bəh jəmi yiŋ, bəh nih wuŋ.”

Bəndi kəm ŋkuŋ bi bəiŋ

13

(13:1-50)

*Ndi kəm mi wə wi nī tsə i mu ŋgəkə
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)*

1 A i chəkə biwə wə, Jisəs ni dza buku i dzu, ka tsə shinum kəmsi i kinchwə kimum kpəŋ.

2 Mban wi bəni wimum kwu juŋni tali wi lə maaa. Wi ka dza liə shinum lə i ŋgwuki mə i bəkə, mban wiwə ka shinumyi i bəkə kpəŋ.

3 Wi yisi i fukuki gia yiduli i bə i bəndi wə. Wi dzaka a, “Mi widəkə nī laa i tsə mu ŋgəkə.

4 Asi wi nī muki, bədəkə gbəyi i dzəh, minyəni dzə chumyi dzi.

5 Bəŋgəkə bədəkə gbəyi i di biə nshwain nī num i biana bəiŋ, nshwain num ndzəŋ kə fəiŋ, ŋgəkə wiwə kəmsi buku yaka, kəm nshwain nī chumiki kə fəiŋ

6 Jəbi wə wəŋ nī yisi i baiŋki ka tweiŋ ŋgəkə wiwə. Si gaŋ yiwə nī ka liə ndzəŋ dəkə i kuku, wi ka kpiyi.

7 Bəŋgəkə bədəkə gbəyi i bifaka wə. Bifaka biwə ka kə ban ŋgəkə wiwə.

⁸ Bəŋgəkə bədəkə gbəyi num i nshwain yindzəŋni wə, ka buku yaka ka kə ka wum nalə. Ayaka chwəŋ bidəkə kaŋa dzəkəh gbi, bidəkə mbanbisə, bidəkə mbanŋtia.

⁹ Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəkə.”

*Gia yə yi ni fə ka Jisəs dzakaki i bəndi wə
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Bwa bə mban bə Jisəs dza dzə bikə i wi a, “Akə kəm nə wə dzakaki i bəni bələ num i bəndi wə a?”

¹¹ Wi chukuli i bə a, “Akə mbein bə Nyə kə wi fə lə a mbein kīə gia yə yi nyumiki i ŋkuŋ bi bein wə. Ayakalə, wi nəki fə kə a bəni bələ kīə.

¹² Mbein kīəki a mi wə wi kaŋaki fiəŋ bə ni kpeinŋsiki lə ma wi kaŋaki biduli. Ayakalə, mi wə wi kaŋaki kə fiəŋ, bə ni dzə bwili lə i wi na fi twesi fiə wi kaŋaki.

¹³ Akə gia yə mih dzakaki i bə num i bəndi wə, kəm bə tseinŋki lə di yein kə. Bə wəkəliki lə gia, kəbi i wəkə nabə i kiə yi gia.

¹⁴ Gia yə mi ntum wi Nyə Isaya ni dzaka, yi dzə lansi kpeinŋ nalə bəh gia yə bəni bələ fəki. Wi ni kə wi dzaka a,

‘Mbein bi wəkəliki lə gia na bindzəŋ, ayakalə wəkə
kiə kə.

Mbein bi tseinŋki lə di na bindzəŋ, yein kə.

¹⁵ Yi num yakadəinŋ kəm shóm yi bəni bələ kə yi də
lə,

bintuni bibə chini,
num bə ban lə dzəkəh yibə.

Bə fə yakadəinŋ ka bə ma yeinŋki di bəh dzəkəh yibə,
wəkə gia bəh bintuni bibə,

ka shóm yibə shiliki,

bə bi fiəni dzə i mih wə,

ma mih chuku bə.’

¹⁶ Ayakalə, kimbəiŋsi kimbum kə kimbein kəm dzəkəh yimbein kə yə yi yeinŋi, bintuni bimbein num biə bi wəkəki.

¹⁷ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, bəni bə ntum bə Nyə bəduli bəh bəni bə chəŋ bədəkə nŋ shiki dəki lə i yeinŋ gia yə mbein yeinŋi, bə nəkŋ yeinŋ kə. Bə nŋ dəki lə tə i wəkə gia yə mbein wəkəki, bə nəkŋ wəkə kə.

Gia yə ndi wə kəm mi wə wi nŋ muki ŋgəkə chusiki (Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Mbein wəkə la gia yə ndi wələ chusiki kəm mi wə wi nŋ muki ŋgəkə.

¹⁹ Jəbi wə mi wəkəki gia kəm ŋkun bi bein maka wi wəkə kiə, Satan mi wichu ka dzə chufi bwili gia yə bə si gbəli i wi shəm. Wələ kə ŋgəkə wə bə nŋ muki wi gbəyi i dzəh.

²⁰ Ŋgəkə wə bə nŋ muki tsəkŋ wi gbəyi i di bi kitəh wə kə mi wə wi wəkəki gia yi Nyə akisəkə dzə yi bəh kinsəŋli.

²¹ Ayakalə, gaəŋ yiwə num maka yi liəni i gwu yi wə. Yi mətŋ a twesŋ. Jəbi wə ŋgəkə yisi nabə mbwanŋ gvu i wi cheinŋ kəm gia yiwə, wi gbə i kimbum ki wə akisəkə.

²² Ŋgəkə wə bə nŋ muki tsəkŋ wi gbəyi i bifaka wə, kə mi wə wi wəkəki gia yi Nyə, ayakalə kifum kəm biein bi mbi biələ, bəh kinŋkəŋ i kaŋa mbum bi juŋni baəŋ gia yiwə i wi shəm yi laka kilələ.

²³ Ŋgəkə wə bə nŋ muki tsəkŋ wi gbəyi i nshwainŋ yindzəŋni wə wi bə kə, kə mi wə wi wəkəki gia yiwə, wəkə yi na bindzəŋ ka fəkŋ asi yi nəŋki, wə maka mi kə aka ŋgəkə wə wi nŋ wumki mintam bədəkə nya dzəkəh gbi, bədəkə dzəkəh mbanŋbisə, bədəkə mbanŋtia.”

Ndi kəm ngəkə wi gəŋ bəh wi mfwan

24 Jisəs chu ti ndi widəkə i bə a, “Bə kə i fəkəli ŋkuŋ bi bein bəh mi wə wi nɪ tsə i mu ngəkə wi gəŋ wi ndzəŋni i wi khə.

25 Jəbi wə bəni nɪ nəkɪ, mbainŋni wi dzə ka mu ngəkə wi mfwan* wə wi bwəsiki gəŋ i ngəkə wi gəŋ kintəəŋ ka nyə.

26 Jəbi wə gəŋ yiwə nɪ kə yaka lə ka yisi i nyaki nchainki, ngəkə wi mfwan wə ka chusi tə.

27 Bəni bə nəm bə mi wiwə dzə bikə i wi a, ‘Tikwili, wə nɪ tsə mu num ngəkə wi gəŋ i khə, ngəkə wi mfwan wələ ka nyani na dəin ka wi numki i yein kintəəŋ a?’

28 Wi chukuli i bə a, ‘A fə mbainŋni wun gia yiwə yakadəin.’ Bəni bə nəm bəwə bikə i wi a, ‘Wə nəŋki a buku tsə bāayi a?’

29 Tikwili wibə nəin dzaka i bə a, ‘Aka bə num yaka jəbi wə mbein ni saŋaki ma mbein ni saŋa tasiki bəh gəŋ yein kintəəŋ.

30 Mbein bəe ma bə bəchi kəkɪ i tsə buku jəbi wi kəhni wə. Ka a ni numki i jəbi wi kəhni wə, mih ni dzaka i bəni bə kəhni bəwə a bə yisi bāayi mfwan biwə bə jūŋni kəŋa jɪə i kaka kaka wə, ka bə ni kpa, ma bə ni ka juŋni jɪə gəŋ i mih gba.’ ”

Ndi kəm ŋkaini wi ngəkə wi fintam fidəkə

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

31 Jisəs chu ti ndi widəkə i bə a, “Ŋkuŋ bi bein kə aka dzəkəh wi ngəkə wi fintam fidəkə,† wə mi nɪ dzə mu i wi khə.

* **13:25** Mfwan biələ kə biə bə bəŋki i já yi ŋkali wə a, “darnel” ngəkə wiwə num kiləfi. † **13:31** Fintam fiələ kə i já yi ŋkali wə a, “mustard”.

³² Ngəkə wələ kə dzəkəh yiwə seiŋni na bəh ŋga tsə bəŋgəkə bədəkə bəchi. Ayakalə, jəbi wə wi buku yaka wi ni kəə, wi kpali tsə nteŋ wi biəiŋ bichi, wi fiəni chu kpəiŋ ka minyəni mə mə fuliki bəiŋ dzə maa jún yibə i cha yiwə wə.”

*Ndi kəm dzəəŋ
(Luk 13:20-21)*

³³ Jisəs chu ti bə bəh ndi widəkə a, “Ŋkuŋ bi bəiŋ kə aka dzəəŋ yə miŋkpaŋa nŋ fəkə muku i biŋkuŋə bimbum wə bitali, ka fwəŋni ka chwali dzəəŋ yiwə fə muku miwə yaka.”

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisəs nŋ dzaka gia yələ yichi i mbaŋ wi bəni, a num i bəndi wə. I yi ŋkəŋ wə wi nŋ ka dzaka dəkə gia yidəkə i bə a kəbi i bəndi wə.

³⁵ Wi nŋ fəki yakadəiŋ ka yi dzə kpəiŋ asi mi wi ntum wi Nyə widəkə nŋ dzaka a, “Mih bi wəliki dzaka kəŋŋ a bəndi wə. Mih bi təyi gia yə yi nŋ num i nyumi wə i yisi asi bə nŋ maa mbi.”

Gia yə ndi wələ chusiki kəm ŋgəkə wi gəŋ bəh wi mfwan

³⁶ Jisəs nyə bee mbaŋ wi bəni ka liə tsə dzu. Bwa bu bə mbaŋ biəli wi bikə i wi a, “Fúku baiŋsi i buku kəm gia yə ndi wi mfwan wə i khə chusiki.”

³⁷ Wi ka dzaka a, “Mi wə wi nŋ muki ŋgəkə wi ndzəŋni wə, akə mi wə yeli wi kə Waiŋmi.

³⁸ Khə wiwə kə mbi wələ. Ŋgəkə wi ndzəŋni wiwə num bwa bə bə kə bə ŋkuŋ bi Nyə. Mfwan biwə num bwa bə mi wichu wə.

³⁹ Ayaka mbaiŋŋni wə wi nŋ mu ŋgəkə wi mfwan wiwə akə ŋkpeli. Jəbi wi kəhni wiwə bi numki jəbi

wə mbi wələ bi kigəksiki. Bəni bə kəhni bəwə kə bəchinda bə Nyə.

⁴⁰ Asi bə si baayi mfwan junni ka bə kpa i gbuku wə, kə yakadəiŋ si yi bi numki i jəbi wə mbi wələ bi gəksiki.

⁴¹ Mi wə yeli wi kə Waiŋmi bi chiŋsiki lə bəchinda bu, i nyanı junni nnya biēiŋ bichi biə bi dzəki bəh chu i bəni wə bəh bəni bəchu bəchi bə bə fəki chu bə bi bwili bə i ŋkuŋ bi wə,

⁴² ayaka bə lə bəchu i gbuku wi ghəkəni wə. A num di biə bəni bi dəki dzi jəŋ.

⁴³ Ayakadəiŋ, bəni bə bə kə chəŋ bi baiŋki aka wəŋ i ŋkuŋ bi Ba wibə wə. Mi wə wi kaŋaki bintuni, wi wəkə.

Ndi kəm kiba bəh ŋkaiŋni kitəh ki ndzəŋki kidəkə

⁴⁴ Ŋkuŋ bi beiŋ kə aka bəkə ki kpə kə mi nı tsə yeiŋ num bə nyumi i khə. Wi ka fiəni baŋ ki, ka kwəki wəkə ndzəŋni, ka tsə taŋni biēiŋ bichi biə wi nı kaŋaki, ka tsə taŋ khə wiwə.

⁴⁵ Ayaka ŋkuŋ bi beiŋ chu kə aka mi wi shi widəkə wə wi nı nyaniki nəŋki ŋkaiŋni kitəh kidəkə ki ndzəŋki nalə.

⁴⁶ Jəbi wə wi nı nəŋ yeiŋ widəkə wə wi kə na wi ləkəli. Wi ka tsə taŋni biēiŋ bichi biə wi nı kaŋaki wi tsə taŋ tə wiwə.

Ndi kəm gbi wi bwəkə

⁴⁷ Ŋkuŋ bi beiŋ chu kə aka gbi wə bə si tum i bəkə, ayaka ŋgəkə yi bwəkə yichi junni yeiŋ mə,

⁴⁸ yi jikə. Bəni guku bwili wi i kpa. Shinum kuku, sabibwili bwəkə yindzəŋni jiə i kəh wə, shukutəkə yichu yə.

49 Lə yibi numki ayaka i jəbi wə mbi wələ bi gəksiki. Bəchinda bə Nyə bi buku dzə i gaali bəni bəchu i bəni bə chəŋ wə,

50 ayaka bə lə bəchu i gbuku wi ghəkəni wə, a num di biə bəni bi dəki dzi jəŋ.”

51 Jisəs ka bikə i bwa bu bə mbaŋ a, “Mbein wəkə kiə alə gia yələ yichi a?” Bə bum a “Aaŋ.”

52 Wi ka dzaka i bə a, “Yi kə a, mi wichi wə wi laniki bənchi bə Nyə, num bə lani lə wi kəm ŋkuŋ bi bein, wi kə aka tii juŋ wə wi kaŋaki kiba ki ki biəin, wi num i bwili biəin bimfiŋ nabə bikpu yein.”

*Bə nəin Jisəs i di bi wə
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

53 Jəbi wə Jisəs nı kaasi i tiki bəndi bələ, wi ka dza nyə fein,

54 dzə i kwili wə, tsə liə ka laniki bəni i juŋ yibə yi tsani wə. Bə ka wəkəliki nlani wi ka numki lə bəh ŋkaiŋyi, yisi i kaiŋyiki a, “Mi wələ dzə faiŋ biələ mfi bimbum bəh ŋga i fəki ŋkaiŋni wi gia yələ yein na?

55 A fa kəkə a waiŋ tikwili wə wi kaŋŋki kein na? Ntə nih wi kə Meli a? Ntə bwa bə nih wi kə Jəm bəh Yəsəf bəh Samən bəh Judas a?

56 Ntə jəmi yi yichi kə bəh bukumbein fa wə a? Mi wələ nyə faiŋ bəh yələ gia yichi lə a?”

57 Si bə kaiŋyiki yakadəin ka nəin wi. Jisəs ka dzaka i bə a, “Bə si kəkəsi lə mi wi ntum wi Nyə i di bichi wə, a kəbi a i tumi ki wə, bəh i chwəŋkijun ki wə.”

58 Jisəs na chu fə gia yi kaŋyini yiduli fein, kəm bə nı ka jia dəkə shəm i wi.

14

Kpi yi Jɔn Njulibəkɔ (*Mak 6:14-29; Luk 9:7-9*)

¹ A nɛ kɔ i jɔbi wiwɔ wɔ, Nkuŋ Helɔd wɔ wi nɛ sakaki kimbu ki tumi ki Galili, wi wɔkɔ kɔm nɔm wi Jisɔs.

² Wi dzaka i bɛtii di bu a, “Mi wɛlɛ kɔ Jɔn Njulibəkɔ si wi fiɛni dza i kpi wɔ. Akɔ gia yɛ yi fɛ wi, na ka wi kaŋaki ŋga i fɛki gia yi kaŋyini yɛlɛ lɛ.”

³ A nɛ kɔ num Helɔd nɛ dzaka, bɛ kwa kaŋa Jɔn, bɛ fa i juŋ yi nsɛŋ mɛ kɔm bɛ Helɔdia kpɛ Filib wɔ wi nɛ kɔ waiŋnih Helɔd, wɔ Helɔd nɛ dzɔ ka kpɛ wi.

⁴ Jɔn nɛ nɛiŋki lɛ ka dzaka a nchi bumki kɛ a wi kɔlɛ i dzɛ wi ka kpɛ wi.

⁵ Helɔd ka nɛiŋki dzɛh i wɔɔ Jɔn, ayakalɛ wi lwa bɛni, kɔm bɛni nɛ dzɔki Jɔn ka mi wi ntum wi Nyɔ.

⁶ Yi dzɛ num i chɔkɔ biɛ Nkuŋ Helɔd nɛ fɛki dzini, i kwakaki chɔkɔ biɛ bɛ nɛ bwɔ wi yeiŋ. Waiŋ Helɔdia wi kpaŋni ka liɛ biŋ i bɛni nshiŋ, Helɔd yeiŋ yaka gwu shili wi nalɛ.

⁷ Wi kaka i waiŋkpaŋni wiwɔ, dzi ŋkaiŋ a ŋgaiŋ ni fiɛli lɛ wi bɛh na fiɛ fiɛ wi bikɛ a ŋgaiŋ nya i wi.

⁸ Nih waiŋkpaŋni wiwɔ ka nyini waiŋ wi a wi dzaka i wi a, wi nyɛ ŋgaiŋ bɛh fwu wi Jɔn Njulibəkɔ i nsɛŋa wɔ.

⁹ Wi ka dzaka, Nkuŋ Helɔd wɔkɔ gia yiwɔ yakadɛiŋ gwu kpi wi. Ayakalɛ, kɔm bɛ ŋkaiŋ biɛ wi nɛ dzi lɔ i bɛni bɛ bini nshiŋ, wi ka dzaka a bɔ fɛ asi waiŋkpaŋni wiwɔ dzaka.

¹⁰ Wi ka faaŋ bɛni, bɔ tsɛ i juŋ yi nsɛŋ mɛ gbɛ fwu wi Jɔn,

11 dzə bəh wi i nsaan wə nya i wainkpaŋni wiwə, wi tsə bəh wi nya i nih wi.

12 Bwa bə Jɔn bə mban tsə dzə wini wi Jɔn ka ləə, ka tsə fuku ntum wiwə i Jisəs.

*Jisəs saan bəni bəanchuku bəte
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jɔn 6:1-14)*

13 Jɔbi wə Jisəs nɪ wəkə gia yə yi num bəh Jɔn, ka liə i ŋgwuki mə baka gwu tsə i di biə bəni nɪ kəkə feiŋ. Ayakalə, mban wi bəni wəkə, ka buku i kikwili wə nyani bəh gvu biəli wi.

14 Jɔbi wə Jisəs nɪ tsə buku feiŋ kpa, wi yeiŋ mban wi bəni lə maaa. Ayaka nsheiŋ kwa wi bəh bə, wi ka chukuki bəni bə bə nɪ gweiŋki.

15 A bə num i fiɔbi, bwa bu bə mban dza dzə yeiŋ wi ka dzaka i wi a, “Fa kə i chwa, num jɔbi tsə lə, dzāka a mban wi bəni bələ tsə i kikwili ki kəmsini wə i tən dzeiŋ bibə.”

16 Jisəs chukuli i bə a, “Bə kaŋaki kə i nyə. Mbeiŋ mwi nyā bə bəh dzeiŋ bə dzɪ.”

17 Bə chukuli i wi a, “Buku kaŋaki a chəkə yi bləd yite bəh bwəkə yifa shəŋ.”

18 Wi dzaka i bə a, “Mbeiŋ dzə nyā i mih.”

19 Bə dzə nya, wi ka dzaka a mban wi bəni bəwə numyi kuku i mfwan wə. Wi dzə chəkə yi bləd yə yite bəh bwəkə yifa yə, tseiŋ yaka i beiŋ, nya kiyəŋni i Nyə, ka gbeyi chəkə yiwə ka nya i bwa bu bə mban, bə gaa i mban wiwə.

20 Bəni bəchi dzi fwuli. Bwa bə Jisəs bə mban ka juŋni biŋka biə bi nɪ besi bi jikə i káh wə jwəfi ntsə yifa.

21 Bəni bə bə nī dzi biəiŋ bidzini biwə a nī kə bənyuku ka bəŋchuku bəte, na ka bə faaki bəkaŋa bəh bwa.

Jisəs nyani i mwi bein
(Mak 6:45-52; Jən 6:15-21)

22 Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mbaŋ a bə lə i ŋgwuki mə ma bə dāŋki tsəki i ninshiŋ i kiwuŋ kidəkə kəyaka wə, a ŋgaiŋ baan bəni i mbaŋ wi bəni wə ka bə kweki.

23 Si wi ni baan ka bəni i bə, ka dza yaka i ŋkwuŋ bein a wi mbəŋ i tsa. Biŋ jii, wi keiŋ feiŋ a wi mbəŋ.

24 Ayakalə, a nī kə i jəbi wiwə wə, ŋgwuki wiwə nī kə num wi liə tsə i bəkə kintəəŋ nanu, bəkə fiəli bəh wi, kəm fiəkə nī dzəki i bə nshiŋ chini ŋgwuki wiwə.

25 Ayaka a num asi chəkə wəəki dzəki, Jisəs nyə ka dzəki i bə wə nyani dzə i mwi bein.

26 Bwa bu bə mbaŋ ka yeiŋ wi si wi nyaniki dzəki i mwi bein, ndzaŋ kwa bə. Ayaka bə ka dzakaki a, “Akə ŋkwusa.” Bə ka wiliki bəh ŋga lwa.

27 Akisəkə Jisəs ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ kəŋa shóm yimbeiŋ, akə mih. Mbeiŋ ma lwāki.”

28 Bitə dzaka i wi a, “Bah a kabə num wə, wə dzāka ma mih tə nyāni dzə i mwi bein i dzə i wə wə.”

29 Jisəs dzaka i wi a, “Dzə la.” Bitə ka buku i ŋgwuki mə ka nyaniki tsəki i mwi bein i Jisəs wə.

30 Si wi nī nyaniki tsəki yakadəiŋ, wi ka yeiŋ si fiəkə fəki, wi bə lwa, ka yisi i miniki i mwi mə. Si wi ni miniki shiki yakadəiŋ, wi ka də bwili a, “Bah gāmti mih!”

31 Akisəkə Jisəs ka nani tsə tseiŋ ka kaŋa wi dzaka i wi a, “Ō ə, mbum wa seiŋniki lə na bəh ŋga! Wə si məŋniki kəm nə?”

³² Bə wi ka yaka liə i ηgwuki mə, fiəkə yiwə ka kpichumi.

³³ Bwa bu bə mbanj bə bə nɪ kə i ηgwuki mə ka nya ηkəksi i wi dzaka a, “Nkəη, wə kə Wainj Nyə.”

Jisəs chuku bəni bə jwéiη i Genesalet
(Mak 6:53-56)

³⁴ Bə danj bəkə yə buku tsə i kimbu ki Genesalet wə.

³⁵ Bəni bə feiη yeiη kiə wi, ka faan ntum i bimbu biwə wə bichi, bəni ka dzəki bəh bəni bə jwéiη bəchi i Jisəs,

³⁶ bə tsa wi a wi bēe ma bə kəm shəη a jəη wi wimbun. Ayaka bə bəchi bə bə nɪ kəmki wi, ka bəniki.

15

Kəm nəni ki kwili bəh gia yi Nyə
(Mak 7:1-13)

¹ Bəfalasi bəh bəni bədəkə bə bə nɪ laniki bənchi bə Nyə, nyə i Jelusalem dzə i Jisəs ka bikə i wi a,

² “Akə kəm nə wə bwa ba bə mbanj bəkəliki nəni ki kwili ki bətii bəbuku bə kikpu wə a? Bə si wəkə kə kanj i dzəh yə nchi nəηki ka bə dzi.”

³ Jisəs chukuli i bə a, “Akə kəm nə wə mbeiη bwiηki fimbeiη bənchi bə Nyə, mbeiη biəli num lə nəni kimbeiη ki kwili a?”

⁴ Mih dzakaki yələ, kəm Nyə nɪ kə wi dzaka lə a, ‘Kəksi ba wa bəh nih wa.’ Chu dzaka tə a, ‘Mi ka təyi ba wi nabə nih wi, bə wə təkə wəmaka mi.’

⁵ Ayakalə, mbeiη dzaka yimbeiη a, ‘Mi ka dza dzaka i ba wi nabə nih wi a, “Fieη fiə wə si kə i kwati i mih, mih nya lə i Nyə,” ’

⁶ yaka kə wi kəkə i chu kəksi ba wi nabə nih wi i dzə fiɛŋ fiwə i nya i bə. Akə alə si mbeinj biəliki nəni kimbeinj ki kwili, fə a gia yi Nyə fiəni chu gia yi kilələ.

⁷ Bəni bə bə dzakaki chi fə chi! Gia yə mi wi ntum wi Nyə Isaya nɪ dzaka kəm mbeinj kə na ŋkəŋ, si wi nɪ dzakaki a,

⁸ ‘Bəni bələ kəksiki mih a dzu yi dzaka wə, shóm yibə num na i dzəh yi dəəŋ i mih wə.

⁹ Ntsa wibə i mih kə a wi kilələ, kəm bə dzə gia yə a kwakaki bəni lani a, akə bənchi bəŋ.’”

Fiɛŋ fiə fi kə i bəkəli mi
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisəs bi dza bəəŋ mban wi bəni bə dzə, ka dzaka i bə a, “Mbeinj wəkəli ndzəŋ nalə.

¹¹ Fiɛŋ fiə fi liəki i dzaka ki mi wə, si bəkəli kə mi. Akə num fiə fi bukuki bukuni i dzaka ki mi wə, fikə i bəkəli wi.”

¹² Bwa bə Jisəs bə mban dza dzə dzaka i wi a, “Wə kiəki lə a Bəfalasi si wəkə gia yə wə si dzakaki ayaka yi lə bə a?”

¹³ Jisəs chukuli i bə a, “Na winain kpeinj wə Ba wun wə wi kə i beinj nɪ ka yə dəkə bə bi baa lə wi.

¹⁴ Mbeinj dāli kəm bə bə, bə kə bimfəkə bi chusiki dzəh i bəni. Kimfəkə ka chusiki dzəh i kidəkə, bə bəchi ni tsə gbəyi i fəŋ mə.”

¹⁵ Bitə dzaka i Jisəs a, “Fúku bāin si i buku gia yə ndi wələ dzakaki.”

¹⁶ Jisəs bikə a, “Yaka mbeinj tə wəkəki kiəki kə gia a?”

¹⁷ Mbeinj kiəki kə a biɛinj bichi biə bi liəki i dzaka ki mi wə bi shi i təə wi wə bi si fiəni buku bukuni a?

¹⁸ Ayakalə, fiɛŋ fiə fi bukuki i dzaka ki mi wə, fi nyəki dzəki num i wi shəm. Akə fiɛŋ fiə fi kə i bəkəliki mi.

¹⁹ Fi si nyə num i shəm mə, na ka mi kaŋaki kiŋkwaka kichu, ka wi wəɔ mi, dzə kpə mi nabə nyum mi, təkəli, chwə, been nsaka wi ntəkə nabə i bəkəli yeli wi mi.

²⁰ Yələ kə gia yə yi kə i bəkəli mi. Ayakalə, i dzi maka bə wəkə kaŋ kəkə i bəkəli mi.”

Minƙpaŋa widəkə a num mi wi tumi jiə shəm yi i Jisəs

(Mak 7:24-30)

²¹ Jisəs ni dza feiŋ baka gwu ka tsə i kimbu ki Taya bəh ki Sidən wə.

²² Ayakadəiŋ, yi dzə num a minƙpaŋa widəkə i Kanan ni kələ feiŋ, wi nyə dzə yeiŋ Jisəs, də i wi a, “Ɔ Bah, waiŋ Nƙuŋ Debit, kwasi nshəiŋ i mih. Waiŋ wuŋ wi kpaŋni kə chinda wi ŋkpeli widəkə njiŋsiki wi na bəh ŋga.”

²³ Ayakalə, Jisəs wəkə, nəki dzaka kə gia yidəkə. Bwa bu bə mbaŋ kini dzə tsa wi dzaka a, “Dzāka a minƙpaŋa wələ dzā nyê. Kəm wi biəliki bukumbəiŋ wi də nya ŋgəkə.”

²⁴ Jisəs chukuli a, “Bə ni faaŋ mih num i bəni Islae shəŋ bə bə kə ka shwáŋ yə yi nyə ka njiŋki tsəki.”

²⁵ Ayakalə, minƙpaŋa wiwə ka tum binyu i Jisəs nshiŋ dzaka a, “Bah, gāmti mih.”

²⁶ Jisəs chukuli i wi a, “Yi ndzəŋki kə i dzə dzeiŋ bi bwa i ləɔ i bíə.”

²⁷ Minƙpaŋa wiwə dzaka a, “Akə ŋkəŋ Ba wuŋ. Ayakalə, jəbi wə tikwili si dzi, bíə si bəŋyi lə biŋka biə bi si gbəyi.”

28 Jisəs ka chukuli i wi a, “Ɔ miŋkpaŋa wələ, mbum wa ləkəki lə. Ma yi num i wə asi wə kəŋki.” A feiŋ wə waiŋ wiwə bənih.

Jisəs saaŋ bəni bəŋchuku bənaa

29 Jisəs bi dza nyə feiŋ ka tsəki, tsə danŋi i kəmsi tsə i kinchwə kimbun ki Galili wə, ka yaka tsə i ŋkwuŋ bein, shinum feiŋ.

30 Mbaŋ wi bəni widuli ka juŋni dzə i wi kpəŋ lə maaa. Bədəkə nŋ dzəki bəh bəni bə bə nŋ gbəki nyaniki, bəh bə bə nŋ kaŋaki bəŋgəkə i gwu wə, bəh bə bə nŋ kə bimfəkə, bəh bə bə nŋ kə binchini, bəh bə jwəiŋ bədəkə bəduli. Si bə nŋ dzəki bəh bə yakadəiŋ, nəsɪ i wi nshiŋ wi chuku bə.

31 Mbaŋ wiwə ka num bəh ŋkaŋyi si bə nŋ yeiŋki binchini dzaka, bəni bə bə nŋ kaŋaki bəŋgəkə i gwu wə bənih, bəŋgbə nyani nyani tə chəŋ, bimfəkə yeiŋ di. Bə tum bikum bi Nyə wi bəni bə Islae.

(Mak 8:1-10)

32 Jisəs ka bəŋ bwa bu bə mbaŋ bə dzaka i bə a, “Mih kwasiki lə nshəiŋ i mbaŋ wələ, kəm bə num bəh mih i kaŋ yitali wə, fiəŋ fiə bə kə i dzi kəbi. Mih kəŋki kə i bee bə, a bə tsəki bəh dzəŋ, kəm bə kələ i tsə gbəyi kəm dzəŋ i dzəh.”

33 Bwa bu bə mbaŋ bikə i wi a, “Buku ki dzəki faiŋ biəiŋ bidzini i fa chwa biə buku kə i saaŋ ŋkaiŋni wi mbaŋ wi bəni bələ yeiŋ a?”

34 Jisəs bikə i bə a, “Mbəiŋ kaŋaki chəkə yi bləd yi maiŋ?” Bə chukuli a, “Yi kə nanitaŋ bəh mibwəkəni midəkə twəsi.”

35 Jisəs ka dzaka a mbaŋ wi bəni bəwə nŋmyi i kuku.

³⁶ Bɔ numyi, wi dzɔ chɔkɔ yi blɛd yɛ nanitanɔ bɛh bwɔkɔ yɛ, nya kiyɔŋni i Nyɔ, ka gbeyi nya i bwa bu bɛ mban, bɔ gaa i bɛni bɛwɔ.

³⁷ Mi wichi dzi fwuli. Bɔ ka juŋni biŋka biɛ bi nɔ bɛsi, bi jikɔ kɔh nanitanɔ.

³⁸ Bɛni bɛ bɔ nɔ dzi, a nɔ kɔ bɛnyuku bɛnchuku bɛnaa, na ka bɛ faaki bɛkana bɛh bwa.

³⁹ Wi ka bee mban wiwɔ bɔ kwɛ. Wi liɛ i ŋgwuki mɛ tsɛ i kimbu ki Magadan wɛ.

16

Bɛni bɛdɔkɔ ka nɛŋki a Jisɔs fɔ gia yi kaŋyini (Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Bɛfalasi bɛh Bɛsadusi nɔ dza dzɛ i Jisɔs, i mɛmsi wi, ka dzakaki a wi fɛ gia yɛ yi chusiki ŋga biɛ bi nyɛ i bɛiŋ.

² Jisɔs dzaka i bɔ a, “Jɔbi wɛ asi num i fijɔbi bɔɔli bɔkɔ, mɛiŋ ka dzakaki a, ‘Biŋ ni buku ndzɔŋ lɛ’, kɔm mɛiŋ si yeiŋ bɔɔli bɔkɔ.

³ Ayaka jɔbi wɛ asi num kinchɔŋɔchɔŋɔ bɔɔli bɔkɔ num bikwu ban, mɛiŋ ka dzakaki a, ‘Dzɔŋ yi fiɔkɔ yilɛkɛli ni numki lɛ daiŋ’, kɔm mɛiŋ si yeiŋ si bɔɔli bɔkɔki num bikwu ban. Mɛiŋ kiɛki i tseiŋ bɔɔli i kiɛ si biŋ ni num, ayakalɛ akɔ kɔm nɛ la mɛiŋ kiɛki kɔ bɛnchɛsi bɛ bɔ chusiki gia yɛ yi numki i jɔbi wi liɛ wɛ a?

⁴ Ngɔkɔ wichu wɛ wi bee Nyɔ ka fiɛni chu aka miŋkpaŋa wi tɔkɔlini, nɛŋki gia yɛ yi chusiki ŋga biɛ bi nyɛ bɛiŋ. Mih ni chusi kɔ gia yidɔkɔ i ŋgɔkɔ wɛlɛ a kɔbi a yi mi wi ntum wi Nyɔ Jɔna.” Si wi dzaka yakadɛiŋ ka bee bɔ, dza nyɛ.

Jisəs tafi bwa bu a bə təkni ki kəm nəni ki Bəfalasi bəh ki Bəsadusi
(Mak 8:14-21)

⁵ Jəbi wə bwa bə mbaŋ bə Jisəs nı daŋ buku i kiwuŋ kəyaka wə ka kwaka a bə si dali i dzə bləd.

⁶ Jisəs ka bi dza dzaka i bə a, “Mbein təkni chu dzə jəbi kəm bəh dzəŋ yi Bəfalasi bəh yi Bəsadusi.”

⁷ Bwa bu bə mbaŋ yisi i dzakaki a bə bə kəm gia yiwə, dzakayi a, “Wi dzakaki gia yi dzəŋ yələ lə kəm bukumbəin si ka dzə dəkə bəh bləd.”

⁸ Jisəs kɪə gia yə bə dzakaki kəm yi ka dzaka a, “Ō ə bəni bə kimum ki twəsi bələ! Kəm nə mbein dzakaki a mbein mbein kəm a mbein kaŋaki kə bləd a?”

⁹ Mbein kein ki yein kə gia a? Mbein yintiki kə chəkə yi bləd yite yə bəni bəchuku bəte ni dzi a? Biŋka biə mbein ni juŋni a ni kə kəh yimain a?

¹⁰ Mbein chu yintiki kə tə chəkə yi bləd nanitan yə bəni bəchuku bənaa si dzi a? Mbein si juŋni biŋka biə bi buku kəh yimain a?

¹¹ A fə nə mbein si ka kiə dəkə a mih si dzakaki kə kəm bləd a? Mih chu dzakaki i mbein a mbein dzəkə jəbi kəm bə dzəŋ yi Bəfalasi bəh yi Bəsadusi.”

¹² Si wi dzaka yakadəin bə ka kiə a wi si dzakaki kə a bə dzə jəbi kəm dzəŋ yə bə si fuŋni i bləd wə, a wi si dzakaki kəm nlani wi Bəfalasi bəh wi Bəsadusi.

Bitə fuku baiŋsi a Jisəs kə Kimbwili wə Nyə nı kaka
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Jəbi wə Jisəs nı tsə buku i kimbu ki tumi ki Kaysalia Filibi, ka dza bikə i bwa bu bə mbaŋ a,

“Bəni dzakaki a mi wə yeli wi kə Waiŋmi akə ndə a?”

14 Bə chukuli i wi a, “Bəni bədəkə dzakaki a wə kə Jəŋ Njulibəkə, bədəkə a Əlaja, ayaka bədəkə dzakaki a wə kə Jelimia yuwidəkə a wə kə mi wi ntum wi Nyə widəkə.”

15 Wi bikə i bə a, “Mbein dzakaki yimbein a mih kə ndə a?”

16 Samən Bitə chukuli a, “Wə kə Kimbwili wə Nyə ni kaka, wə Waiŋ Nyə, Nyə wə wi kaŋaki nənə.”

17 Jisəs chukuli i wi a, “Samən waiŋ Jəna, ndzəŋni bimum kə i wə, kəm gia yələ ka fuku dəkə mi wiwəm i wə, a fuku Ba wuŋ wə wi kə bein i wə.

18 Mih fukuki i wə a wə kə Bitə,* a num i biana wələ wə mih bi maaki kijunni kəŋŋ ki bəni bə bumni yein. Ayaka ŋga bi kpi bi ma gaka kijunni kiwə.

19 Mih ni nya lə bin'weli bi ŋkuŋ bi bein i wə. Gia yə wə ni kaŋa i fa kuku, yaka kə bə kaŋa lə i bein. Gia yə wə ni shwa i fa kuku, yaka kə bə shwa lə i bein.”

20 Si Jisəs dzaka yakadəin, ka lansi kiŋ i bwa bu bə mbaŋ a kiə bə ki məm kə i fuku yi i mi a ŋgain kə Kimbwili wə Nyə ni kaka.

*Jisəs fuku kəm ŋkainni wi kpi wə wi bi kpi
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

21 I yisi i jəbi wiwə wə, Jisəs ka yisi i chusiki i bwa bu bə mbaŋ a ŋgain kaŋaki i tsə i Jelusalem. Ngain tsə yein bəŋgəkə bəduli i kaŋ yi bəni bə bə sakaki tumi bəh bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə

* **16:18** Yeli wələ a Bitə kə a, “Təh”.

bə laniki bənchi bə Nyə. Bə ni wəə lə ŋgain, i buku i kaŋ yitali wə ma ŋgain bi fiəni dza i kpi wə.

²² Bitə ka dzə wi, bə wi baka gwu. Wi ka yisi i yəliki i wi, i gia yiwə wə, wi dzaka a, “Bah, Nyə bāŋ dzəh yiwə. Gia yələ bi môm kə i nôm bəh wə.”

²³ Jisəs fiəni gwu dzaka i Bitə a, “Fiəni mih chəiŋ Satan! Wə yeiŋki gia ka mi wiwəm. Wə yeiŋki kə si Nyə yeiŋki.”

²⁴ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, ka dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, “Mi wə wi nəŋki i num mi wuŋ wi mbaŋ, wi kaŋaki i nəiŋ gwu yi, i gŋŋ kintasi ki i bɛliki mih.

²⁵ Mbeŋ kɛki a mi wə wi təkni ki bəh nəni ki a wi ma laksi wi bi laksi lə. Ayakalə, mi wə wi laksi nəni ki kəm bə mih bi kwatiki lə nəni.

²⁶ Bə ka juŋni mbi wələ wichi, nya i mi, a wi dzi, wi num i laksi nəni ki, ma mbee wiwə bi numki na nə? Ma a, akə na finə mi kə i təiŋ fwu wi yeiŋ na?

²⁷ Mbeŋ kɛ a mi wə yeli wi kə Waiŋmi bi dzəki bəh bəchinda bu i mbum bi Ba wi wə, wi ka bi gəm mi wichi i nəm wə wi fə.

²⁸ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeŋ a, bəni bədəkə kələ fa bə kəbi i bi musi kpi maka bə yeiŋ mi wə yeli wi kə Waiŋmi si wi dzəki bəh ŋkuŋ bi.”

17

Jisəs chusi mbum bi biə wi ni kaŋaki i beŋ
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Asi kaŋ nɛ tsə yisə, Jisəs dzə Bitə bəh Jəm bəh Jən waiŋnih Jəm bəh bə yaka i ŋkwuŋ wi dəəŋ widəkə beŋ, ka numki feiŋ a bə bə.

² Bə dzaka a bə tseiŋ, yeiŋ num kimbwəsi ki kwuni i bə nshiŋ, shi bi baiŋ ŋwayi aka wəŋ, bəmbuŋ bu fuku tə mwayi alə mwaŋmwaŋmwaŋ.

³ Yi dzə num a Muses bəh Elaja təkəli tumbuku i bə nshin, ka dzakaki bə bəh Jisəs.

⁴ Bitə dza təkəli dzaka i Jisəs a, “Bah, yi si ndzəŋki lə a bukumbəin numki fa. Wə kabə kəŋ ma mih ni maa bitəŋ bitali, kidəkə numki ŋka, kidəkə num ki Muses, kidəkə num ki Elaja.”

⁵ Asi wi nī kəinŋki wi dzaka, yi dzə num a bikwu bi fuku lə buuu nyə dzə bəŋ bə, ja ka dzaka i bikwu biwə kintəŋ a, “Wələ kə Waiŋ wuŋ wi shəm. Mih kə bəh kinsəŋli nalə kəm wi. Mbəin wəkəki num i wi.”

⁶ Jəbi wə bwa bu bə mbaŋ wəkə ja yiwə ndzaŋ kwa bə, bə gbəyi bəh bishi i kuku.

⁷ Ayakalə, Jisəs tsə ka kəm bə ka dzaka a, “Mbəin dzəyi bəin. Kiə mbəin ki lwā kə.”

⁸ Jəbi wə bə nī dzasi dzəkəh yibə i bəin na chu yein mi widəkə fein a kəbi a Jisəs shəŋ.

⁹ Si bə nī nyə i ŋkwuŋ wiwə bəin ka shiki dzəki, Jisəs kin i bə a, “Kiə mbəin ki fuku kə gia yə dzəkəh yimbəin si yein i mi, maka mi wə yeli wi kə Waiŋmi dza i kpi wə.”

¹⁰ Bwa bu bə mbaŋ bikə i wi a, “Akə kəm nə wə bəni bə bə laniki bənchi dzakaki a Elaja kaŋaki i bi yisi dzə i Kimbwili wə Nyə nī kaka a?”

¹¹ Jisəs chukuli a, “Akə ŋkəŋ, Elaja kaŋaki i bi yisi dzə i kəinŋsi gia yichi.

¹² Ayakalə, mih fukuki i mbəin a Elaja dzə lə, ayaka bə nəki kiə kə wi, bə fə bəh wi asi bə kəŋki. Yi kə a liŋ asi mi wə yeli wi kə Waiŋmi bi yeinŋi ŋgəkə i bə kaŋ.”

¹³ Si wi dzaka yakadəin, bwa bu bə mbaŋ ka kiə a wi dzakaki kəm Jəŋ Njulibəkə.

*Jisəs chuku waiŋ widəkə wi nɪ gbəki bəh kinḡbə
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Jəbi wə Jisəs bəh bwa bu bə mbanj shi dzə i di biə mbanj wi bəni nɪ kə. Mi widəkə dza dzə tum binyu i Jisəs nshin, ka dzaka i wi a,

¹⁵ “Bah, kwāsi nshēin i waiŋ wuŋ wi nyukuni wələ. Wi gwēinḡki bəh jwēin yi kinḡbə, wi wəkə ŋgəkə na bəh ŋga. Wi si fə wi dza gbə i fitəŋ, jəbi widəkə wi dza gbə i mwi mə.

¹⁶ Mih si dzə bəh wi i bwa ba bə mbanj bə məmsi wəkə mən i chuku wi.”

¹⁷ Jisəs dzaka a, “Ɔə! Ngəkə wi kilələ wələ, wi ka jiə dəkə shəm i Nyə. Mih bi numki bəh mbein i tsə buku dəin na? Mih ni kaŋa shəm bəh mbein i tsə buku dəin na? Mbein dzə nyā waiŋ wiwə i mih fa.”

¹⁸ Bə dzə bəh wi, Jisəs kaŋyi chinda wi ŋkpeli wə wi nɪ kə i waiŋ wiwə mə wi buku, wi ka bənih akisəkə.

¹⁹ Bwa bə Jisəs bə mbanj dza tsə i wi i jum wə jum wə, bikə i wi a, “Akə kəm nə wə buku si məmsi wəkə mən i bwili chinda wi ŋkpeli wiwə a?”

²⁰ Wi chukuli i bə a, “Akə kəm kimbun kimbēin kə kinchin. Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, asi kə a mbein kaŋaki kimbun ki seiniŋni aka mintam* mi ntətə, ma mbein kələ i dzaka i ŋkwuŋ wələ a wi muku fa wi tsə num fi, ma wi ni muku, gia yidəkə ma ni numki yə yi kə i gaka mbein.

²¹ [Ayakalə, ŋkaiŋni wi chinda wi ŋkpeli wələ kəkə i buku i mi wə a kəbi a i ntsa wə bəh mbam wi dzaka.] ”†

* **17:20** Mintam mələ kə i já yi Nkali wə a, “mustard”. † **17:21** Biŋwakti bikpu bidəkə biə bə nɪ yisi nyaka gia yi Nyə yein kaŋaki kə di biələ.

*Jisəs chu dzaka kəm ηkaiηni wi kpi yə wi bi kpi
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)*

²² Si Jisəs bəh bwa bu bə mbaη nī juηni i Galili, wi dzaka i bə a, “Mi wə yeli wi kə Waiηmi bə kaηaki i nya wi i kaη yi bəni wə,

²³ bə ni wəə wi, i kaη yitali wə, wi ni fəni dza i kpi wə.” Si bə wəkə yakadəiη, gwu bəhyi bə nalə.

Kəm kpə wi ləəni kiηwakti i juη yi fəni yi gia mə

²⁴ Jisəs bəh bwa bu bə mbaη nī tsə buku i Kafanaum, bəni bə bə nī kwaki kiηwakti ki juη yi fəni yi gia dzə yeiη Bitə ka bikə i wi a, “Mi wimbəiη wi Lanini si ləə alə kpə‡ wi kiηwakti i juη yi fəni yi gia wə a?” ²⁵ Wi bum a, “Aaη.” Jəbi wə Bitə nī kwε, Jisəs yisi jia gia yiwə i kuku, bikə i wi a, “Samən, wə yeiηki n'ya a nə? Bəηkuη bə fa kuku si kwa biηwakti bəh mintsuti num i bə ndə a? Bə si dzə num i bwa bəbə ma, i bəni bədzəni a?”

²⁶ Bitə chukuli a, “Bə si dzə num i bəni bədzəni.” Jisəs dzaka i wi a, “Yaka kə a bwa bəbə kaηaki kə i ləəki.

²⁷ Ayakalə, i fə a buku wə ma nəηni shóm yi bəni bələ, tsə ləə ηgələ i kinchwə kimbum wə, bwəkə yə wə yisi kwa, yəsi dzaka kiwə wə ni yeiη dzəkəh wi kpə yeiη wə dzə wi ma wə tsə nyā i bə i ləə kiηwakti ki buku wə yeiη.”

18

*Mi wə wi kə mi wimbum i kintəəη ki ηkuη bi beiη
wə
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)*

‡ 17:24 Kpə wələ nī kə ka kiηka ki ηgəm wi nəm wi mi i chəkə wə.

¹ A jɔbi wiwɔ wə, bwa bə Jisəs bə mbanj dzə bikə i wi a, “Mi wə wi kɔ mi wimbun tsə bəni bəchi i ŋkuŋ bi beinj wə akɔ winainj a?”

² Jisəs ka bɔɔŋ wainj wi nchinj tɔm i bɔ kintəɔŋ,

³ ka dzaka a, “Mih fukuki ŋkɔŋ i mbeinj a, mbeinj ka baanj i kwuni i numki ka bwa bənchinj bənchinj, yaka kɔ a mbeinj bi lansi liə kə i ŋkuŋ bi beinj wə.

⁴ Na ndə wə wi shishi gwu yi i kuku i numki ka wainj winchinj wələ, wəməka mi kɔ mi wimbun i kintəɔŋ ki ŋkuŋ bi beinj wə.

⁵ Mi ka dzɔ wainj winchinj ka wələ i yeli wunj wə, wi dzɔ num mih.”

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Yi kɔ a, “Na ndə wə wi fə a wainj wimu i mbanj wi bwa bəŋ bələ kintəɔŋ bɔ jiə shəm yibɔ i mih fə chu, ma yi ndzɔŋki a bə shu shəŋsi nəkə wimbun i məkə ki wəməka mi wə, bə chini shi wi i kinchwə kimbun wə.

⁷ Ngəkə wimbun kɔ i bəni bə mbi wələ wə. Kəm gia yə yi taanji bəni bɔ fə chu bi lansi baanj kə i dzə, ayakalə, ŋgakə wimbun i mi wə wi bi dzəkə bəh gia yiwə.

⁸ Yi kabə num a tseinj ya nabə gbu wa kabə fəki a wə fə chu, wə tɔinj tseinj yiwə nabə gbu wiwɔ wə lɔtəkɔ. Yi ndzɔŋki a wə liə i nɔni kə ki bi tsə kaa kə bəh kinchumni ki tseinj nabə kinchumni ki gbu, tsə a wə kanjaki tseinj yichi nabə gvu yichi yi num i dzə lə wə i gbuku wə wi bi tsə nyumi kə.

⁹ Yi kabə num a dzəkəh wa kabə fəki a wə fə chu, wə kəmbwili lɔtəkɔ. Yi ndzɔŋki a wə bi liə i nɔni kə ki bi tsə kaa kə bəh dzəkəh wimu, tsə a wə kanjaki dzəkəh yichi, yi num i bi lə wə i gbuku wimbun mə.”

Ndi kəm shwan yi lakani
(Luk 15:3-7)

¹⁰ “Mbeiŋ tōkniki, kiə mbeiŋ ki tsisiki waiŋ widəkə i bwa bənchiŋ bələ wə. Mih fukuki i mbeiŋ a, i beiŋ bəchinda bə Nyə bə bə tōkniki bəh bə, bə shi kə jəbi wichi i Ba wuŋ nshiŋ wə wi kə i beiŋ.

¹¹ [A mi wə yeŋi wi kə Waiŋmi nī dzə i bwili bəni bə bə kə bə laka lə.]*

¹² Mbeiŋ kwakaki a nə? A mi kabə kaŋa shwán gbi, yimu laka yeiŋ kintəŋ, wi ma ni yisi bee ye mban bwukə ntsə bwukə i ŋkwuŋ wə, i tsə yisi nəŋ shwan yimu ye yi si laka a?

¹³ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, wi ka ni nəŋ yeiŋ yi, ma wi ni laŋki kəm shwan yiwə yimu, tsə ye mban bwukə ntsə bwukə yi si ka laka dəkə.

¹⁴ Yi kə a liŋ tə si Ba wimbəiŋ wə wi kə i beiŋ kəŋki kə a mi wimu i mban wi bwa bə nchiŋ bələ laka.

Si mi kə i keiŋsi gia bəh waiŋnih

¹⁵ Waiŋnah ka fə gia yichu i wə, tsə yeiŋ wi wə fūku ŋgəkə wiwə i wi a mbeiŋ wi bəfa. Wi ka wəkə gia ye wə dzaka, yi numki a wə fiəni kwati lə waiŋnah.

¹⁶ A kabə num a wi kəŋki kə i wəkəli gia ye wə dzakaki, wə dzə mi wimu yuwidəkə bəfa mbeiŋ bə fiəni tsə i wi, ka ndzaka wiwə wichi ni kwati bəni bəfa yuwidəkə bətali bə bə beŋki nsaka wiwə.

¹⁷ Wi ka tsə nəiŋ i wəkəli gia ye bə dzakaki, wə dzə tsə bəh wi i kijunni ki bəni bə bumni wə. Wi ka nəiŋ i wəkəli na i kijunni ki bəni bə bumni wə, wə

* **18:11** A biŋwakti bikpu bədəkə biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yeiŋ kaŋaki kiŋka kələ.

dzê wi ka mi wə wi kiəki kə Nyɔ yudəkə na ka mi wə wi kwaki kiŋwakti.

18 Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a Gia yə mbeinj ni kaŋa i fa kuku, yaka kə bə kaŋa lə i beinj. Gia yə mbeinj ni shwa i fa kuku, yaka kə bə shwa lə i beinj.

19 Mih chu fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, bəni bəfa i mbeinj kintəŋ ka bum i gia wə fa kuku, nywa i ntsa wə, Ba wuŋ wə wi kə i beinj ni fə gia yiwə i bə.

20 Mbeinj kiəki a di biə bəni bəfa yudəkə bətali ka juŋni i yeŋi wuŋ wə, yaka mih kələ i bə kintəŋ.”

Ndi kəm mi wi fwa wə wi ni kwasiki kə nsheinj

21 Bitə ka kəmsi i Jisəs wə bikə i wi a, “Bah, akə kiŋkani kimainj wainjnih wuŋ kə i fə chu i mih a mih dəlinyaki wi a? Yi kələ i tsə buku na kiŋkani nanitanj a?”

22 Jisəs chukuli i wi a, “Mih kəkə i dzaka i wə a, akə a kiŋkani nanitanj shəŋ. Akə numki mbanjanitanj kiŋkani nanitanj.

23 Akə fiəŋ fiə bə kə i fəkəli ŋkuŋ bi beinj bəh ŋkuŋ widəkə wə wi nŋ nənki i sisi gia yi kpə bəh bəni bu bə nəm kəm kpə wə wi nŋ kə i bə kaŋ.

24 Asi wi nŋ yisi i tseinjki, bə dzə bəh mi widəkə wi kaŋa fwa yi biba bi kpə bəŋchuku jwəfi.

25 Asi wi nŋ kəkə i gəm, ŋkuŋ wiwə ka dzaka a, bə dzê wi bəh kpə wi bəh bwa bu i tasi bəh biəinj bi bichi bə tənji, bə dzê bəh kpə wiwə i gəm fwa yi yeinj.

26 Si ŋkuŋ dzaka yakadəinj, mi wiwə gbə i wi nshinj kwuŋ kaŋ i wi ka dzaka a, ‘Bah, kaŋa shəm bəh mih, mih ni gəm lə biəinj bichi.’

27 Nsheinj fə a tikwili wiwə bee wi ka dali fwa yiwə.

²⁸ Ayakalə, si mi wələ mwi nĩ buku ka tsəki, ban̄si bəh mi wə bəh bə nəmki i ŋkuŋ, mi wiwə kaŋa wi bəh fwa kiba ki kpə kimu.† Wi ka kaŋa wi i kindəŋ wə dzaka i wi a, ‘Gəm fwa ya.’

²⁹ Mi wi nəm wiwə ka gbə tə i wi nshin, ka tsaki wi dzaka a, ‘Kaŋa shəm bəh mih, mih ni gəm lə wə.’

³⁰ Ayaka wi nəin̄ma, dzə wi tsə fah i juŋ yi nsəŋ mə a wi numki feiŋ i tsə buku i jəbi wə wi bi gəmki fwa yiwə.

³¹ Bəni bədəkə bə bəh bə nĩ nəmki ka yeiŋ gia yə yi num, yi nya bə bəh ŋgəkə nalə. Bə ka tsə fuku gia yichi yə yi si num i ŋkuŋ.

³² Ŋkuŋ bəəŋ wi wi dzə, wi dzaka i wi a, ‘Wə kə mi wi nəm wichu. Mih si dalinya fwa ya yichi kəm wə si kwuŋ kaŋ i mih.

³³ Wə si kəkə i bəŋ kwasi tə nshəiŋ i mi wə mbeiŋ bə nəmki asi mih si kwasi tə i wə a?’

³⁴ Ŋkuŋ bəksi shəm, ka nya wi a bə tsə fāh i juŋ yi nsəŋ mə bə chəbsiki wi, i tsə būku jəbi wə wi bi gəmki fwa yi yichi.

³⁵ Ayakadəiŋ, yi kə a liŋ asi Ba wuŋ wə wi kə i beiŋ bi fə tə bəh mi wimu wimu i mbeiŋ kintəəŋ, jəbi wə mi ka dalinya gia yichu yə waiŋnih wi fə i wi bəh shəm yi yichi.”

19

Nlani kəm i kəŋŋ min̄kpaŋa (Mak 10:1-12)

¹ Jəbi wə Jisəs nĩ kaasi ndzaka wələ, wi nyə i kimbu ki tumi ki Galili wə, ka tsə i ki Judea wə, i kiwuŋ ki Bəkə yi Jədan wə.

† **18:28** Kiba kikipə kələ kə i já yi Glik wə kə ka bədanali gbi wə.

² Si wi tsə, mbanj wi bəni wimbum kwu i wi cheinj, wi chuku bə bəchi bə bə nǐ gwəinjki feinj.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

³ Bəfalasi dza dzə i wi i məmsi wi, ka bikə i wi a, “Nchi bumki lə a mi kələ i kəŋŋ kpə wi na i yi nainj gia wə a?”

⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj ka num fa dəkə gia yə bə nyaka a, ‘I kin'yisi wə mi wə wi nǐ maa bəni nǐ maa bə num minyuku bəh minjkaŋa’ a?”

⁵ Wi nǐ maa yaka ka dzaka a, ‘Akə kəm yələ minyuku kaŋaki i bee ba wi bəh nih wi i chinjni bəh kpə wi, ma bə bəfa bi fiəni num i mi wimu.’

⁶ Ayakadəinj, bə chu məŋ bəni bəfa, bə kə i mi wimu. Yaka yi kə a, fiəŋ fiə Nyə kə wi chinjni lə, kiə mi ki môm kə i gəli.”

⁷ Bəni bəwə ka bikə i Jisəs a, “Akə kəm nə wə Muses nǐ dzaka a mi kələ i nyāka kinjwakti i nyā i kpə wi ki chusi a ŋgainj bee wi, ka wi bee wi a?”

⁸ Jisəs chukuli a, “A nǐ kə kəm kifwu kimbəinj kiləkəli ki nǐ fə ka Muses bee a mi kələ i kəŋŋ kpə wi. Ayakalə, a kəkə dəkə yakadəinj si yi nǐ kə i kin'yisi wə.”

⁹ Mih fukuki i mbəinj a, mi wə wi bee kpə wi ka dzə widəkə, a kəbi a minjkaŋa wiwə təkəliki lə i binj, ma yi numki a wi fə chu i nə bəh minjkaŋa widəkə.”

¹⁰ Bwa bə Jisəs bə mbanj wəkə yi yakadəinj ka dzaka i wi a, “A kabə num si gia yiwə kə yaka kəm minyuku bəh minjkaŋa, yi ndzəŋki a mi baanj mfih yaka maka wi liə i ndzə minjkaŋa wə.”

¹¹ Jisəs dzaka i bə a, “A kəkə dəkə mi wichi wə wi kə i bum gia yələ. Akə a bum a bəni bə Nyə kə wi fə a bə bum.”

12 Mbeinj kĭeki a bĕni bĕdĕkĕ kĕlĕ, gwu yibĕ dza kĕ, num ayaka si bĕ nĭ bwĕ bĕ. Ayaka bĕdĕkĕ kĕ yaka num a fĕ bĕni bĕh kaŋ a bĕ numki yakadĕinj. Bĕdĕkĕ num fibĕ yaka num a fĕ bĕ gwu yibĕ a bĕ numki yakadĕinj kĕm ŋkuŋ bi bĕinj. Mi wĕ wi kĕ i bum yĕlĕ wi bĕm.”

Jisĕs jiĕ kimbĕinj si i bwa bĕnchiŋ bĕnchiŋ wĕ

13 Bĕni dza ka dzĕki bĕh bwa bĕbĕ i Jisĕs a wi jĭeki kaŋ i bĕ fun, bĕh i tsĕ i bĕ wĕ, ayaka bwa bu bĕ mbaŋ yisi i yĕliki i bĕni bĕwĕ.

14 Jisĕs dzaka mfih a, “Mbeinj bĕe ma bwa bĕnchiŋ dzĕki i mih wĕ. Kĭĕ mbeinj ki chĭ kĕ bĕ, kĕm ŋkuŋ bi bĕinj kĕ num i bĕni ka bĕlĕ.”

15 Si wi dzaka yakadĕinj, ka jiĕ kaŋ yi i bĕ wĕ ka dza nyĕ.

Jisĕs bĕh mi wimbum

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Yi num a, mi widĕkĕ nĭ dza dzĕ i Jisĕs, ka bikĕ i wi a, “Mi wi Lanini, gia yindzĕŋni yĕ mih kaŋaki i fĕ ka mih kaŋa nĕni kĕ ki bi tsĕ kaa kĕ kĕ na nĕ a?”

17 Jisĕs ka bikĕ i wi a, “Wĕ bikĕki num i mih gia yĕ yi ndzĕŋki kĕm nĕ? Mi wi ndzĕŋni kĕ shĕŋ a wimu. Wĕ kabĕ nĕŋ i liĕ i nĕni kĕ ki bi tsĕ kaa kĕ, wĕ ka jĭeki bĕnchi bĕ Nyĕ.”

18 Mi wiwĕ bikĕ i Jisĕs a, “Bĕnchi bĕ Nyĕ kĕ bĕnainŋ a?” Jisĕs ka chukuli a, “Kĭĕ wĕ ki wĕkĕ kĕ mi, kĭĕ wĕ ki nĕ kĕ bĕh kpĕ mi, kĭĕ wĕ ki chwĕ kĕ, kĭĕ wĕ ki bĕenŋ kĕ nsaka wi ntĕkĕ,

19 Wĕ kĕksiki ba wa bĕh nih wa, bĕh a, wĕ kĕŋki mi wĕ wi kĕ kĕmsi i wĕ kpĕŋ asi wĕ kĕŋki gwu ya.”

20 Sumi yiwĕ ka dzaka i wi a, “Bĕnchi bĕlĕ bĕchi kĕ num mih ni jĭeki lĕ. A chu baŋ finĕ a?”

21 Jisəs chukuli i wi a, “Wə kabə nəŋki i num mi wə wi ndzəŋki wi bwili fwu, wə tən̄ni biəiŋ biə wə kaŋaki, wə gāa kpə wiwə i bə kifuu, wə bi ka kwati kiba num i beiŋ. Wə ka fə yakadəiŋ wə dzə ka biəliki mih.”

22 Sumi yiwə wəkə yakadəiŋ, ka dza ka tsəki num a nshəiŋ nshəiŋ, kəm wi n̄i kaŋaki lə mbum nalə.

23 Jisəs ka dzaka i bwa bu bə mban̄ a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a yi bi ləkə lə i mi wimbun i liə i ŋkun bi beiŋ wə.

24 Mih chu fukuki i mbeiŋ a, yi bəniki alə i kikum* i liə i dzəŋə yi nsala wə tsə si mi wimbun kə i liə i ŋkun bi Nyə wə.”

25 Bwa bə Jisəs bə mban̄ wəkə yi yakadəiŋ, ndzaka wiwə fumsi bə nalə. Bə bikə i wi a, “Yi kabə num yakadəiŋ, ma ndə bi lansi bəiŋ a?”

26 Jisəs tseiŋ bə lə, ka dzaka i bə a, “I mi wiwəm, yələ ləkəki alə. Ayakalə, i Nyə gia yidəkə kəkə yə yi ləkəki i wi.”

27 Bitə dzaka i wi a, “Tseiŋ, buku bee biəiŋ bichi ka biəliki wə. Buku bi kwatiki nə?”

28 Jisəs dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a jəbi wə mi wə yeli wi kə Waiŋmi bi numki i kiŋgbəkə kimbun wə i tumi kimfiŋ wə, mbeiŋ bələ mbeiŋ si biəli mih, bi num lə tə i biŋgbəkə wə jwəfi ntsə bəfa i sakaki chwəŋbijun bi Isləe biə jwəfi ntsə bəfa .

29 Mi wichi wə wi bee jun̄ yi, nabə bwa bə nih wi, nabə jəmi yi, nabə ba wi, bəh nih wi, nabə bwa bu, nabə kikhə ki, a wi bee kəm mih, bi kwati lə bəni bəh biəiŋ kiŋkani gbi tsə si wi n̄i kaŋaki. Wi bi kwati tə nən̄i kə ki bi tsə kaa kə.

* 19:24 Kikum kələ kə bə bəŋki i ja yi ŋkali wə a, “camel”.

30 Ayakalə, bəni bəduli bə bə kə i ninshin i liə bi numki num i jum wə, bəduli bə bə kə i jum wə i liə bi numki num i ninshin.”

20

Ndi kəm mi wə wi nī dzə jiə bəni bə nəm i khə

¹ Jisəs chu dzaka a, “Nkuŋ bi bein kə aka tikwili widəkə wi nī buku dza kinchəŋəchəŋə tsə i dzə bəni bə nəm i jiə i wi khə.

² Si wi nī tsə yein bə, ayaka bəh bə ka kein si a wi ni gəm bə nchuku nchuku i chəkə wə.* Wi ka faan bə, bə tsə ka nəmki i wi khə.

³ Ayaka jəbi dzə num ka mbiəŋə bwukə, wi buku tsə yein bəni bədəkə bə numyi i bein i shibein a kilələ.

⁴ Wi dzaka i bə a, ‘Mbein tsə tə mbein nəmki i mih khə, mih ni gəm mbein bəh fiəŋ fiə fi kpein niki.’ Ayakadəin, bə ka tsə.

⁵ Wi chu buku tsə ka nshichuŋ, ka chu buku ka mbiəŋə mitali dzə a bəni bə nəm.

⁶ Ayaka a num ka mbiəŋə mite wə i fijəbi, wi chu buku tsə yein bəni bədəkə bə numyi. Wi bikə i bə a, ‘Akə kəm nə mbein numyi fa bein chəkə bichili a kilələ lə a?’

⁷ Bə chukuli a, ‘Akə kəm mi ka dzə dəkə buku i nəm wə.’ Wi ka dzaka i bə a, ‘Mbein bəŋ tsə nəmki la i mih khə.’

⁸ A dzə num i fijəbi, tii khə wiwə ka dzə dzaka i fwu wi bəni bu bə nəm a, wi bəŋ bəni bə nəm wi

* **20:2** Nchuku wələ i já yi Glik wə kə “denarius” wimu, a num kpə wə bə nī shiki gəmki mi yein i nəm wi i chəkə wə.

gôm bə, wi yisi bəh bəni bə bə si dzə i jum wə, i tsə kâasi bəh bə bə si dzə i ninshin.

⁹ Wi ka yisi i gômki. Bəni bə bə nĩ dzə i nôm wə i mbiəŋə mite wə wi gôm bə nchuku nchuku.

¹⁰ Ayaka bəni bə bə nĩ yisi dzə i nôm wə nĩ dzə ka kwakaki a bə ni gôm lə bə tsə bədəkə bə. Ayakalə, bə gôm bə tə a nchuku nchuku.

¹¹ Bə dzə ŋgəm wibə yisi i shwiŋyiki tikwili wiwə,

¹² dzaka a, ‘Bəni bələ wə si dzə i jum wə bə nôm shəŋ a mbiəŋə wimu wə, wə gôm buku bə a liŋ, num buku si shi fa, ka muki nôm i chəkə bichili wə wəŋ tweiŋ buku.’

¹³ Tii khə wiwə chukuli i widəkə i bə kintəŋ a, ‘Nseiŋ wuŋ, mih ka fə dəkə gia yichu yidəkə i wə. Buku wə si ka keiŋsi a wə ni fə nôm wələ i nchuku wimu a?’

¹⁴ Dzô ŋgəm wa, wə nyâ. A kəŋ mih i gôm bəni bələ bə dzə i jum wə a liŋ asi mih gôm mbeiŋ.

¹⁵ Mih kaŋaki kə ŋga i fə gia yə mih kəŋki bəh fiŋ fiə akə mfiŋ a? Ma kindəŋ finiki wə kəm mih baŋyiki kə kaŋ i bəni a? ”

¹⁶ Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, ka gəksi a, “Akə asi bəni bə bə kə i jum wə i liə bi numki bə ninshin, bə ninshin num bə jum wə.”

*Jisəs chu dzaka kəm ŋkaiŋni wi kpi yə wi ni kpi
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)*

¹⁷ Asi Jisəs nĩ yakaki tsəki i Jelusalem, bəh bwa bu bə mbaŋ bə jwəfi ntsə bəfa num i dzəh, wi baka gwu bəh bə, ka dzaka i bə a,

¹⁸ “Mbeiŋ wəkəli, bukumbəiŋ yakaki tsəki i Jelusalem, bə num i tsə nya mi wə yeli wi kə Waiŋmi i kaŋ yi bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə laniki

bənchi bə Nyə, ka bə saka wi, bə təiŋ nsaka a bə wə̄o wi,

¹⁹ bə ni nya wi i kaŋ yi bəni bə̄ bə kəkə Bəju, bə suŋu wi, bə tweiŋ wi bəh ŋgaŋa, ka bə baŋŋ wi i kintasi wə, a ni num i kaŋ yitali wə Nyə fiəni dzasi wi i kpi wə.”

*Nih Jə̄n bəh Jəm nywa biŋgbəkə i bwa bu i Jisəs
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Ayaka nih bwa bə Sebide dza dzə yeiŋ Jisəs bəh bwa bu, tum binyu i wi nshiŋ i nywa fiəŋ fidəkə i wi.

²¹ Jisəs bikə i wi a, “Wə̄ nəŋki nə?” Wi chukuli i wi a, “Kāka a, a bi numki i jə̄bi wə̄ wə̄ bi sakaki ŋkuŋ bia, ma bwa bəŋ bələ bəfa bi nūm kəmsi i wə̄ kpəŋ, widəkə i tseiŋ ya yiləkəli wə̄, widəkə i yi kimiəkə wə̄.”

²² Jisəs chukuli i bwa bəwə̄ a, “Mbeiŋ kiəkə kə gia yə̄ mbeiŋ bikəki. Mbeiŋ kələ i bi mu bwam wi ŋgəkə wə̄ mih bi mu a?” Bə chukuli a, “Buku kələ i bi mu.”

²³ Wi dzaka i bə a, “Ŋkəŋ mbeiŋ bi mu lə̄ bwam wuŋ. Ayakalə, i shinum i tseiŋ yiŋ yiləkəli nabə i yi kimiəkə wə̄ a kəkə mih i nya i mbeiŋ. Di biələ̄ kə num i bəni bə̄ Ba wuŋ kə num wi keiŋsi jiə̄ lə̄ i bə̄.”

²⁴ Jə̄bi wə̄ kiŋka ki bwa bə mbaŋ bə̄ Jisəs bə̄ jwə̄fi nī wəkə kəm gia yiwə̄, shóm bəkə bə̄ kəm bwa bəfa bəwə̄.

²⁵ Ayakalə, Jisəs bəəŋ bə̄ bəchi, ka dzaka i bə a, “Ntə mbeiŋ kiəkə lə̄ a bəni bə̄ sakani bə̄ bə̄ kəkə Bəju si yaka num i bəni bə̄bə̄ beiŋ, bəni bə̄bə̄ bə̄mbum chusi ŋga bibə̄ num i bə̄ beiŋ a?”

²⁶ Yə̄maka kaŋaki kə i numki yakadəiŋ i mbeiŋ kintəəŋ. Mi wə̄ wi nəŋki i num mi wimbum i mbeiŋ

kintəəŋ wi kaŋaki i num wə wi nəmki num nəmni i mbein.

²⁷ Mi wə wi nəŋki i num mi wi ninshin i mbein kintəəŋ, wi kaŋaki i numki mfa i mbein.

²⁸ Yi kə a lin asi mi wə yeli wi kə Wainmi nĩ ka dzə dəkə a bə nəmki i wi. Wi nĩ dzə i nəmki i bəni, i nya nəni ki ka n'yelih i yelih bəni bəduli i kpi wə.”

*Jisəs weli dzəkəh yi bimfəkə bifa
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Jisəs bəh bwa bu bə mban ni bukuki i Jelikū, mban wi bəni ka kwu i wi chein.

³⁰ Yi num a, bimfəkə bidəkə bifa a num bənyuku, bə bə nĩ shiki numki a dzəh kpəŋ, jəbi wə bə nĩ wəkə a Jisəs si tsə wə, bə ka wamyiki dzakayi a, “Bah, Wain Nkūŋ Debit, kwəsi nshēin i buku wə.”

³¹ Mban wi bəni ka kaŋyi bə, dzaka a bə bāŋ. Ayakalə, bə chu wam tsə a ninshin, “Bah, Wain Nkūŋ Debit kwəsi nshēin i buku wə.”

³² Jisəs ka num, bəŋ bə, bə dzə, wi bikə a, “Mbein nəŋki a mih fə nə i mbein?”

³³ Bə chukuli a, “Bah, fə ma dzəkəh yibuku weli.”

³⁴ Ayaka nshēin kwa Jisəs, wi kəm dzəkəh yibə. Akisəkə bə ka yein ki di, nyə ka biəliki Jisəs.

21

*Jisəs liə i Jelusalem ka ŋkūŋ
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jəŋ 12:12-19)*

¹ Jisəs bəh bwa bu bə mban nĩ kəmsiki tsəki i Jelusalem, bə tsə buku i kwili wi Betfajə wə i Nkwuŋ wi Kein yi Olif wə, wi ka faan bwa bu bə mban bədəkə bəfa,

2 dzaka i bə a, “Mbein̄ tsê i kwili wi ninshin̄ wəyaka wə. Jəbi wə mbein̄ tsə, mbein̄ ni yein̄ nih njakas num bə shu bəh wain̄ wi, num wi num kəmsi i yi kp̄ein̄, ma mbein̄ shwāli dzê bəh yi i mih.

3 Mi widəkə ka bikə a mbein̄ shwaki yi kəm nə, mbein̄ chukuli a Bah kan̄aki lə nəm bəh yi, wi ni bee yi akisəkə mbein̄ dzə dzə bəh yi.”

4 Gia yələ n̄ num i fə a yi dzê kp̄ein̄ asi mi wi ntum wi Nyə widəkə n̄ fukuki, dzaka a,

5 “Mi dzāka i kwili wi Sayon̄ a,*

‘Mbein̄ tsein̄, N̄kun̄ wimb̄ein̄ si wi dzəki i mbein̄.

Wi kə wi shishi gwu yi i kuku,

yaka i njakas wə, a num wain̄ njakas,

yi kein̄ yinchin̄.’ ”

6 Bwa bə Jisəs bə mban̄ ka tsə fə asi wi si dzaka.

7 Bə dzə dzə bəh njakas wiwə tasi bəh wain̄, j̄ə bəmbun̄ bəbə i yi bein̄, Jisəs yaka num i yidəkə bein̄ ka tsəki.

8 Mban̄ wi bəni bəduli ka təkəki tsəki bəmbun̄ bəbə i dzəh, bədəkə fakayi cha yi kein̄ təkə.

9 Mban̄ wə wi n̄ tsəki i Jisəs nshin̄ bəh bə bə n̄ biəl̄iki wi i jum wə wili a, “Lilili,† kin̄kəksi kə i wain̄ N̄kun̄ Dəbit wə əəə! Ma kimbəin̄si ki Nyə dzə i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə əəə! Lilili, kin̄kəksi kə i Nyə wi bein̄ wə əəə!”

10 Jisəs tsə buku i Jelusalem, kwili wiwə wichi nəŋni. Ayaka bəni ka kain̄yiki, bikəyi a, “Wələ kə ndə a?” 11 Mban̄ wə chukuli a, “Akə mi wi ntum wi Nyə wə Jisəs wə wi nyə i kwili wi Nasali wə i Galili.”

* 21:5 Sayon̄ kə yeli Jelusalem widəkə. † 21:9 Lilili wələ kə i j̄a yi Glik wə a Hosanna.

Jisəs kəŋŋ bəni bə bə ni fəki shi i juŋ yi fəni yi gia yi Nyə mə

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jəŋ 2:13-22)

¹² Jisəs nɪ tsə liə i təkə wi juŋ yi fəni yi gia yi Nyə mə, kəŋŋ bəni bəchi bə bə nɪ taŋniki bəh bə bə nɪ taŋki biəiŋ, beeŋsi bibaŋ biə bəni nɪ kwuniki kpə yeiŋ, bəh biŋgbəkə bi bəni bə bə nɪ taŋniki bibumi.

¹³ Wi nɪ kəŋŋki yaka dzaka i bə a, “Yi kə bə nyaka i kiŋwakti wə, a Nyə dzakaki a, ‘Bə bi bəŋŋki juŋ yiŋ a juŋ yi tsani.’ Mbeŋ ka fiəni yi a yi chu taa wi bəji.”

¹⁴ Jisəs num i juŋ yi fəni yi gia mə, bimfəkə bəh bəŋgbə nyani ni dzəki i wi, wi chuku bə.

¹⁵ Ayakalə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə nɪ laniki bəŋchi bə Nyə ka yeiŋ gia yi kaŋyini yə wi nɪ fəki, bəh si bwa bəŋchiŋ bəŋchiŋ wiliki i juŋ yi fəni yi gia mə, dzakayi a, “Lilili, kiŋkəksi kə i waiŋ Nkəŋ Dəbit wə əəə,” bə ka bəksi lə təə.

¹⁶ Bə ka bikə i Jisəs a, “Wə wəkəki alə gia yə bwa bələ dzakaki a?” Wi chukuli i bə a, “Aaŋ, miŋ wəkəki lə. Yi kə a mbeŋ ka num fa dəkə gia yə bə nɪ nyaka a, ‘Nyə kə wi fə kiŋkəksi kindzəŋni kə ki kə ki tsə bwili fwu a ki bukuki i dzaka ki bwa bəŋchiŋ bəŋchiŋ wə, bəh i dzaka ki bwa bə bə keiŋki bə mah mbeŋŋ a?’ ”

¹⁷ Jisəs ka dza nyə bee bə feiŋ ka buku nyə i kwili wiwə kintəŋ, ka tsə i di bi Betani wə, nə feiŋ.

Jisəs liŋŋ kpəiŋ wi findəŋ widəkə

(Mak 11:12-14,20-24)

¹⁸ A dzə num kinchwəŋəŋchwəŋə, asi Jisəs nɪ fiəniki tsəki i kwili wi Jelusalem wə, dzəŋ wəə wi.

¹⁹ Wi yeiŋ kpəiŋ‡ widəkə wi num kəmsi i dzəh,

‡ 21:19 Kpəiŋ wələ nɪ kə wə bə nɪ bəŋŋki i já yi ŋkali wə a, “fig”.

num bæ si dzi læ mintam miwə, wi ka tsə feiŋ, nəki yeiŋ kə fieŋ fidəkə i yeiŋ beiŋ, wi yeiŋ a num a bidzəni i yeiŋ wə shəŋ. Ayaka wi ka liŋŋ kpeiŋ wiwə dzaka a, “Kiə mintam bi ma chu lansi wúm i wə wə!” Akisəkə, kpeiŋ wiwə ka kpiyi.

²⁰ Jəbi wə bwa bæ mbanŋ bæ Jisəs yeiŋ yakadəiŋ, dzaka wəm bə. Ayaka bə ka dzakayi a, “Kpeiŋ wiwə nyani dəiŋ ka wi kpiyi lə akisəkə lə a?”

²¹ Jisəs chukuli i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, mbeiŋ ka jiə shəm i Nyə wə, mbeiŋ məŋni kə, mbeiŋ ma ni fə shəŋ a gia yə mih fə i kpeiŋ wələ. Ayaka mbeiŋ ka kəŋ i dzaka i ŋkwuŋ wələ a, ‘Múku gwu ya fa ma wə tsə gbə i kinchwə kimum wə,’ ma yi ni num ayaka.

²² Ayaka kəŋ a numki na finaiŋ fieŋ fiə mbeiŋ nywaki i ntsa wə, ma mbeiŋ ni kwati i jəbi wə mbeiŋ jiə shəm i Nyə wə.”

*Bə bikə di bia ŋga bi Jisəs nyə yeiŋ
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisəs chu fiəni tsə liə i juŋ yi fəni yi gia wə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi ki Bəju dzə yeiŋ si wi laniki bəni, ka bikə i wi a, “Wə dzə faiŋ ŋga na ka wə fəki gia yələ a? A nya ndə ŋga biwə i wə a?”

²⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mih tə ki bikəki lə kimbikə i mbeiŋ. Mbeiŋ ka chukuli mih, mih ka ni fuku i mbeiŋ mi wə wi nya ŋga a mih fəki gia yələ.

²⁵ Jən nŋ juliki bəni i bəkə num ŋga biwə nyə faiŋ? Bi nŋ nyə i beiŋ, ma nŋ nya mi wiwəm a?” Si wi bikə yaka, bə ka yisi i dzakayiki a bə bə a, “Bukumbeiŋ ka chukuli a bi nŋ nyə i beiŋ, wi ni bikə i bukwumbeiŋ a aka fə nə ka bukwumbeiŋ ma bum i jən a?”

26 Ayakalə, bukumbəiŋ kəkə i chukuli a, ‘A nŋ nya mi wiwəm,’ kəm bukumbəiŋ lwaki mbanj wi bəni, kəm bə bəchi nŋ kə num bə bum a Jən kə mi wi ntum wi Nyə.”

27 Ayakadəiŋ, bə ka chukuli i Jisəs a, “Buku kiəki kə.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Yaka mih tə ki fukuki kə i mbeinj mi wə wi nya ŋga biwə i mih ka mih fəki gia yələ.”

Ndi kəm bwa bənyuku bəfa

28 Jisəs tsə a ninshiŋ bikə a, “Mbeinj kwakaki a nə kəm yələ? Mi widəkə nŋ kaŋaki lə bwa bənyuku bəfa. Wi nyə tsə i waiŋ wi ninshiŋ wə, dzaka i wi a, ‘Waiŋ wuŋ, lâ tsə shŋ nômki i khə daiŋ.’

29 Wi chukuli a, ‘Mih laki kə.’ Ayakalə, wi baan ka fiəni kwuni shəm yi ka la tsə i feiŋ khə.

30 Mi wiwə tsə i wi kəmsini wə ka dzaka tə a gia yə wi si dzaka i wi i ninshiŋ wə. Wi chukuli i wi a, ‘Mih ki laki lə ba wuŋ.’ Ayakalə, wi nəki la kə.

31 I kintəəŋ ki bwa bələ bəfa wə, akə winaiŋ wi nŋ fə gia yə ba wi nŋ nəŋki a?” Bə chukuli a, “Akə wi ninshiŋ wə.” Jisəs ka dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, bəni bə kwani kiŋwakti bəh bəkaŋa bə təkəlini si liə tsə lə i ŋkuŋ bi Nyə wə i mbeinj.

32 Mih dzakaki lə kəm Jən Njulibəkə nŋ kə wi dzə chusi dzəhh yi chəŋ i mbeinj, mbeinj nəki bum kə wi, ayakalə bəni bə kwani kiŋwakti bəh bəkaŋa bə təkəlini bum wi. Ayaka i jəbi wə mbeinj nŋ yeiŋ na si bə bum yaka, nəki kwuni kə shəm yimbeinj i bum tə i wi.”

*Ndi kəm bəni bə mi nŋ jiə i wi khə
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ Jisəs chu dzaka a, “Mbein chu wəkə ndi widəkə. Mi widəkə n̄ nəm khə wi mintam wə bə keinsiki mbi yein, ka ta fiəli mbain, chum kishwa kə bə ni dəŋki mintam mbi buku yein, ka maa kibəŋ ki mi wə wi ni chəniki khə wiwə, ka jiə bəni i yein khə, ka nyə tsə i tumi kidəkə wə.

³⁴ Jəbi wə bə si kəh mintam miwə dzə kpein, wi fāəŋ bəni bu bə nəm i bəni bə wi n̄ jiə i yein khə, a bə tsə dzə mmu mintam.

³⁵ Ayaka bə tsə, bəni bə wi n̄ jiə i yein khə kwa bə, twein widəkə, wəw widəkə, tumyi widəkə bəh kitəh.

³⁶ Wi chu faəŋ bəni bə nəm bədəkə bə du tsə bə ninshin bə, bəni bəwə chu fə a lin asi bə si fə bəh bə ninshin bə.

³⁷ Si yəmaka n̄ tsə wi faəŋ num wain wi, kwaka a bə ni tsə kəksi lə wain wi ŋgain wələ.

³⁸ Ayakalə, wi tsə, bəni bə nəm bəwə ka yein wi, dzaka a bə bə a, ‘Wələ kə ndzi kwili wi khə wələ. Mbein dzə ma bukumbein wəw wi ka bə dzi biein bi.’

³⁹ Ayaka bə kwa guku buku bəh wi yein khə, ka wəw.”

⁴⁰ Si Jisəs dzaka yakadəin, ka bikə a, “Tii khə wələ jəbi wə wi bi dzə wi bi fə dəin bəh bəni bəwə a?”

⁴¹ Bə chukuli a, “Wi bi dzə kaasiki lə minyamni miwə, wi jiə bəni bədəkə i yein khə bə bə bi nyaki mmu mintam i jəbi wi kəhni wə.”

⁴² Jisəs bikə i bə a, “Mbein ka num fa dəkə i Kinwakti ki Nyə wə a,

‘Təh wə bəni bə maani n̄ nəin,

akə wi wə wi n̄ fiəni chu təh wi bu wi juŋ a?

Yələ kə mfə wi Bah,

buku ka tsein ki num bəh ŋkainyi’ a?

⁴³ Ayakadæiŋ mih fukuki i mbeiŋ a, Nyɔ bi dzɔ bwili læ ŋkuŋ bi i kaŋ yimbeiŋ wə, wi nya num i kitumi kə ki kə i fəki si wi nəŋki.”

⁴⁴ [“Na ndə wə wi bi gbəki i təh wələ wə, wi mi wiwɔ bi shakyi i biŋka wə, ayaka təh wiwɔ ka bi gbɔ i mi beiŋ, ma wi ni gəksi wi i kwəŋɔ wə.”]§

⁴⁵ Si Jisəs ti ndi wiwɔ yakadæiŋ, bətii mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi wəkɔ, ka kiə a wi ti kəm bɔ ŋgaiŋni.

⁴⁶ Bɔ ka nəŋki i kwa wi, ayakalə, fiəni lwa mban wi bəni, kəm mban wiwɔ nɛ dzəkɔ Jisəs a wi kə na mi wi ntum wi Nyɔ.

22

Ndi kəm bini bi ndzɔ wi miŋkpaŋ wimfiaŋ (Luk 14:15-24)

¹ Jisəs chu dzaka i bɔ i bəndi wə, widəkɔ num a,

² “Bə kə i fəkəni ŋkuŋ bi beiŋ bəh ŋkuŋ widəkɔ wə wi nɛ sisi dzini bi ndzɔ wi miŋkpaŋ wimfiaŋ i waiŋ wi wi nyukuni.

³ Wi faaŋ bəchinda bu a bɔ tsə bəŋ bəni bə wi ni laka bɔ i dzini bi ndzɔ wi miŋkpaŋ wimfiaŋ biələ wə a bɔ dzə. Ayakalə, bəchinda bə tsə bəni bəwɔ nəki dzə kə.

⁴ Wi chu faaŋ bəchinda bədəkɔ ka dzaka i bɔ a, ‘Mbeiŋ tsə fuku i bəni bə mih ni laka bɔ i dzini bi ndzɔ wi miŋkpaŋ wimfiaŋ biələ wə a bɔ wəkɔ, a mih kə mih keiŋsi lə dzeiŋ, ka kum nyám yi bwilini bəh dəmi bi bwa bə nyám. Mih keiŋsi lə biəiŋ bichi, a bɔ dzə bini wə.’

§ **21:44** Biŋwakti bikpu bidəkɔ biə bə nɛ yisi nyaka gia yi Nyɔ yeiŋ kaŋaki kə kiŋka kələ.

⁵ Ayakalə, bə tsə, bəni bəwə chasi bə nəki tsə kə. Widəkə la i khə wi wə, widəkə la shi yi.

⁶ Kinqa ki bəni bədəkə kwa bəchinda bədəkə chəbsi bə, ka wəyɪ.

⁷ Shəm bəkə ŋkuŋ wiwə, wi faaŋ bəni bu bə jum, bə tsə laksi bəni bəwə bə bə wəyɪ bəchinda bu, ka kpa kwili wibə.

⁸ Si wi fə yakadəiŋ, ka dzaka i bəchinda bu a, ‘Mih kə mih keiŋsi lə dzini bi ndzə wi miŋkpaŋa wimfiŋ. Ayakalə, bəni bə mih ni laka bə kəkə bəni nalə kpaaa.

⁹ Mbəiŋ tsə i bi ntasi bi dzəh yichi wə, mbəiŋ lāka bəni bəchi bə mbəiŋ ni yeiŋ, a bə dzə i dzini bi ndzə wi miŋkpaŋa wimfiŋ biələ wə.’

¹⁰ Bəchinda bəwə ka buku tsə i dzəh yichi wə, juŋni bəni bəchi bə bə ni yeiŋ, bəni bə ndzəŋni bəh bə chu dzə bəh bə feiŋ. Juŋ yi ndzə wi miŋkpaŋa yiwə jikə bəh bəni.

¹¹ Ŋkuŋ dza liə i juŋ yi ndzə wi miŋkpaŋa yiwə wə i yeiŋ bəni bə bə dzə i dzini biwə wə, ka yeiŋ mi widəkə wi num maka wi ləh mbuŋ wi ndzəni wi miŋkpaŋa.

¹² Wi bikə i wi a, ‘Nseŋ wuŋ, wə nyani dəiŋ i liə fa wə kaŋa kə mbuŋ wi bini a?’ Mi wiwə kpichumi a məŋ.

¹³ Ŋkuŋ ka dzaka i bəchinda bu a, ‘Mbəiŋ kəŋa kaŋ yi bəh gvu yi, mbəiŋ lə wi i biŋ bi jisi wə, i di biə bəni bi dəki dzi jəŋ.’ ”

¹⁴ Si Jiśəs dzaka yakadəiŋ, ka dzaka a, “Ma mbəiŋ kīəki a Nyə bəŋ bəni bəduli, ayakalə wi sabibwili a twəsi.”

*Bə taan Jisəs kəm kpə wi ləoni kinwakti
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

15 Bəfalasi ka nyə tsə keinsi si bə ni fə Jisəs fini bəh ndzaka ka bə kwa wi.

16 Bə ka faan bwa bəbə bə mban bəh bəni i mban wi Nkunj Heləd i Jisəs. Bə tsə dzaka i wi a, “Mi wi lanini buku kiəki lə a wə kə mi wi nkəŋ, wə laniki bəni bəh dzəh yi Nyə biəli nkəŋ. Wə si lansi dzə kə a mi widəkə kə chi chi, kəm wə si lansi tseiŋ kə mi kəm fiŋ fiə wi kə fi.

17 Fuku i buku i liə gia yə wə kwakaki. Nchi bumki lə a bukumbəiŋ ləki kinwakti i Kaysa nkun wi Lum, ma bə ma ləki a?”

18 Ayakalə, Jisəs kiə gia yə bə finiki bəh yi, ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ bəni bələ mbeiŋ dzakaki chi fə chi, mbeiŋ taan ki mih kəm nə?”

19 Mbeiŋ dzə bəh kpə wə mbeiŋ si ləo kinwakti yeiŋ mih yeiŋ.” Bə dzə bəh dzəkəh wi kpə, nya i wi.

20 Jisəs bikə i bə a, “Fwu wələ bəh yeli wələ yeiŋ kə wi ndə?”

21 Bə chukuli a, “Akə wi Kaysa.” Wi ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ nyāki i Kaysa fiŋ fiə fi kə fi Kaysa, mbeiŋ nyāki i Nyə fiŋ fiə fi kə fi Nyə.”

22 Si bə nī wəkə yi yakadəiŋ, dzaka wəm bə. Bə ka bee wi ka nyəki a nyəni.

*Bə taan Jisəs kəm ndza wi kpi
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

23 A chəkə biwə wə, Bəsadusi nyə dzə i Jisəs wə. Bəsadusi bələ kə mban wi bəni bə bə si dzaka a bəni bi dza kə i kpi wə. Si bə dzə, ka bikə i Jisəs a,

24 “Mi wi lanini, Muses nī dzaka a, ‘Mi ka kpi wi kaŋa kə waiŋ bəh kpə wi, waiŋnih wi kaŋaki i nōsi

miṅkpaṅa wiwə ka bə wi bwê bwa i yeli wi ṅkwu wiwə wə.’

²⁵ I liə, bwa bə mi widəkə nɪ kələ nanitanɔ. Wi ninshinɔ bi dzə miṅkpaṅa, wi nyani dzə kpi maka bə wi kwati wainɔ, bee kpə wi i wainɔnih wi wi kəmsini.

²⁶ Yi num ayaka i wi kəmsini wiwə, bəh i shi buku i bə nanitanɔ bəchi.

²⁷ Si yəmaka nɪ tsə miṅkpaṅa wiwə bəṅ kpi.

²⁸ I liə si bə bəchi nanitanɔ nɪ kə bə nəsi lə miṅkpaṅa wiwə, a bi numki i chəkə biə bəni bi dzaki i kpi wə, miṅkpaṅa wiwə bi numki kpə ndə a?”

²⁹ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinɔ kə na fikpəṅ bəh ṅga, num kəm mbeinɔ kiəki kə gia yə bə nyaka i Kinɔwakti ki Nyə wə. Nabə i kiə tə ṅga bi Nyə.

³⁰ Ma mbeinɔ kiəki a, a bi numki i chəkə biə bəni bi dzayiki i kpi wə, bənyuku bəh bəkaṅa bi chu chinɔni kə i ndzə wi bəkaṅa wə, bəni bi chu nyaki kə bwa bəbə i chinɔni i ndzə wi bəkaṅa wə. Bə bi numki aka bəchinda bə Nyə i beinɔ.

³¹ Ayaka i dzaka kəm ndza wə bəni bi dzayiki i kpi wə, mbeinɔ ka num fa Kinɔwakti ki Nyə i wəkə gia yə wi dzakaki i mbeinɔ a? Nyə nɪ dzaka a,

³² ‘Akə mih Nyə wi Ablaham bəh wi Ayjik bəh wi Yakəb.’ Yi num a Nyə kəkə Nyə wi bəṅkwu, wi kə Nyə wi bəni bəwəm.”

³³ Jəbi wə mbanɔ wə wi nɪ kə feinɔ wəkə gia yə Jisəs dzaka, dzaka wəm bə bəh nlani wi.

*Nchi wə wi tsəki bənchi bəchi
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)*

³⁴ Jəbi wə Bəfalasi nɪ dzə wəkə a Jisəs banɔ dzaka ki Bəsadusi, bə juṅni gwu yibə ka dzə i yeinɔ wi.

³⁵ Mi widəkə i bə kintəṅ wə wi nɪ lansiki kiəki bənchi bə Nyə, ka məmsi wi bəh kimbikə kidəkə a,

36 “Mi wi lanini, nchi wi lækæli wə wi tsæki bənchi bəchi kə winaiŋ a?”

37 Jisəs chukuli i wi a, “Nchi wə wi lækæli kə wə wi dzakaki a, ‘Kōŋ Bah Nyɔ wa bəh shəm ya yichi, nyá gwu ya i wi yichi, jīə mfi bia i wi bichi.’

38 Wələ kə nchi wi lækæli wi ninshin wə wi tsæki bənchi bəchi.

39 Wə wi kəmsiki i wi, kə aka wi. Wi num a, ‘Wə kōŋki mi wə wi kə kəmsi i wə kpəŋ asi wə kəŋki gwu ya.’

40 Gia yichi yə yi kə i Kiŋwakti ki Bənchi wə, bəh yə yi kə i Biŋwakti bi bəni bə ntum bə Nyɔ wə, bə kə a bənchi bəfa bələ kintəŋ.”

Kimbwili wə Nyɔ nī kaka kə waiŋ ndə?

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Asi Bəfalasi nī kə bə juŋni dzə feiŋ, Jisəs ka dza bikə kimbikə kidəkə i bə a,

42 “Mbeiŋ kwakaki a nə kəm Kimbwili wə Nyɔ nī kaka a? Mbeiŋ kwakaki fimbeiŋ a wi kə waiŋ ndə?” Bə chukuli a, “Akə waiŋ Nkuŋ Debit.”

43 Jisəs fiəni bikə i bə a, “Si akə waiŋ Nkuŋ Debit yi ka nyani dəiŋ a Kiŋ'waka ki Nyɔ fə Debit bəŋki wi a Bah wi ŋgaiŋ a? Debit nī dzaka a,

44 ‘Bah Nyɔ nī dzaka i Bah wuŋ a, wi shīnum i tseiŋ yi yilækæli wə, i tsə bŭku jəbi wə wi bi nəsi bəmbaiŋŋni bu wi təmyi gvu yi i bə beiŋ.’

45 Debit kabə bəŋki wi a Bah wi ŋgaiŋ, wi fiəni nyani dəiŋ ka wi numki waiŋ wi a?”

46 Si Jisəs dzaka yakadəiŋ, mi widəkə nəki kaŋa kə gia i chukuli i wi. Na i yisi chəkə biwə, mi widəkə na chu məm i bikə wi bəh kimbikə kidəkə.

23

Jisəs təyi chwəŋ ki bəni bə bə ni laniki bənchi bəh ki Bəfalasi

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Jisəs ka dza dzaka i mbaŋ wi bəni bəh bwa bu bə mbaŋ a,

² “Bəni bə bə laniki bənchi bəh Bəfalasi kə bəni bə bə num i kiŋgbəkə ki Muses wə.

³ Ayakadəiŋ, yi kə a, mbeŋ wəkəkə gia yichi yə bə fukuki i mbeŋ, mbeŋ fə. Ayakalə, kiə mbeŋ ma fəki gia yə bə fəki, kəm bə fukuki chi, fə chi.

⁴ Bə si dza kaŋa bəntiə bə bə jiki tsəki ŋga bi bəni, jikli bəni yeiŋ, na bə mwi kəbi i təbi na waiŋkpaŋ i gamti bə.

⁵ Gia yichi yə bə fəki kə a bəni yeiŋki bə. Mintaiŋtaiŋ* bibə bi Kiŋwakti ki Nyə num na bim-bum. Dzaka kijəŋ kibə ki bəmbuŋ num na bi dəəŋ.

⁶ Bə si tsə i bini wə kəŋ i numki a i di biə bəni ni kəksiki bə yeiŋ, bə si tsə i júŋ yi tsani wə kəŋ a numki num a biŋgbəkə bi ninshiŋ wə.

⁷ Bə si kəŋ tə i nyaniki i kidi ki shi wə bəni bəni bə, chu kəŋ tə a bəni bəŋki bə a Bəlabay.

⁸ Ayakalə, kiə mi ki bəm kə a bəni bəŋki wi a Labay, kəm mbeŋ kaŋaki a Mi wi Lanini wimu shəŋ, mbeŋ bəchi kə bwa bə nih wimu.

⁹ Kiə mbeŋ ki bəŋ kə mi widəkə i fa kuku a, akə Ba wimbəiŋ, kəm mbeŋ kaŋaki a Ba wimbəiŋ wimu wə wi kə beŋ.

¹⁰ Kiə mi ki bəm kə a bə bəŋki wi a Tikwili, kəm Tikwili wimbəiŋ kə a wimu wə wi kə Klistus.

* **23:5** Mintaiŋtaiŋ mələ kə mə bə ni jiəkə bənchi bə Nyə bədəkə yeiŋ, kaŋa i kishi kibə wə bəh i tseiŋ wə.

11 Mi wimum i mbein kintəəŋ kaŋaki i nūmki mi wə wi nōmki i mbein.

12 Na ndə wə wi yaksiki gwu yi, Nyə bi shisiki lə wi, na ndə wə wi shisiki gwu yi, Nyə bi yaksiki lə wi.

Jisəs fuku chwəŋ ki bəni bə bə laniki bənchi bəh ki Bəfalasi

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

13 Ngəkə wimum kə wimbein, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein numki i bəni nshin kəŋ baŋ dzəh yə yi liəki i ŋkuŋ bi bein wə. Mbein kəŋ kə i liə i yein wə, chu baŋ dzəh i bəni bə bə kəŋki i liə yein.

[14 Ngəkə wimum kə wimbein, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein seinsiki biein bi bəkaŋa bəŋkwu, ka kwayiki fəki bəh bəntsa bədəəŋ. Mbein kīə a ngəkə wimbein bi gumi tsə lə wi bəni bədəkə.]†

15 Ngəkə wimum kə wimbein, mbein bəni bə bə laniki bənchi bəh mbein Bəfalasi. Mbein kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbein si dza nyani tumi kichi chu daŋ bókə yimum alə a mbein nəŋki mi wimu a wi fiəni chu mi wimbein wi bumni, jəbi wə wi fiəni chu mi wimbein wi bumni, mbein chu fiəni fə wi, wi fəə num fəni, wi ka numki mi wi gbuku wimum aka mbein.

16 Ngəkə wimum kə wimbein. Mbein kə bimfəkə dzaka a mbein chusiki dzəh i bəni! Mbein kə bəni bə bə dzakaki a, ‘A mi ka dzaka gia, kaŋ yei wi juŋ

† 23:14 Biŋwakti bikpu bidəkə biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yein kaŋaki kə di biələ.

yi fəni gia, a yəmaka mən̄ gia yidəkɔ. Ayakalə, mi ka dzaka gia yidəkɔ ka kain̄ num i yeli wi chwaka ki kpɔ ki jun̄ yi fəni yi gia mə, yaka ka wi kan̄aki i fə gia yə wi si dzaka ka kain̄.'

17 Bimfəkə biələ! Mbein̄ kɔ biyun̄! Fien̄ fiə fi kpaliki tsəki fidəkɔ kɔ fi nain̄ a? Fi kpalini kɔ chwaka ki kpɔ ki bain̄ni, ma jun̄ yi fəni yi gia yə yi fəki chwaka kiwɔ ka ki numki fien̄ fiə fi kɔ fi Nyɔ a?

18 Mbein̄ dzaka tə a, 'Mi ka dzaka gia ka kain̄ i yeli wi tən̄ wi fəni wi gia wə, ma yi numki kə gia yidəkɔ. Ayakalə, mi ka dzaka gia yidəkɔ ka kain̄ num i yeli wi fien̄ fiə wi nya kiyən̄ni yein̄, ma wi kan̄aki i fə gia yiwɔ asi wi dzaka ka kain̄.'

19 Bimfəkə biələ! Fien̄ fiə fi kpaliki tsəki fidəkɔ kɔ fi nain̄ a? Akɔ kinya kə, ma tən̄ wi fəni wi gia wə wi fə ka kinya kiwɔ ni numki biein̄ biə bi kɔ bi Nyɔ a?

20 Gia yə yi kɔ, kɔ a, mi ka kain̄ i yeli wi tən̄ wi fəni wi gia wə, ma yi numki a wi kain̄ yaka ka kain̄ tasi bəh biein̄ bichi biə bi kɔ i tən̄ wi fəni wi gia wə.

21 Mi ka kain̄ i yeli wi jun̄ yi fəni yi gia wə, ma yi numki a wi kain̄ yaka ka kain̄ tasi i Nyɔ wə wi nəki yein̄ dzu.

22 Mi wə wi kain̄ num i tumi ki bein̄ wə, ma yi numki a wi kain̄ num i kin̄kii ki Nyɔ wə, bəh wi Nyɔ wə wi num yein̄ bein̄.

23 Ngəkə wimbum kɔ wimbain̄ bəni bə bɔ laniki bən̄chi bəh mbein̄ Bəfalasi. Mbein̄ kɔ bəni bə bɔ dzakaki chi, fə chi! Mbein̄ si nya kimbu kimu i jwəfi kintən̄ i Nyɔ i biein̄ bi jwa biə mbein̄ kəkəki jiə i jwa wə, ayakalə mbein̄ tsein̄ kə gia yi ləkəli yə nchi dzakaki kəm yi a mbein̄ fəki, yə yi kɔ i fəki gia yi chən̄ i bəni, kwəsi nshain̄ i bəni, jfə shəm i Nyɔ.

Mbeiŋ si kaŋaki i fêki gia yələ yichi bee kə yidəkə.

²⁴ Bimfəkə biə bi chusiki dzəh i bəni! Mbeiŋ yəliki bwiliki michuchu i mbi wə, ayakalə yiŋni məyi mu num nyam yimbun!‡

²⁵ Ngəkə wimbun kə wimbbeiŋ mbeiŋ bəni bə bə laniki bənchi bəh mbeiŋ Bəfalasi. Mbeiŋ kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbeiŋ wəkəki kibwam bəh bətasa i gwu wə, ayakalə kintəəŋ kiwə num ki jikə bəh bieŋ biə mbeiŋ ləkə i bəni bəh biə mbeiŋ bukuki bəh dzəkəh yeiŋ.

²⁶ Bimfəkə bi Bəfalasi, mbeiŋ yisi wəkə kibwam bəh bətasa i numə, ka bi baiŋki tə i gwu wə.

²⁷ Ngəkə wimbun kə wimbbeiŋ mbeiŋ bəni bə bə laniki bənchi bəh mbeiŋ Bəfalasi. Mbeiŋ kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbeiŋ kə aka júm yə bə kə num bə keiŋsi fiaŋsi yi bəh fiəŋ yi baiŋ ndzəŋ i dzəkəh wə, ayakalə i yeiŋ kintəəŋ num yi jikə bəh biŋkuŋu bi bəni bə kpili bəh bieŋ bi kinyeŋ bichi.

²⁸ Ayaka yi kə tə a liŋ si mbeiŋ chusiki gwu i bəni nshiŋ a mbeiŋ kə bəni bə chəŋ, ayakalə i kintəəŋ, num mbeiŋ jikə bəh mfwəkəyi bəh nəni kichu.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Ngəkə wimbun kə wimbbeiŋ mbeiŋ bəni bə mbeiŋ laniki bənchi bəh mbeiŋ Bəfalasi. Mbeiŋ kə bəni bə bə dzakaki chi, fə chi! Mbeiŋ maaki júm yi bəni bə ntum bə Nyə, keiŋsi ndzəŋ júm yi bəni bə bə nŋ kaŋaki nəni ki chəŋ.

³⁰ Mbeiŋ fəki yakadəiŋ dzaka a, ‘A nŋ kə a buku numki i jəbi wi bəti bəbuku wə, ma buku nŋ ka ləkə dəkə kaŋ yibuku i gia yə bə nŋ fəki wəəyi bəni bə ntum bə Nyə.’

‡ **23:24** Nyam yimbun yələ kə i já yi ŋkali wə a, “camel”.

³¹ Mbeinj dzakaki yakadainj, dzaka num kom i gwu yimbeinj wə təbi bəh dzaka kimbeinj a mbeinj kə bwa bə bəni bə bə nī wəoyiki bəni bə ntum bə Nyə.

³² Mbeinj tsə bəh nəm i ninshinj mbeinj kāsasi nəm wə bətii bəmbəinj nī yisi!

³³ Júŋŋ yələ! Bwa bə fəkəh bələ! Mbeinj kwakaki a mbeinj bi numki lə maka bə jiə mbeinj i gbuku wimbum wə a?

³⁴ Si yi kə yakadainj, mih faan bəni bə ntum bə Nyə i mbeinj bəh bəni bə mfi bəh bəni bə lanini bənchi. Mbeinj bi wəoyi bədəkə, banŋyi bədəkə i kintasi wə, twein bədəkə i júŋ yimbeinj yi tsani mə, bwanj gvu i bədəkə cheinj i kikwili kichi kə bə tsəki feinj.

³⁵ Mbeinj bi fəki yakadainj ka mwa mi bəni bəchi bə bə nī nəki nəni ki chəŋ fa kuku bə bə nī wəoyi bi numki i mbeinj funj. Mwa mələ bi numki i mbeinj funj i yisi i Abel wə bə nī wə wi kaŋa kə ŋgəkə widəkə, i tsə buku i Sakalia wə wainj Belekaya wə mbeinj nī wə i fintəŋ ki juŋ yi fəni yi gia wə bəh i təŋ wi fəni wi gia wə.

³⁶ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, ləinj wi gia yələ bi kwati lə ŋgəkə wi liə wələ.”

Jisəs shaan bəni bə Jelusalem

(Luk 13:34-35)

³⁷ Si Jisəs dzaka lə, wi ka chu dzaka a, “Yəbəey Jelusalem! Yəbəey Jelusalem! Wə wəoyiki bəni bə ntum bə Nyə, chu tumyi bəni bə Nyə faanŋki i mbeinj bəh kitəh! Akə kinŋani kimainj si mih məmsi i juŋni bwa ba asi nih shyə si juŋni bwa bu wi kwumi ban bəh bəkəli bi, wə nəinjma a?

³⁸ Tsêinj, bə kə num bə lətəkə lə jun ya, yi fəni num chii.

³⁹ Mih fukuki i mbeinj a, mbeinj bi chu yeinj kə mih, i tsə buku jəbi wə mbeinj bi dzakaki a, ‘Nyə jiə kimbəinjsi i mi wə wi dzəki i yeli wi Bah wə.’ ”

24

*Jisəs fuku a bə bi shakyiki lə jun yi fəni yi gia
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Jisəs nī buku i jun yi fəni yi gia wə, si wi tsəki, bwa bu bə mbanj kəmsi dzə i wi wə ka chusiki jún yə yi kə i di bi jun yi fəni yi gia wə i wi.

² Ayakalə, Jisəs dzaka i bə a, “Mbeinj yeinj jún yələ a? Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, təh wimu bi baan kə i widəkə beinj maka bə baka təkə wi i kuku.”

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jəbi wə Jisəs nī tsə shinum i Nkwun wi Keinj yi Olif wə, bwa bu bə mbanj dza dzə i wi wə a bə bə ka bikə a, “Fuku i buku jəbi wə gia yələ bi numki, bəh kinchəsi kə ki bi chusiki jəbi wə wə fəniki dzəki yeinj bəh a mbi si kaa tsə lə?”

⁴ Jisəs chukuli i bə a, “Mbeinj təkniiki, ka mi bi ma fwəkyi mbeinj a mbeinj ndzani dzəh.

⁵ Mbeinj kiəki a bəni bəduli bi dzə lə dzə yeli wun kəŋ i bə nshinj, mi dzaka a ŋgain kə Kimbwili wə Nyə nī kaka. Bə bi fəki yakadəinj fwəkyi bəni bəduli a bə ndzani dzəh.

⁶ Mbeinj bi wəkəki lə a bə tumki jum, chu wəkə tə gia kəm jum. Jəbi wə mbeinj bi wəkəki yakadəinj, kiə shəm bi tainyi kə mbeinj. Yələ kə gia yə yi kaŋaki i bi num. Ayakalə, yi chusi kə a mbi si kaa tsəki lə.

⁷ Tumi bi tumki jum bəh kidəkə, ayaka ntəŋ widəkə tum jum bəh widəkə. Dzəŋ tə bi numki, nshwaiŋ bi nəŋniki i di di wə.

⁸ Yəmaka gia yichi bi numki aka ləli bi miŋkpaŋa wə wi yisi i nəmhki.

⁹ Bəni bi dzəki nyaki mbein a bə chəbsiki mbein, wəəyi mbein. Bitumi bichi bi baiŋŋki lə mbein kəm bə yeli wuŋ.

¹⁰ Ayakadəin, bəni bəduli bi ka gbəyiki i kimum kibə wə, baiŋŋ gwu yibə, taŋni gwú yibə.

¹¹ Bəni bəduli bə bə nyiki ntəkə a, a faaŋ Nyə bə bi tumbuku lə i fwəkyiki bəni bəduli.

¹² Si chu bi duki tsəki i ninshin, kə num lə si yi bi fəki kiŋkəŋ ki bəni bəduli bi dəki.

¹³ Ayakalə, mi wə wi bi kaŋaki shəm i tsə buku i kiŋgəksi wə akə wə wi bi bəinŋki.

¹⁴ Bə kəŋa i bi fuku ntum wi ndzəŋni wələ kəm ŋkuŋ bi Nyə i tsə buku i kiŋgəksi ki mbi wə kichi ka kitumi kichi bi wəkə, na ka yi bi numki a mbi tseinŋki i kaa.

*Nlani kəm jəbi wi ŋgəkə wimum
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)*

¹⁵ Ayakadəin, jəbi wə mbein bi yeinŋki gia yi gumini yə yi kə i bəkəli di num yi dzə num i juŋ yi fəni yi gia wə, a num yə mi wi ntum wi Nyə Daniəl nɪ kə wi dzaka kəm yi, (mi wə wi fəki kiŋwakti kələ wəkə yi na bindzəŋ),

¹⁶ bəni bə bə kə i Judea bi gəin yāka i ŋkwún wə.

¹⁷ Mi wə wi kə i fwu wi juŋ bein wi bi ma chu shɪ ɫə i dzu a ŋgaiŋ dzəki fiəŋ fidəkə.

¹⁸ Wə wi kə i khə bi ma chu kwê a wi tsê dzê mbun wi baŋni wi gwu.

19 Ngəkə wimbum bi numki wi bəkaŋa bə bə bi numki bəh kitə, bəh bə bə masiki bwa.

20 Mbeinj tsáki a n'yəkə ŋgeinj wələ bi ma num i jəbi wi fiəkə yiləkəli wə, nabə i chəkə bimbam wə,

21 kəm ŋgəkə wimbum bi numki lə i jəbi wiwə wə, ayaka wəmaka ŋkaiŋni wi ŋgəkə keinjki ki num kə na si mbi nǐ yisi i dzə buku bidainj, ayaka wəmaka ŋkaiŋni wi ŋgəkə kəbi i bi chu lansi num.

22 A nǐ kəkə a Nyə gaali kaŋ yi ŋgəkə yiwə, ma mi wiwəm na wimu bi bəinj kə. Ayakalə, Nyə kə wi gaali kaŋ yiwə kəm bə bəni bu bə wi kə wi sabibwili.

23 Mi ka bi dzaka i mbeinj i kaŋ yiwə wə a 'Mbeinj tsəinj, Kimbwili wə Nyə nǐ kaka a bə wi lə fa!' Yudəkə a, 'Bə wi yaka fi!' Kiə mbeinj bi búm kə yi.

24 Mbeinj kíə a bəni bi dzə lə nyi ntəkə a bə kə bəmbwili bə Nyə nǐ kaka, bədəkə dzaka a bə kə bəni bə ntum bə Nyə, bə fə bəanchəsi bə bə chusiki ŋga bibə, fə tə gia yi dzaka ki wəmni, ka yi fwəkyiki bəni a bə dali dzəh, i tasi na bəh bəni bə Nyə kə wi sabibwili, i jəbi wə dzəh ka num.

25 Mbeinj wəkə, mih fukuki gia yələ i mbeinj lə ka yi bi dzə kpeinj.

26 Ayakadəinj, bəni ka dza dzaka i mbeinj a, 'Mbeinj tsəinj, Kimbwili wə Nyə nǐ kaka bə wi yaka i chwa,' kiə mbeinj bi tsə kə feinj. Yudəkə a, 'Mbeinj tsəinj, bə wi yaka i fintəŋ fi juŋ mə,' kiə mbeinj ki búm kə i bə.

27 Mbeinj kíə a, asi dzaŋ si mwainj yi bainj i kimbu kə wəŋ bukuki, yi bainj i tsə buku i di biə wəŋ liəki, yi bi numki a liŋ asi ndzə wi mi wə yeli wi kə Wainjmi bi numki.

28 'Na fainj wə kinjkipili ki fiəŋ kə, akə feinj wə

bəŋguluŋ si juŋni.'

Kəm ndzə wi Jisəs

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Akisəkə asi kaŋ yi ŋgəkə wimbum wələ bi dzə tsəki, wəŋ bi dza jiki num jini, fiəŋŋ bi ma chu baiŋki tə, bijəŋ bi gbəyiki i bein, biəin bichi biə bi kaŋaki ŋga i bein bi nəŋniki.

³⁰ Ma kinchəsi ki mi wə yeli wi kə Wainmi bi chusi i bəəli bein. Kitumi kichi i nshwain wə bi ka yisi i nyufiki gwu bəh mindəm. Bəni bi ka yein mi wə yeli wi kə Wainmi si wi dzəki i bikwu wə i bein bəh ŋga bəh kinəkəni kimbum.

³¹ Jəbi wə jəŋ bi nyaki ja yi ləkəli i bein, wi ka bi chinŋsi bəchinda bu i bimbu bi mbi binaa i bein, a bə dzə juŋni bəni bu bə wi kə wi sabibwili lə.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Mbein lāni dzə gia i kpein wi fidəin wə. Jəbi wə cha yiwə yisi i nyaki mwi, bwili bindzəni, mbein ka kiəki a nyum kwuni lə gwu.

³³ Yi kə a lin i jəbi wə mbein bi yeinŋki gia yələ yichi, mbein ka kiəki a, wi si num dzə a i dzaka kifiaŋə wə.

³⁴ Mih fukuki ŋkəŋ i mbein a, ŋgəkə wi liə wələ bi tsə kaa kə maka gia yələ yichi num lə.

³⁵ Bəəli bəh nshwain bi tsə kaa lə, ayakalə gia yin kəbi i bi lansi nəŋni.

Mi widəkə kəkə wə wi kiəki chəkə biə Jisəs bi fiəni dzəki

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶ Mi widəkə kəkə wə wi kiəki chəkə biwə nabə jəbi wiwə. Na bəchinda bə Nyə bə i bein bəh Wain Nyə kiəki kə tə chəkə biwə. Akə a Nyə Ba wi mbəŋ wə wi kiəki.

37 Asi yi nĩ kɔ i jɔbi wi Nɔa wə, lə yi bi numki i chəkɔ biə Mi wə yeli wi kɔ Wain̄mi bi fiəni dzə.

38 A nĩ kɔ maka mwi buku baŋ mbi wələ wichi, bəni nĩ kɔ fibɔ dzi a dzini chu mu, ayaka bəkaŋa bəh bənyuku chin̄ni i ndzɔ wi bəkaŋa wə, bəni nya bwa bə bɔ i ndzɔ wi bəkaŋa wə, i tsə buku i chəkɔ biə Nɔa nĩ liə i ŋgwuki mə,

39 bəni bəwɔ nəkɪ kɪə kə gia yə yi kaŋaki ni num, i tsə buku i jɔbi wə mwi nĩ buku jikə i mbi wələ wichi wə, kəh nyə bəh bɔ bəchi. Akɔ ayaka si yi bi numki i chəkɔ biə mi wə yeli wi kɔ Wain̄mi bi fiəni dzəkɪ.

40 Bənyuku bəfa bi numki i khə, bə bi dzɔ wimu ma wimu bi baan̄.

41 Bəkaŋa bəfa bi gəkəkɪ nyəə i nəkə bein̄, ma bə bi dzɔ wimu ma wimu bi baan̄.

42 Ayakadəin̄, mbein̄ n̄mki bəh ŋkein̄si wi gwu kəm mbein̄ kiəkɪ kə chəkɔ biə Bah bi fiəniki numki i dzə yein̄.

43 Mbein̄ kɪəkɪ a, tikwili kabə kiəkɪ jɔbi wə ji kaŋaki i dzə nchəkɔ fəkɔ, ma wi ni təkniiki, wi ma ni buku bee a wi dzə bwin̄ juŋ yi.

44 Yi kɔ a mbein̄ tə kaŋaki i n̄mki bəh ŋkein̄si wi gwu, kəm mi wə yeli wi kɔ Wain̄mi bi dzəkɪ i jɔbi wə mbein̄ kwakaki kə.

*Nlani kəm wain̄ wi nəm wi ŋkəŋ bəh wi ntəkə
(Luk 12:41-48)*

45 Wain̄ wi nəm wə wi kɔ wi ŋkəŋ chu kaŋa mfi kɔ winain̄? Ntə akɔ wə tikwili wi nĩ jiə a wi təkniiki bəh juŋ yi a jɔbi wə jɔbi ka kpein̄, wi ni nyaki biein̄ bidzini i bwa bu bə nəm a?

⁴⁶ Kinsanli kimbun bi numki i wain wi nɔm wə tikwili wi bi dzə yein̄ki num wi fə nɔm wi a lin̄ asi wi si nən̄ki.

⁴⁷ Mih fukuki ŋkən̄ i mb̄ein̄ a, tikwili wi bi yaksi wi a wi təkniiki bəh̄ bīein̄ bi bichi.

⁴⁸ Ayakalə, wain wi nɔm wiwə kabə num wi kan̄a nən̄i kichu, ka dza dzaka i gwu yi a, “Tikwili wun̄ ni kəmsi fīni dzə kə’,

⁴⁹ ka yisi i tw̄ein̄ki bwa bə nɔm bədəkə bə bəh̄ bə nɔmki, wi dzi a dzini chu mu bəh̄ bəni bə bə mək̄i mbih̄ mən̄i,

⁵⁰ tikwili wi wain wi nɔm wiwə bi təkəli tum-buku i chəkə biə wi si kwakaki kə bəh̄ i jəbi wə wi si kiək̄i kə.

⁵¹ Ayaka i jəbi wiwə wə wi bi nya ŋgəkə i wain wi nɔm wiwə, wi bi chin̄si wi i tsə numki bəh̄ mban̄ wi bəni bə bə dzakaki chi fə chi, a num i di biə bəni bi dək̄i dzi jən̄.”

25

Ndi kəm kishu ki bəkan̄a bədəkə jwəfi

¹ “I jəbi wiwə wə bə bi siniki ŋkun̄ bi b̄ein̄ bəh̄ kishu ki bəkan̄a bədəkə jwəfi bə bə n̄i dzə bimbain̄si bibə, buku tsə i wəkəl̄iki mi wə wi dzə min̄kpan̄a wimfīan̄.

² Bə n̄i kə yakad̄in̄, bəte num biyun̄, bəte fifi.

³ Yi num a, bə bə n̄i kə biyun̄ dzə bimbain̄si bibə nək̄i dzə kə miə midəkə,

⁴ ayakalə bə bə n̄i fifiki dzə bimbain̄si bibə, dzə tasi bəh̄ miə midəkə i bənsəkə wə.

⁵ Si bə tsə ka wəkəl̄iki mi wə wi dzə min̄kpan̄a wimfīan̄, wi bə ndəmi i dzə, kinu ka yisi i jin̄ki bə bəchi, bə ka gbə kinu.

⁶ Aka numki nchəkə kintəəŋ, bə wəkə si mi yəŋsiki lə, ‘Lilili, mbein̄ tsêin̄, mi wə wi dzə min̄kpaŋa wimfiŋ bə wi lə əə. Mbein̄ būku dzê dzê wi əə.’

⁷ Ayaka kishu ki bəkaŋa bəwə bəchi ka dza bein̄, yaksi naka bibə bi baiŋsini.

⁸ Bə bə n̄ kə biyuj̄ ka dzaka i bə bə ni fifiki a, ‘Mbein̄ nyā buku bəh miə mimbēin̄ midəkə, kəm bimbaiŋsi bi buku si shi tsə lə.’ ⁹ Ayakalə, bəfifini bə ka chukuli a, ‘Miə mibuku məŋ dəkə i kpein̄ i bukumbēin̄ bəchi. Mbein̄ tsê num i bəni bə bə taŋniki, mbein̄ t̄aŋ mimbēin̄.’

¹⁰ Asi bə n̄ tsə i taŋ, mi wiwə baan̄ dzə, bəkaŋa bə bə n̄ kein̄si gwu, ka liə bəh wi i juŋ yi dzəni min̄kpaŋa, bə ka fah dzaka ki juŋ.

¹¹ Si yəmaka n̄ tsə bədəkə bə bə ni tsə i taŋ mibə miə bəŋ tsə dzəh, ka dzakaki a, ‘Tikwili tikwili, wêli dzaka ki juŋ ma buku liə.’

¹² Ayakalə, wi chukuli i bə a, ‘Mih fukuki ŋkəŋ i mbein̄ a, mih kiəki kə mbein̄.’

¹³ Yi kə a, mbein̄ kēin̄si gwu yimbēin̄, i wəkəliki, kəm mbein̄ kiəki kə chəkə, nabə jəbi wiwə.

Ndi kəm bwa bə nəm bətali
(Luk 19:11-27)

¹⁴ I jəbi wiwə wə, yi bi numki aka mi wə wi n̄ tsəki nyani, wi bəəŋ bwa bu bə nəm ka nya jiə kpə wi i bə kaŋ.

¹⁵ Wi nya wain̄ wi wi nəm widəkə bəh biba bi kpə bite, nya widəkə bəh biba bifa, ka nya widəkə bəh kiba ki kpə kimu. Wi n̄ nyaki biəli asi ŋga bi mi kə. Si wi nya yakadəin̄, ka tsə nnyani wi.

¹⁶ Wain̄ wi nəm wə wi n̄ dzə biba bi kpə bite ka tsə akisəkə ka fəki shi yein̄, dzi mbee biba bite.

17 Ayaka wə wi nɪ dzə biba bifa ka fə tə shi yeiŋ, dzi mbee biba bifa.

18 Ayakalə, waiŋ wi nɔm wə wi nɪ dzə kiba kimu tsə mfiŋ chum dzəŋə nyumi kpɔ wi tikwili wiwɔ yeiŋ.

19 Tikwili wi bwa bə nɔm bə wi nɪ tsə nyani yaka ka tsə baan fəiŋ i jɔbi wi dəəŋ wə. Wi bəəŋ bwa bu bə nɔm a bəh bə sɪsi gia.

20 Waiŋ wi nɔm wə wi nɪ dzə biba bi kpɔ bite ka dzə bəh biba jwɔfi, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, wɔ nɪ nya mih biba bi kpɔ bite. Yəiŋ, mih nɪ baan ka fəki shi bəh wi, kwati biba bidəkɔ bite i yeiŋ beŋ.'

21 Ayaka tikwili wiwɔ dzaka i wi a, 'Wɔ fə bindzəŋ. Wɔ kɔ waiŋ wi nɔm wi ndzəŋni, bəh wi ŋkəŋ! Wɔ nɪ baan ka kiə i təkni bəh fiŋ fi nchiŋ na bindzəŋ. Ayakadəiŋ, i liə mih ni jlə lə wə a wɔ təkni num bəh biəŋ biduli. Llə la i kintəəŋ kindzəŋni bi tikwili wa wə.'

22 Waiŋ wi nɔm wə ŋ'wi kpɔ nɪ kɔ biba bifa dzə tə, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, wɔ nɪ nya mih biba bi kpɔ bifa. Yəiŋ, mih baan ka fəki shi bəh wi, ka kwati biba bi kpɔ bidəkɔ bifa i yeiŋ beŋ.'

23 Ayaka tikwili wiwɔ dzaka i wi a, 'Wɔ fə bindzəŋ. Wɔ kɔ waiŋ wi nɔm wi ndzəŋni bəh wi ŋkəŋ! Wɔ nɪ baan ka kiə i təkni bəh fiŋ fi nchiŋ na bindzəŋ. Ayakadəiŋ, i liə mih ni jlə lə wə a wɔ təkni num bəh biəŋ biduli. Llə la i kintəəŋ kindzəŋni bi tikwili wa wə.'

24 Waiŋ wi nɔm widəkɔ wə wi nɪ dzə kiba ki kpɔ kimu dzə tə, ka dzaka i wi a, 'Tikwili, mih kiəki lə a wɔ kɔ mi wi ləkəli. Wɔ si kəh lə maka wɔ gbəli, juŋni gəŋ maka wɔ mu.

25 Ayakadəiŋ, mih nɪ baan ka lwaki, ka tsə nyumi

kpɔ wa wiwɔ i kuku. Tseɪŋ, bɛ kpɔ wa wiwɔ lɛ, kaŋa.'

²⁶ Tikwili wi chukuli i wi a, 'Wɔ kɔ wainɔ wi nɔm wichu, wɔ chu num bɛh kiŋkpɔŋ! Wɔ nɔ kiɛki yaka a mih si kɔh lɛ maka mih gbɛli, juŋni gɛŋ maka mih mu.

²⁷ Si wɔ nɔ kiɛki yakadɛɪŋ a fɛ nɛ, a wɔ ma tsɛ jiɛ kpɔ wuŋ i juŋ yi kpɔ wɛ ka mih ni fiɛni dzɛ dzɔ kpɔ wuŋ bɛh mbee i yeɪŋ beɪŋ.'

²⁸ Si wi dzaka yakadɛɪŋ, ka dzaka a bɛ dzɔ kiba ki kpɔ kiwɔ i wi, bɛ nyâ i wɛ wi kaŋaki biba bi kpɔ jwɔfi.

²⁹ Mbeɪŋ kiɛki a, mi wɛ wi kaŋaki bɛ ni kpeɪŋsiki lɛ ma wi kaŋaki biduli. Ayakalɛ, mi wɛ wi kaŋaki kɛ, na fi twɛsi fiɛ wi kaŋaki bɛ bi dzɔ bwili lɛ fi i wi.

³⁰ Si wi dzaka yakadɛɪŋ ka dzaka a, 'Mbeɪŋ lɔɔ bwili wainɔ wi nɔm wi kilɔɔ wiwɔ i biŋ bi jisi wɛ, i di biɛ bɛni bi dɛki dzi jɛŋ.'

Nlani kɛm nsaka wi gɔksini

³¹ A bi numki i jɔbi wɛ mi wɛ yeɪli wi kɔ Wainɔmi bi fiɛni dzɛki i mbum bi wɛ, wi bi dzɛki bɛh bɛchinda bɛ Nyɔ bɛchi, wi bi ka num i kiŋgbɔkɔ ki kimum wɛ.

³² Bitumi bichi biɛ bi kɔ fa kuku bi juŋni lɛ i wi nshiŋ, wi bi ka gaali bɔ asi mi wɛ wi si tɔkni bɛh shwɔŋ si gaali bwili shwɔŋ i biɪ kintɔŋ.

³³ Wi bi jiɛ shwɔŋ yiwɔ i tseɪŋ yi yilɛkɛli wɛ, wi jiɛ biɪ i tseɪŋ yi yi kimiɛkɛ wɛ.

³⁴ Wi wɛ wi kɔ Ŋkuŋ ni ka dzaka i bɛ bɔ kɔ i tseɪŋ yi yilɛkɛli wɛ a, 'Bɛni bɛ Ba wuŋ kɔ wi bɔɪŋsi bɔ, mbeɪŋ dzɛ kwɔti di i ŋkuŋ biɛ wi nɔ keɪŋsi jiɛ i mbeɪŋ i yisi si bɛ nɔ maa mbi,

³⁵ kɔm dzɔŋ nɛ wɔɔki lɛ mih, mbeinj nya mih bɛh fiɛŋ fidzini. Kindɔŋ nɛ wɔmki lɛ mih, mbeinj nya mih bɛh fiɛŋ mih mu. Mih nɛ kɔ mi wi dzɔni, mbeinj dzɔ mih.

³⁶ Mih nɛ kɔ bɛh chwɔŋ kiyɛɛ, ayaka mbeinj lɔh mbunɔ i mih wɔ. Mih ni gwɛinjki lɛ mbeinj dzɔ bɔni i mih. Mih nɛ kɔ i juŋ yi nsɛŋ mɛ, ayaka mbeinj dzɔ bɔni i mih.'

³⁷ Jɔbi wɔ wi ni dzaka yakadɛinj, bɔni bɛ chɛŋ bɛ ka ni bikɛ i wi a, 'Bah, akɔ i jɔbi winainɔ wɔ buku nɛ dzɔ yeinj wɔ dzɔŋ wɔɔ wɔ, buku nya wɔ bɛh fiɛŋ wɔ dzi, nabɛ yɛ a kindɔŋ nɛ wɔmki wɔ, buku nya wɔ bɛh fiɛŋ wɔ mu a?

³⁸ A nɛ kɔ i jɔbi winainɔ wɔ buku nɛ yeinj wɔ, wɔ num mi wi dzɔni, buku dzɔ wɔ, nabɛ yɛ a wɔ nɛ chu kɔ bɛh chwɔŋ kiyɛɛ, buku lɔh mbunɔ i wɔ wɔ a?

³⁹ A nɛ kɔ jɔbi winainɔ wɔ buku nɛ yeinj wɔ, wɔ gwɛinj chu num i juŋ yi nsɛŋ mɛ, buku dzɔ jikɛ wɔ a?'

⁴⁰ Nkunɔ wiwɔ ka ni chukuli i bɔ a, 'Mih fukuki ŋkɔŋ i mbeinj a, si mbeinj nɛ fɛ gia yɛlɛ, i na winainɔ mi winchinɔ i bwa bɛ nih bɛŋ bɛlɛ, yi kɔ a mbeinj nɛ fɛ num i mih.'

⁴¹ Ayakadɛinj, wi ka bi dzaka i bɛ bɔ kɔ i tseinɔ yi yi kimiɛkɛ wɔ a, 'Mbeinj bɛ mbeinj kɔ num lɔinj kwa mbeinj, mbeinj dzɛ nyɛ i mih nshinj, mbeinj tsɛ lfɛ i gbuku wɔ bɛ nɛ keinjɛi jia i ŋkpɛli bɛh bɛchinda bu,

⁴² kɔm dzɔŋ nɛ wɔɔki lɛ mih, mbeinj na nya mih bɛh fiɛŋ i dzi. Kindɔŋ nɛ wɔmki lɛ mih, mbeinj na nya mih bɛh fiɛŋ i mu.

⁴³ Mih nɛ kɔ mi wi dzɔni, mbeinj na dzɔ mih. Mih nɛ kɔ chwɔŋ kiyɛɛ, mbeinj na lɔh mbunɔ i mih wɔ. Mih nɛ gwɛinjki lɛ, ayaka chu num i juŋ yi nsɛŋ mɛ,

mbeinj na dzə i bəni mih.’

⁴⁴ Bə tə bi ka bəŋ bikə i wi a, ‘Bah, akə i jəbi winainj wə buku ni yeinj wə dzəŋ wə wə, nabə a kindəŋ ni wə mki wə, nabə a wə num mi wi dzəni, nabə a wə chu num chwəŋ kiyəə, nabə yə a wə gwəinj, bəh yə a wə chu num i juŋ yi nsəŋ mə, buku na gamti wə a?’

⁴⁵ Wi bi ka chukuli i bə a, ‘Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, si mbeinj ni ka fə dəkə gia yələ, i na winainj mi winchinj i bwa bə nih bəŋ bələ, yi kə a mbeinj ni ka fə dəkə num i mih.’

⁴⁶ Bəmaka bəni bi ka dza nyə tsə liə num i ŋgəkə wə wi bi tsə kaa kə. Ayakalə, bə chəŋ bə tsə liə fibə num i nəni kə ki bi tsə kaa kə.”

26

Bə nyani bəh kinyəni i Jisəs cheinj

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jəŋ 11:45-53)

¹ Jəbi wə Jisəs ni dzaka kaasi gia yələ yichi, ka dzaka i bwa bu bə mbaŋ a,

² “Mbeinj kɪə a, a baəŋ a kaŋ yifa ka dzini bi Ntsədaŋ yisi, bə num i ni nya mi wə yeli wi kə Wainmi i bəni kaŋ ma bə baŋ wi i kintasi wə.”

³ A i jəbi wiwə wə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi tsə ka juŋni gwu yibə i ntəŋ wi Kayfas wə a num wi Kayfas wiwə fwu wi bətii mfə gia,

⁴ bə ka jiə kinfasi i ni weli kwa Jisəs, i wə wi.

⁵ Si bə fasiki yakadəinj, ka dzaka a, “Bukumbeinj ma məm i fə gia yələ i jəbi wi Dzini wə, kəm buku mbeinj ka məm yi, ma yi ni dzə bəh ŋgəkə i bəni kintəəŋ.”

Minjkranja widakə fianši Jisəs bəh fianši bi tseŋə yindzəŋni i Betani

(Mak 14:3-9; Jəŋ 12:1-8)

⁶ Jəbi wə Jisəs nǐ kə i kwili wi Betani wə, i juŋ yi Saməŋ wə mi wi kiŋkumi.

⁷ Jəbi wə bə nǐ shi num ka dziki, minjkranja widakə liə dzə bəh finsəkə* fi fianši fidəkə num bə keiŋsi bi bəh təh, a num fi fianši bi tseŋə yindzəŋni, bi ləkə i kpə wə nalə, ka shuku i fwu wi Jisəs wə.

⁸ Bwa bə Jisəs bə mbanj nǐ yeiŋ yakadəiŋ gia yiwə fə bə bəksi lə tə. Bə ka dzakayiki a, “Wi bəkəli fianši biələ lə kəm nə a?”

⁹ Bə si kələ i taŋni fianši biələ i kpə widuli wə, i nya kpə wiwə i bəni bə kifuu.”

¹⁰ Ayakalə, Jisəs kiə kiŋkwaka kibə, ka dzaka i bə a, “Mbeiŋ nyaki ŋgəkə i minjkranja wələ kəm nə? Wi fə num gia yindzəŋni i mih.

¹¹ Mbeiŋ kləki a bəni bə kifuu ni numki lə bəh mbeiŋ jəbi wichi ayakalə, mih bi numki kə bukumbeiŋ i jəbi wichi wə.

¹² Wi shuku fianši biələ i gwu yiŋ wə lə, wi keiŋsi mih num keiŋsini i nlə wə.

¹³ Mih fukuki ŋkəŋ i mbeiŋ a, na faiŋ bə bi fukuki ntum wi ndzəŋni wələ i mbi wichi wə, gia yələ minjkranja wələ fə, bə bi fukuki yi, bə kwaka wi.”

Judas taŋni Jisəs

(Mak 14:3-9; Jəŋ 12:1-8)

¹⁴ Mi widakə i mbanj wi bwa bə Jisəs wə, i bə wə jwəfi ntsə bəfa kintəəŋ, a num wə bə nǐ bəŋki a Judas Iskaliət nyə tsə yeiŋ bətii mfə gia bəmbum,

* **26:7** Finsəkə fiələ kə num bə nǐ keiŋsiki bəh kitəh kə bə bəŋki a, “alabaster”.

15 ka bikə i bə a, “Mih ka nya Jisəs i mbeinj kan, ma mbeinj ni nya nə i mih a?” Bə ka fa kpə mbanjia num bə nĩ keinjsi wi bəh chwaka ki kpə kifukuli, ka nya i wi.

16 I yisi jəbi wiwə wə, wi ka yisi i nəŋki dzəh yə wi ni nya Jisəs yeinj i bə kan.

*Jisəs bəh bwa bu bə mbanj dzi Dzini bi Ntsədan
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Jon 13:21-30)*

17 A dzə num i chəkə bi ninshinj i Dzini bi Bləd wə bə ka jiə dəkə Dzəŋə yeinj, bwa bə mbanj bə Jisəs dzə yeinj wi, ka bikə i wi a, “Wə nəŋki a buku tsə keinjsi fainj di biə wə ni dzi Dzini bi Ntsədan yeinj na?”

18 Wi chukuli i bə a, “Mbeinj tsə i kwili kintəəŋ, mbeinj ni yeinj lə nchinj mi widəkə feinj, mbeinj dzāka i wi a, ‘Mi wi Lanini dzaka a, jəbi wi ŋgainj kpəinj lə. Ŋgainj bəh bwa bu bə mbanj kanjaki i dzi Dzini bi Ntsədan i wi dzu.’ ”

19 Ayaka bwa bə mbanj bə tsə fə asi Jisəs si dzaka i bə, ka keinjsi biəinj bidzini bi Dzini bi Ntsədan biwə feinj.

20 A dzə num i fijəbi, wi shinum bəh bwa bu bə mbanj bə jwəfi ntsə bəfa i dziki.

21 Jəbi wə bə nĩ dziki, wi dza dzaka i bə a, “Mih fukuki ŋkəŋ i mbeinj a, mi widəkə i mbeinj kintəəŋ ni taŋni lə mih.”

22 Si wi dzaka yakadəinj, bwa bu bə mbanj dza ka numki a bəh nshəinj nshəinj, yisi i bikəki a wimu wimu a, “Akə num mih ma Bah?”

23 Wi chukuli i bə a, “Mi wə wi ni taŋni mih akə wə wi ləkə kanj i fwəti wə buku wi.

24 Mi wə yeli wi kə Wainjmi kanjaki bi nyə asi bə nĩ nyaka kəm wi. Ayakalə, ŋəkə wimbun kə i mi wə

wi taŋni Mi wə yeli wi kə Wainmi. Yi ni ndzəŋki a bə ma bwə wəmakaka mi.”

²⁵ Judas wə wi ni kaŋaki i taŋni Jisəs bəŋ bikə tə i wi a, “Mi wi Lanini akə num mih ma?” Jisəs chukuli i wi a, “Wə dzaka bəh dzaka ka.”

Jisəs bəh bwa bu bə mban̄ dzi nchiŋni

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Kəlen 11:23-25)

²⁶ Asi bə ni dziki, Jisəs dza dzə bləd, nya kiyəŋni i Nyə, gbeyi nya i bwa bu bə mban̄ ka dzaka a, “Mbein̄ kə dzɪ, fa kə gwu yin̄.”

²⁷ Wi dzə tə bwam, nya kiyəŋni i Nyə ka nya bwam wiwə i bə ka dzaka a, “Mbein̄ bəchi m̄.”

²⁸ Mələ kə mwa mən̄ŋ mə Nyə dzi min̄kain̄ bəh mə, mə shukuki bukuki kəm bəni bəduli, ka wi ni dalinya chu bibə.

²⁹ Mih fukuki i mbein̄ a, mih ni chu mu kə mbi mi kp̄ein̄ wi lani wələ i yisi i liə i tsə buku i chəkə biə mih bi muki mə mimfiŋ bukumb̄ein̄ i kintəŋ ki ŋkun̄ bi Ba wun̄ wə.”

³⁰ Jəbi wə Jisəs bəh bwa bu bə mban̄ kaasi, bə yəŋ njan̄ wi kəksini, buku ka yaka tsə i Nkwun̄ wi Kein̄ yi ɔlif wə.

Jisəs dzaka a Bitə bi n̄in̄ lə ŋgain̄

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jən 13:36-38)

³¹ Si Jisəs bəh bwa bu bə mban̄ ni tsəki, wi dzaka i bə a, “Dain̄ nchəkə mbein̄ bəchi ni fiəni ḡein̄ chu lə i jum wə kəm gia yə yi ni num bəh mih. Yi num asi bə nyaka a, Nyə dzakaki a, ‘Mih ni wə lə ntəkni shwán, ma mban̄ wi shwán yiwə ni gaali.’

³² Ayakalə, jəbi wə Nyə bi bwili mih i kpi wə, mih bi tsə i mbein̄ nshin̄ i Galili.”

³³ Bita ka dzaka lɔ mfiɛ i wi a, “Kɔŋ bəni bəchi ni gɛiŋ fiəni chu i jum wə kəm gia yə yi ni num bəh wə, mih kəkə ni lansi gɛiŋ chu i jum wə.”

³⁴ Jisəs fiəni chukuli i wi a, “Mih fukuki ŋkɔŋ i wə a daiŋ nchəkə, ka kwəkə ni tənki, num wə nəiŋ lɔ mih kiŋkani kitali.”

³⁵ Bita dzaka i wi a, “Kɔŋ mih ni numki i kpi bəh wə, mih kəkə ni lansi nəiŋ wə.” Si wi dzaka yakadəiŋ, bwa bə mbaŋ bə Jisəs bədəkə bə bəchi bəŋ dzaka ayaka tə.

Jisəs tsa i Geɛɛmane

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisəs bəh bwa bu bə mbaŋ tsə liə i khə wi kɛiŋ yi mintam midəkə wə, bə bɔŋ a Geɛɛmane, Jisəs dzaka i bwa bu bə mbaŋ a, “Mbeiŋ shɛnumyi fa mih kini tsə tsa.”

³⁷ Wi dzə Bita bəh bwa bə Seɛbide bəfa, bəh bɔ ka tsə. Wi yisi i numki bəh nsheiŋ nsheiŋ, shəm yi fumsi wi.

³⁸ Wi ka dzaka i bə a, “Shəm yiŋ kə a bəh nsheiŋ nsheiŋ nalə na ka mih kpi num kpini. Mbeiŋ bāaŋ a fa bukumbeiŋ wəkəliki.”

³⁹ Si wi dzaka yakadəiŋ, ka kini tsə i ninshiŋ, gbɔ tum kwusi shi bi i kuku ka bə tsa a, “Ba wuŋ, dzəh kabə nūm yə wə kə i fə ka bwam wi ŋgəkə wələ tsə mih a mih ma mu, wə fê. Ayakalə, ma fê si mih nəŋki. Fê yi num asi wə nəŋki.”

⁴⁰ Wi fiəni dzə buku i bə wə, ka ti bə nɔ wə. Wi bikə i Bita a, “Yaka mbeiŋ kəkə i num beŋ bəh mih i tsə buku i mbiəŋə wimu wə a?”

⁴¹ Mbeiŋ tsəŋəki, mbeiŋ tsá a kiə kiməmsi ki dzə kə i mbeŋ wə. Yi kə ŋkɔŋ a shəm kəŋki lə, ayakalə nyam yi gwu bəhyi.”

42 Wi fiəni tsə feiŋ i kiŋkani kifa wə ka tsa a, “Ba wuŋ, aka bé num a bwam wələ kəkə i tsə maka mih mu wi, wə fê asi wə nəŋki.”

43 Si wi ni fiəni dzə, ka chu ti bwa bu bə mbaŋ nɔ wə kəm kinu nŋ kə i dzəkəh yibə wə nalə.

44 Wi fiəni bee bə ka tsə i tsaki i kiŋkani kitali wə, wi tsa, dzaka num a gia yə wi si kə wi dzaka lə yi.

45 Wi chu fiəni dzə i bwa bu bə mbaŋ dzaka i bə a, “Mbeiŋ keiŋki mbeiŋ nɔ waka fimbeiŋ na? Mbeiŋ tsêiŋ, jəbi kpeiŋ lə. Bə taŋni lə mi wə yeli wi kə Waiŋmi i kaŋ yi bəni bəchu wə.

46 Mbeiŋ dzá beiŋ bukumbeiŋ tsêki. Mbeiŋ tsêiŋ, mi wə wi taŋni mih bə wi yaka wi dzəki.”

Bə kwa Jisəs

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jən 18:3-12)

47 Asi Jisəs nŋ keiŋki wi dzaka, Judas wə wi nŋ kə mi i mbaŋ wi bwa bə Jisəs bə jwəfi ntsə bəfa dzə tumbuku. Wi nŋ dzəki bəh mbaŋ wi bəni bəduli, bə kaŋa bənywə bəh bibəkə, num a faaŋ bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi.

48 A nŋ kə num mi wə wi taŋni Jisəs, tsə keiŋsi lə kinchəsi bəh bəni bəwə ka dzaka a, “Mi wə mih ni bəni mih maŋni yaŋyi, akə wi mbeiŋ ni kwá.”

49 Si bəh bə ni dzə, wi chəm tsə a chəŋ i Jisəs wə ka bəni i wi, “Mih bəniki i wə Mi Lanini.” Si wi bəni yakadəiŋ, ka maŋni wi bé yaŋyi wi.

50 Jisəs ka dzaka i wi a, “Nseiŋ wuŋ, fê a gia yə wə dzə i fə.”† Ayaka bəni bəwə ka tsə kwa Jisəs, kaŋa wi.

† 26:50 Yudəkə a, “Nseiŋ wuŋ, wə dzə i fə nə?”

51 Yi num a mi widakə wə wi nɪ kə bə bəh Jisəs ka guku baa nywə wi jum ka gba chwiŋ təiŋ kintuni ki mfa wi fwu wi bətii mfə gia.

52 Jisəs dzaka i mi wiwə a, “Fɛani ləkə nywə wa i di biə wi si kə. Na ndə wə wi dzasi nywə i bein wi kɛki a, wi bi kpiki i nywə wə.

53 Wə kwakaki a mih kəkə i bəəŋ Ba wuŋ a wi chiŋsi bəchinda bu bəŋchuku bə tsə bəmbaŋ jwəfi ntsə bəfa akisəkə a?

54 Ayakalə, mih ka fə yakadəiŋ, ma yi ni nyani dəiŋ ka yi dzə kpəiŋ asi bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a, a yi kaŋaki i bi num a?”

55 I feiŋ wə, Jisəs ka bikə i mbaŋ wiwə a, “Mbein dzə i kwa mih, ka dzəki bəh bənywə bəh bibəkə ka mbein dzəki i kwa num ji a? Mih nɪ shi kə bəh mbein chəkxi chəkxi i juŋ yi fəni yi gia mə lani bəni mbein kwa kə mih kəm nə la?

56 Ayakalə, gia yələ yichi num i fə a yi dzə kpəiŋ asi bəni bə ntum bə Nyə nɪ nyaka.” Bwa bə Jisəs bə mbaŋ bəchi ka lətəkə wi feiŋ, yəkə geiŋ.

Jisəs numbein i juŋ yi nsaka wə

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jəŋ 18:13-14,19-24)

57 Bəni bə bə nɪ kwa Jisəs ka dzə tsə bəh wi i Kayfas dzu fwu wi bətii mfə gia. A nɪ kə num bəni bə bə nɪ laniki bəŋchi bə Nyə bəh bə bə nɪ sakaki tumi nɪ juŋni.

58 Bə nɪ tsəki bəh Jisəs Bitə biəli i jum wə i dzəh yi dəəŋ. Wi ka tsə buku na i fitəkə wi fwu wi bətii mfə gia wə, ka liə tsə num bəh bəni bə bə nɪ təkni bəh di biwə, wi tseiŋ, i yeiŋ si yi ni nyani num.

59 Bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bəchi bə bə ni sakaki bənsaka ka nəŋki gia yi ntəkə yə bə kə i jiə i Jisəs funj ka bə ni wəə wi.

60 Ayakalə, bə nəki kwati kə gia yidəkə, na ayaka si bəni bəduli ni bukuki dzəki i ninshin beej nsaka bəntəkə. Gia yiwə nyani lə, i kiŋgəksi wə bəni bədəkə bəfa buku dzə num i ninshin,

61 ka dzakaki a, “Mbwə wələ ni dzaka a, ŋgainj kələ i shakyi juŋ yi fəni yi gia yi Nyə i fiəni maa yi i kaŋ yitali wə.”

62 Fwu wi bətii mfə gia wiwə ka dza beinj bikə i Jisəs a, “Yaka wə kaŋaki kə gia yidəkə i chukuli a? Wə wəkə alə gia yə bəni bələ dzakaki i wə wə a?”

63 Jisəs kpichumi məŋ. Fwu wi bətii mfə gia wiwə fiəni dzaka i wi a, “I yeli wi Nyə wə wi kaŋaki nəni, wə fa kabə num Kimbwili wə Nyə ni kaka, wə Wainj Nyə, fūku i buku.”

64 Jisəs chukuli a, “Yi kə asi wə dzaka. Ayakalə, mih fukuki i mbeinj a, jəbi wələ ni tsə mbeinj ni yeinj lə mi wə yeli wi kə Wainjmi, num wi shinum i tseinj yiləkəli yi Mi wə wi kaŋaki ŋga, mbeinj bi chu yeinj si wi dzəki i bikwu wə i beinj.”

65 Fwu wi bətii mfə gia wə wəkə yakadəinj, ka taŋyi bəmbuŋ i gwu yi wə, dzaka a, “Wi dzəki di bi Nyə. Bukumbeinj nəŋki a mi widəkə chu dzə dzaka gia yidəkə a? Mbeinj wəkə lə si wi dzəki di bi Nyə.

66 Mbeinj kwakaki a nə?” Bə chukuli a, “Akə mi wə bə kaŋa i wəə wi num wəəni.”

67 Bə yisi i chuhyiki mindzəŋ i shi bi wə chəkə tweinj wi bəh biŋkəə, bədəkə tweinj bəh kaŋ, dzakaki i wi a,

68 “Wə wə wə kə Mbwili wə Nyə ni kaka, fūku la

ntum wi Nyɔ wa wə i liə. Kaŋsi i buku mi wə wi twɛiŋ wə.”

Bitanəiŋ Jisəs

(*Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jɔn 18:15-18,25-27*)

⁶⁹ A nɪ kɔ Bitanum i kuku i biŋ i fitəkɔ. Waiŋ kpaŋni widəkɔ wə wi nɪ nɔmki feiŋ, dzə kɔmsi i wi kpəŋ ka dzaka i wi a, “Wɔ tɛ si kɔ mbeŋ Jisəs wi Galili.”

⁷⁰ Ayakalə, Bitanəiŋ i bəni bəchi nshiŋ ka dzaka a, “Mih kiəki kə gia yə wɔ dzakaki.”

⁷¹ Bitanəiŋ ka buku tsə ka numki beŋ i dzaka ki mbaiŋ wə. Waiŋkpaŋni widəkɔ wə wi nɪ nɔmki tɛ feiŋ, yeŋ wi, ka dzaka i bəni bə bɔ nɪ numyi i beŋ feiŋ a “Mi wələ si kələ bəh Jisəs wi Nasali.”

⁷² Bitanəiŋ chu nəiŋ ka kaiŋ, dzaka a, “Mih kiəki kə mi wiwɔ.”

⁷³ I jɔbi wi twesi wə, bəni bə bɔ nɪ numyi kɔmsi tsə i Bitanəiŋ wə ka dzaka i wi a, “I yi ŋkəŋ wə, wɔ kɔ tɛ mi wibɔ, kɔm ndzaka wa tsəki aka wibɔ.”

⁷⁴ Ayaka Bitanəiŋ ka kaiŋ, bɔəŋ num ləiŋ i fwu wi wə dzaka a, “Mih kiəki kə mi wələ.” Akisəkə kwəkɔ ka təŋ.

⁷⁵ Bitanəiŋ kwaka ndzaka wə Jisəs si dzaka i wi a, “Ka kwəkɔ ni nəŋki i təŋki, num wə nəiŋ lɔ mih kiŋkani kitali.” Wi nyə feiŋ buku tsə i biŋ, ka də nalə.

27

Judas shiəŋ

(*Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jɔn 18:28-32*)

¹ Asi chəkɔ nɪ wɔɔki dzəkɔ, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bɔ sakaki tumi, num jiə ja kɔm Jisəs, i wɔɔ wi.

² Bɔ ka kaŋa wi, dzɔ tsə nya i kaŋ yi Bayle wə mi wi nsaka i kimbu kiwɔ wə.

³ Jɔbi wə Judas wə wi nɪ taŋni Jisəs nɪ yeiŋ a bə təiŋ a bə ki wɔɔki lə Jisəs, wi bə təm, dzɔ kpɔ wə mbanɲtia fiəni tsə nya i bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi.

⁴ Wi tsə, dzaka i bɔ a, “Mih fə chu i taŋni mi wi kaŋa kə ŋgəkə widəkɔ.” Bɔ chukuli i wi a, “Yəmaka kaŋaki nə i fə bəh buku? A kiəki wɔ yəmaka.”

⁵ Judas waŋ kpɔ wiwɔ i kuku i juŋ yi fəni yi gia wə, ka buku tsə shiəŋ.

⁶ Bətii mfə gia bəmbum fwɔkyi kpɔ wiwɔ dzaka a, “Wələ kɔ kpɔ wi mwa, nchi bumki kə a bə jɪə wələ kpɔ i kiba ki juŋ yi fəni yi gia mə.”

⁷ Bɔ num jɪə ja, tsə taŋ di i mi wə wi nɪ mwəmki mishwali bəh wi a bɔ ni ləəki bəni bədzəni feiŋ.

⁸ Akɔ gia yə bə bəəŋki di biwɔ i dzə buku bidaiŋ a, “Di bi Mwa.”

⁹ Yi nɪ num yaka ka gia yə mi wi ntum wi Nyɔ wə Jelimia nɪ dzaka, ka yi dzə kpəiŋ si wi nɪ dzaka a, “Bə nɪ dzɔ kpɔ mbanɲtia num kpɔ wə bwa bə Islae nɪ sisi i dzɔ i fwu wi wə,

¹⁰ taŋ di yeiŋ i mi wə wi nɪ mwəmki mishwali bəh wi, asi Bah Nyɔ nɪ dzaka i mih.”

Jisəs numbeŋ i Bayle nshiŋ mi wi nsaka wi Nkali wi Lum

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jɔn 18:33-38)

¹¹ Si Jisəs nɪ numbeŋ i Bayle mi wi nsaka nshiŋ, Bayle bikə i wi a “Akɔ wɔ Nkuŋ wi Bəju wə a?” Jisəs chukuli a, “Yi kɔ asi wɔ dzaka.”

¹² Ayakalə, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi kiwɔ yisi i jɪəki gia i wi fuŋ, wi na chu chukuli gia yidəkɔ.

13 Bayle ka bikə i wi a, “Wə wəkəki alə ŋkaiŋni wi gia yə bə dzakaki kəm wə a?”

14 Ayakalə, Jisəs na chukuli na gia yimu i wi kəm yə bə nī jiəki i wi fuŋ. Mi wi sakani wiwə tseiŋ lə dzaka wəm wi nalə.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jən 18:39-19:16)

15 A nī dzəki numki i jəbi wi dzini bi Ntsədaŋ wə, mi wi sakani bwili mi wimu i juŋ yi nsəŋ mə, wə bəni kəŋki a wi bwili.

16 A nī kə i jəbi wiwə wə, mi widəkə num i juŋ yi nsəŋ mə, bə kiə nalə a wi nī fəki lə chu, yeli wi num a Balabas.

17 Jəbi wə bəni nī juŋni, Bayle bikə i bə a, “Mbeiŋ kəŋki a mih bwili num ndə i juŋ yi nsəŋ mə a? Mbeiŋ kəŋki a mih bwili yatəkə num Balabas, ma Jisəs wə bə bəŋki a Kimbwili wə Nyə nī kaka a?”

18 Wi nī bikəki yaka kəm wi nī kiəki lə a bə nī nya Jisəs i wi, kəm kindəŋ nī finiki lə bə bəh wi.

19 I chu kpəiŋ i yi wə, a nī kə jəbi wə wi nī shinum i di biə bə si num i saka bənsaka, kpə wi faaŋ ntum i wi, dzaka a, “Kiə wə ki fə kə gia yidəkə bəh mi wə. Akə mi wi chəŋ. Mih dzakaki lə kəm ndəmsi si fumsi mih daiŋ nchəkə nalə kəm wi.”

20 Si Bayle bikə yakadəiŋ, bətii mfə gia bəmbum bəh bəni bə bə sakaki tumi nyini bəni a bə dzaka a wi bwili yatəkə num Balabas, ma bə kāsasi bəh Jisəs.

21 Mi wi sakani chu dza bikə i bə a, “Mi wə mbeiŋ kəŋki a mih bwili yatəkə i bəni bəfa bələ kintəŋ kə winaiŋ?” Bə chukuli a, “Balabas.”

22 Bayle chu bikə i bə a, “Mih ka bwili yatəkə yakadəiŋ i liə, mih ni fə dəiŋ bəh Jisəs wə bə bəŋki a Klistus a?” Bə bəchi dzaka a, “Bə bəŋ wi num bəŋni i kintasi wə.”

23 Wi fiəni bikə a, “Bə bānŋ wi kəm nə a? Gia yichu yə wi fə kə nə a?” Ayakalə, bə chu wili tsə a ninshin lə a, “Bə bānŋ wi i kintasi wə.”

24 Jəbi wə Bayle nŋ yeiŋ a dzəh kəkə, ka ŋgaiŋ kaasi gia yələ, dzaka yiŋni dza lə dzani. Wi dzə mwi, wəkə kaŋ yi yeiŋ i mbaŋ wi bəni nshin dzaka a, “Kaŋ yin kəkə i kpi yi mi wələ wə. A kiəki mbəin i yi wə.”

25 Bəni bəchi chukuli i wi a, “Aaŋ, bəe ma mwa mi nŋmki i kifwu kibuku wə bəh i bwa bəbuku wə.”

26 Bayle ka bwili yatəkə Balabas asi bə nŋ kəŋki, ka nya Jisəs a bə twəin bə tsə bānŋ i kintasi wə.

*Bəni bə jum bə nyiksiki Jisəs
(Mak 15:16-20; Jən 19:2-3)*

27 Bəni bə jum bə mi wi sakani ka dzə Jisəs liə bəh wi i ntəŋ wə bə nŋ bəəŋki a Blitəlium, ka juŋni kiŋka ki mbaŋ wi bəni bə jum bəchi bə fiəli baŋ wi.

28 Bə baayi bəmbuŋ bu, dzə mbuŋ wi bəŋkuŋ wi bəkəli tum i wi wə.

29 Ka bwaŋ kifə ki bəŋkuŋ ki num bə kəinŋsi bəh bəbwənyəi, bwaŋ i wi fuŋ, ka nya mbəŋ i tseiŋ yi yiləkəli wə a, akə mbenŋ wi bəŋkuŋ. Bə dzə ŋgwuŋyi i wi nshin nyiksi wi dzakayi a, “Mbəe jum yibəkəli! Nkuŋ wi Bəju!”

30 Si bə nŋ fə yakadəin, ka chuhyiki mindzəŋ i gwu yi wə, dzə mbəŋ wə ka twəinŋki wi yeiŋ i fuŋ.

31 Jəbi wə bə nŋ nyiksi kaasi yakadəin, babwili mbuŋ wi ŋkuŋ wə i gwu yi wə, ləh num bəmbuŋ bu i gwu yi wə, ka dzə tsə bəh wi i baŋŋ i kintasi wə.

*Bə baŋŋ Jisəs i kintasi wə
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jən 19:17-27)*

³² Si bæ nĩ tsæki, bæ dzə buku i mi wi Səlin widəkə, yeli wi num a Samən. Bə kanji mi wiwə wi giŋ kintasi ki Jisəs.

³³ Jobi wə bæ nĩ tsæki bæ tsə buku i di bidəkə wə, bæ bəɔŋ a Gəlgəta, (Yeli wələ kə a Di bi Nkunjə Kifwu),

³⁴ bæ ka nya mbih i wi num bæ chwali bæh biəə yi ləli jiə a wi mŭ. Ayakalə, si wi məm, wi nəiŋma i mu.

³⁵ Bə ka baŋŋ wi i kintasi wə, dzə bəmbun bu tum kaan yeiŋ i gaa a bæ bæ.

³⁶ Si bæ fə yakadəiŋ ka shinum feiŋ ka chəniki wi.

³⁷ Bə nyaka kiŋwakti kə ki nĩ chusiki gia yə yi fə ka bæ baŋŋ wi i kintasi wə, ka baŋyi i kintasi wə i fwu wi beiŋ yi num a, “Wələ kə Jisəs, Nkunjə wi Bəju.”

³⁸ Bə baŋŋ tə bæji bæfa i kintasi wə bæ bæh Jisəs, widəkə i tseiŋ yiləkəli wə, widəkə i tseiŋ yi yi kimiəkə wə. ³⁹ Bəni ka tsæki danjiki yeiŋ Jisəs nəŋni fwu, bəkəli wi bæh ntəyi,

⁴⁰ dzakayi a, “Wə wələ wə nĩ kə i shakyi jun yi fəni yi gia i fiəni maa i kaŋ yitali wə, gāmti gwu ya! Wə kabə num Waiŋ Nyə, shi dzə i kintasi kiwə wə.”

⁴¹ Bətii mfə gia bəmbum bæh bæni bə bæ nĩ laniki bənchi bæh bæni bə bæ sakaki tumi ka nyiksiki tə wi dzakayi a,

⁴² “Wi nĩ gamtiki bæni bədəkə i liə wi kəkə i gamti gwu yi. Ntə wi kə Nkunjə wi bæni bæ Isləe. Wi shī la i kintasi kiwə wə i liə ma buku ka ni bum wi.

⁴³ Wi ni jiə fwu wi i Nyə wə. Nyə wiwə kabə kəŋ wi, ma wi gamti la wi i liə si wi ni dzakaki a ŋgaiŋ kə Waiŋ Nyə.”

⁴⁴ Bəji bə bæ nĩ baŋŋ bæ bæh Jisəs i kintasi wə, təyi wi bæh bəntəyi tə.

*Kpi yi Jisəs**(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jøn 19:28-30)*

⁴⁵ A dzə num nshichuŋ biŋ ji, tumi kichi ji i tsə buku i mbiəŋə mitali wə nshi.

⁴⁶ A dzə num ka mbiəŋə mitali, Jisəs dza wam bəh ŋga a, “Eli, Eli, lama sabaktani.” Yi num a, “Nyə wuŋ, Nyə wuŋ, wə lətəkə mih lə kəm nə?”

⁴⁷ Bəni bədəkə bə bə nŋ num kəmsi feiŋ wəkə, ka dzaka a, “Mi wiwə bəəŋki Elaja.”

⁴⁸ Mi widəkə i bə kintəŋ ka yəkə akisəkə tsə dzə kuncha, juli i mbih migbaŋlini mə, bwaŋ i mbəŋ wə, ka səkə tsə a wi mu.

⁴⁹ Ayakalə, bəni bədəkə dzaka a, “Bə wəkəli yēiŋ a yuwidəkə Elaja kələ i dzə gamti wi!”

⁵⁰ Jisəs ka chu wam bəh ŋga nya kiŋ'waka ki i Nyə kaŋ.

⁵¹ Yi dzə num a, mbuŋ wə bə nŋ təiŋni juŋ yi fəni yi gia yeiŋ i fintəŋ, yisi i beiŋ taŋa shi buku i kuku i bimbu bifa wə. Nshwaiŋ nəŋni, bianja bakayi,

⁵² júm tə weli gwu, bəni bəduli bə bə nŋ kə bə Nyə num bə nŋ kə bə kpiyi lə fiəni dza i kpi wə.

⁵³ Jəbi wə Jisəs nŋ dza i kpi wə, bəni bəwə nyə tsə i kwili wi baiŋni wə Jelusaləm, bəni bəduli yeiŋ i bə wə.

⁵⁴ Tikwili wi bəni bə jum wə bəh bəni bə bə nŋ kə feiŋ chəni Jisəs, yeiŋ si nshwaiŋ nəŋniki bəh gia yichi yə yi nŋ dzəki di, ndzaŋ kwa bə na bəh ŋga. Bə ka dzaka a, “I yi ŋkəŋ wə mi wələ nŋ kə Waiŋ Nyə.”

⁵⁵ Bəkaŋa bəduli nŋ kələ tə feiŋ i dzəh yi dəəŋ bə tseiŋ. Bəkaŋa bələ kə bə bə nŋ buku i Galili biəli Jisəs gamti wi.

⁵⁶ I mbaŋ wibə wə nŋ kə Meli Magdalen bəh Meli wə nih Jəm bəh Yəsəf, bəh nih bwa bə Səbide.

*Bə ləə Jisəs**(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jən 19:38-42)*

⁵⁷ A dzə num i fiʒəbi, tii kpə widəkə a num mi wi Alimatia dzə, yeli wi num a Yəsəf. Wi tə nı kə mi widəkə i mbanj wi Jisəs wə.

⁵⁸ Wi tsə yeiŋ Bayle tsa a wi nyâ wini wi Jisəs ka ŋgaiŋ tsə ləə. Bayle ka dzaka a bə tsê dzô nyâ i wi.

⁵⁹ Yəsəf dzə wini wiwə ka kii i mbuŋ wi baiŋni wə,

⁶⁰ ka tsə jiə i jum yi wə, yi keiŋ a yimfian, num wi nı tə jum yiwə i biana mə, wi ka biŋsi təh wimbum ka banj dzaka ki jum kiwə yeiŋ, ka nyə.

⁶¹ Meli Magdalen bəh Meli widəkə wə nı kə feiŋ, num bə shinum i tseiŋ danji jum yiwə.

Bə ka chəniki jum yi Jisəs

⁶² Chəkə buku wəə, num chəkə biə bə si sisiki gia yi bimbam bibə yeiŋ bi tsə, bətiŋ mfə gia bəmbum bəh Bəfalasi tsə yeiŋ Bayle,

⁶³ dzaka i wi a, “Tikwili, buku kwakaki gia yə mi wi ntəkə wələ nı dzakaki jəbi wə wi nı keiŋki wiwəm. Wi nı dzakaki a, a bi numki i kaŋ yitali wə, ma ŋgaiŋ bi fiəni dza i kpi wə.

⁶⁴ Si yi kə yakadəiŋ, dzâka a bəni bûku tsê chəniki jum yiwə i tsê bûku i kaŋ yitali wə, kəm buku lwaki a bwa bu bə mbanj kələ ni wəeli tsə chwə wini wi i nyə bəh wi, ka bə fukuki i bəni a, ‘Wi dza i kpi wə.’ Bə ka fə yakadəiŋ, ma ntəkə biələ i liə ni gumi tsə bi ninshiŋ biə.”

⁶⁵ Bayle dzaka i bə a, “Mbeiŋ dzê bəni bə jum ma mbeiŋ bə tsê, mbeiŋ dzâka bə chəniki jum yiwə bindzəŋ asi mbeiŋ si kə i chəniki.”

66 Ayakadæiŋ, bə ka tsə keiŋsi baŋ dzaka ki jum kiwə, ka fə kinchəsi* i təh wə bə nŋ baŋ dzaka ki jum kiwə yeiŋ, ka jiə bəni bə jum i chəniki.

28

Jisəs dza i kpi wə

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jən 20:1-10)

¹ Asi chəkə bimbam nŋ tsə, chəkə wəɔ dzə, i buku nya i chəkə bi ninshiŋ wə i shi wə, Meli Magdalen bəh Meli widəkə wə tsə i tseiŋ jum.

² Yi num a, nshwaiŋ nŋ dza nəŋni bəh ŋga, kəm chinda wi Bah nŋ shi dzə bein biŋsi təh wimbum wə bə nŋ baŋ dzaka kijum kiwə yeiŋ ka shinum i yeiŋ bein.

³ Chinda wiwə nŋ kə shi bi mwanji aka dzaŋ yi mwanjini, bəmbuŋ bu fuku lə buuu.

⁴ Bəni bə bə nŋ chəniki jum yiwə yeiŋ wi, lwa na bəh ŋga, nyumyi lə kəkəkə, gbəyi i kuku nəyi aka bi kpili bəni.

⁵ Chinda wi Nyə wiwə dzaka i bəkaŋa bəwə a, “Mbeiŋ ma lwāki. Mih kiəki lə a mbeiŋ nəŋki Jisəs wə bə ni baŋ i kintasi wə.

⁶ Wi fa kəkə, wi dza lə i kpi wə asi wi nŋ dzaka. Mbeiŋ dzə yeiŋ di biə wi ni nə yeiŋ.

⁷ Mbeiŋ tsə fūku wakali i bwa bu bə mbaŋ a wi dza lə i kpi wə, wi tsəki i mbeiŋ nshiŋ i Galili. Mbeiŋ ni yeiŋ lə wi feiŋ. Mbeiŋ wəkəli, mbeiŋ wəkə lə si mih fuku i mbeiŋ.”

⁸ Ayakadæiŋ, bəkaŋa bə ka kəmsi dza nyə i jum yiwə bein bəh nlwa, ayakalə bə num tə bəh kinsanli nalə, ka yəkə tsə i fuku i bwa bə Jisəs bə mbaŋ.

* **27:66** Kinchəsi kələ nŋ kə i fə a mi widəkə ki tsə kə feiŋ.

⁹ Si bə nǐ tsəki, yi dza num a bə nǐ ban̄si bəh Jisəs, wi dzaka i bə a, “Mih bəniki mbeinj.” Bə ka dzə kəmsi i wi wə, ka gbə ka bwam gvu yi, ka kəksi wi.

¹⁰ Jisəs dzaka i bə a, “Mbeinj ma lwāki. Mbeinj tsə dzāka i bwa bə nih bəŋ a bə tsəki i Galili ma bə ni yeinj mih feinj.”

Bəni bə bə nǐ chəniki jum yiwə fuku gia yə yi nǐ num

¹¹ Jəbi wə bəkaŋa bəwə ni dza i tsəki, num bəni bə jum bədəkə bə bə nǐ chəniki jum yiwə si nyə tsə i kwili kintəŋ i tsə fuku gia yichi yə yi si num i bətii mfə gia bəmbum.

¹² Bətii mfə gia bəmbum bə ka juŋni bəh bəni bə bə sakaki tumi bəh bə num jə ja, ka ban̄yi kaŋ yi bəni bə jum bəh kpə widuli,

¹³ dzaka i bə a, “Mbeinj dzākaki i bəni a mbeinj si nəki lə bwa bu bə mban̄ dzə chwə wini wi ka nyə bəh wi.

¹⁴ Mbeinj kabə dzakaki yakadəinj, yi ka liə i kintuni ki mi wi sakani wə, wi ni kabə nəŋ i nya ŋəkə i mbeinj, ma buku ni tsə yeinj wi, wi ma ni chu nya ŋəkə i mbeinj.”

¹⁵ Ayakadəinj, bə ka dzə kpə wiwə ka fukuki asi bə si dzaka i bə. Kichum kiwə ka waŋ tsə i kintəŋ ki Bəju wə i dzə buku i bidain̄ wə a bə nǐ chwə wini wi Jisəs chwəni.

*Jisəs faaŋ bəni bu i mbi wichi wə
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jən 20:19-23;
Kin̄wakti ki Nəm 1:6-8)*

¹⁶ Bwa bə mban̄ bə Jisəs bə jwəfi ntsə mu ka nyə tsə i Galili, yaka tsə i ŋkwuŋ wə Jisəs nǐ fuku i bə.

17 Jɔbi wə bɔ ni yeiŋ wi, ka kəkxi wi. Ayakalə, bədəkə məŋni lə wi.

18 Jisəs dza kini dzə dzaka i bɔ a, “Ba wuŋ kə num wi nya lə ŋga bichi i bein bəh i kuku i mih.

19 Ayakadəin, mbein tsə i bitumi wə bichi, mbein fəki bəni numki bəni mbəŋ bə mbaŋ, jūli bɔ i bəkə i yeli wi Nyɔ Ba bəh Wain bəh Kin'waka ki Baiŋni.

20 Mbein lāniki bɔ a bɔ fəki gia yichi yə mih nī laniki mbein yein. Mbein wəkəli, mih ni numki lə bəh mbein i jɔbi wichi wə i tsə buku na jɔbi wə mbi bi tsə kaaki.”

**Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian
Chungmboko: Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian (New
Testament+) for Cameroon**

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 1 May 2025

ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093